

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

**ІСТОРІЯ МІСТА КИЄВА
З НАЙДАВНІШИХ ЧАСІВ
ДО 2000 РОКУ**

**Науково-допоміжний бібліографічний покажчик
у виданнях від XVIIст. до 2000 року
у 3-х томах, 14-ти книгах**

Том другий
**МАТЕРІАЛЬНА ТА ДУХОВНА
КУЛЬТУРА КИЄВА**

Книга десята
**ДЕМОГРАФІЯ.
ЕТНІЧНІ СПІЛЬНОТИ У КИЄВІ**

Київ-2010

УДК 019.912: [94+908](477-25)
ББК 91.9:63.3(4УКР-2К)+63.3(4УКР-2К)я1
І-90

Редакційна колегія: *В. А. Смолій* (голова редколегії),
О. І. Гуржій, Л. Є. Дем'янова, Н. А. Дехтярєва,
С. В. Кульчицький, Л. Я. Муха

Укладач: *Н. А. Дехтярєва*

Історія міста Києва з найдавніших часів до 2000 року: Наук.-
допом. бібліогр. покажч. у виданнях ХУІІ ст.– 2000 р.: Т. ІІ, Кн. 10. – К.:
Інститут історії АН України. – 2010. – 105 с.

Покажчик вміщує полімовні бібліографічні відомості про книжкові та періодичні видання, що вийшли на терені України і за її межами, та висвітлюють демографію м. Києва і історію етнічних спільнот з найдавніших часів до 2000 р.

Видання адресовано науковцям, релігіознавцям, служителям храмів різних конфесій, історикам, архітекторам, краєзнавцям, вчителям, студентам та усім, хто цікавиться проблемами історії та культури міста Києва.

УДК 019.912: [94+908](477-25)
ББК 91.9:63.3(4УКР-2К)+63.3(4УКР-2К)я1

ISBN 978-966-02-5214-1
978-966-02-5481-7
978-966-02-5559-3

© Інститут історії України, 2010

NATIONAL ACADEMY OF SCIENCE OF UKRAINIAN INSTITUTE OF
HISTORY OF UKRAINE

HISTORY OF KYIV FROM ANCIENT TIMES TO 2000 YEAR

**Scientific-auxiliary bibliograf index of the editions
since XVII century to 2000 year
In 3 volumes, 14 books**

Vol. 2

MATERIAL AND SPIRITUAL KYIVAN CULTURE

Book 10

**DEMOGRAPHY
ETHNIC ASSOCIATIONS IN KYIV**

Kyiv 2010

UDK 019.912: [94+908](477-25)
LBK 91.9:63.3(4УКР-2К)+63.3(4УКР-2К)я I-90

Editorial board: *V. A. Smolyi* (chairman of the editorial board),
O. I. Hurzhyi, L. Ye. Demyanova, N. A. Dehtyarova,
S. V. Kulchitskyi, L. Ya. Muha

Compiler: *N. A. Dehtyarova*

History of Kiev from ancient times to 2000 year: Scientific-auxiliary bibliographical index of the editions since XVII century to 2000year: Vol. II, book 10. – K.: Institute of History of Ukraine NASU, 2010 – 105 p.

The index contains polylingual bibliograf informations about book's and periodical editions, which is published in Ukraine and abroad, throw light on demography and history of ethnic associations in Kyiv from ancient times to 2000 year.

The edition is adressed scientists, priests, historians, architects, students of local lore, teachers, students and other peoples, who is interested in history and culture of Kiev.

УДК 019.912: [94+908](477-25)

ББК 91.9:63.3(4УКР-2К)+63.3(4УКР-2К)я1

ISBN 978-966-02-5214-1
978-966-02-5481-7
978-966-02-5559-3

© Institute of History of Ukraine, 2010

Передмова

Київ з давніх часів – місто інтернаціональне. Різні етнічні спільноти довгий час живуть у злагоді з українцями на протязі багатьох століть.

За цей час у Києві була велика кількість видань болгар, молдован, німців, євреїв, татар, вірмен, угорців рідною мовою. Виходили з друку довідники, словники, підручники, книги з історії релігії, твори національних класиків. Це притаманно й сучасності.

Мета видання – допомогти вченим, особливо історикам, етнографам, мистецтвознавцям, педагогам, редакторам газет, журналів та всім, хто вивчає історію і культуру окремих етносів.

Книга, що присвячена етнічним спільнотам Києва, має дві частини.

I частина «Демографія» надає читачеві бібліографічну інформацію про демографічну характеристику населення Києва та його переписи з найдавніших часів до сучасності. Джерела повідомляють про чисельність населення міста в різні часи, етнічний склад громадян, національний склад робітників, соціальну структуру мешканців, віросповідання.

II частина «Етнічні спільноти Києва» охоплює перелік видань про 25 етнічних спільнот, а також окремо зібрано матеріали про «нетрадиційних» мігрантів.

Ця частина посібника спрямована до розкриття недостатньо вивченого культурного спадку національних громад Києва, пізнання їхньої історії, творчості, наукових досліджень, освіти, культури, мистецтва.

Подані документи дають змогу вивчити психологічні, фізичні, культурні та побутові особливості різних національних спільнот, допоможуть дослідити українські історичні з'язки з кожною з перелічених спільнот, а також історію їх мешкання у Києві.

Бібліографічні джерела інформують про існування національних об'єднань та їхню активну діяльність, про релігійні пам'ятки різних вірувань – храмів, костьолів, мечетей, синагог, національних некрополів та меморіальних дошок. Повідомлення про музеї, виставки, національні театри, музику, кінематограф звільнять дослідників від пошуку літератури із задоволення культурних потреб етнічних громад.

Наведено джерела про шляхи розвитку освіти та науки в етнічних спільнотах, прізвища видатних вчених, діячів культури. В бібліотеках зібрані рукописна та книжкова спадщина на національних мовах.

Розділ «Нетрадиційні» мігранти подає перелік літератури дуже актуальної тематики соціальних змін XXI століття: міграційна мобільність населення Києва, вікова структура мігрантів та ринок праці, етнічні процеси в місті.

Завершує посібник науково-допоміжний апарат: Список скорочень, іменний покажчик та покажчик назв книг та статей.

Н. Дехтярьова

I. Демографія

Demography

(Демографічні джерела розташовані в хронологічній послідовності)1.

Найдавніша історія

Ancient history

1. **Абашина Н.С.** Население Среднего Поднепровья в III–V вв. н.э.: [По материалам киев. культуры]: Автореф. дис. ... канд. ист. наук / АН УССР. Ин-т археологии. – К., 1986. – 17 с.
2. **Спицын А.А.** Расселение древнерусских племен по археологическим данным. – СПб., 1899. – 40 с.

2. Демографічна хронологія

Demographic chronology

XI ст.

XI cent.

3. **Моторін Р.М.** Статистичний нарис історії населення Києва (XI–XIX ст.) // Демогр. дослідження. – К., 1983. – Вип. 7. – С. 69–73.
4. **Моця О.П.** Питання етнічного складу населення давнього Києва (за матеріалами некрополів) // Археол. – 1979. – Вип. 31. – С. 28–36.
5. **Толочко П.** Демографія древнього Києва // Наука и жизнь. – 1982. – № 4. – С. 54–57. – Библиогр.: 5 назв.

XIII ст.

XIII cent.

6. **Владимирский-Буданов М.Ф.** Население Юго-Западной России от половины до половины XVII века. – К., 1886. – 90 с. – Відб. з: Арх. Юго-Зап. России. – Т. 1, ч. 7.ст.

XV cent.

7. **Андріяшев О.** Нарис історії колонізації Київської землі до кінця XV віку // Київ та його околиця в історії і пам'ятках / За ред. М. Грушевського. – К., 1926. – С. 33–79.
8. **Владимирский-Буданов М.Ф.** Население Юго-Западной России от половины XV в. до Люблинской унии (1569 г.) – К., 1891. – 216 с. . – Відб. з: Арх. Юго-Зап. России. – Т. 2, ч. 7.
9. **Стороженко А.** К истории г. Киева и его окрестностей в XV–XVI вв.: (Маленькое прибавление к тр. В.Б. Антоновича «Киев, его судьба и значение с XIV – по XVI ст.» и М.Ф. Владимирского-Буданова «Население Юго-Западной России») // Киев. старина. – 1892. – № 2. – С. 339–347.

**XVI ст.
XVI cent.**

10. **Антонович В.Б.** Несколько данных о населении Киевской земли в XVI в. // Чтение в Ист. о-ве Нестора Летописца. – 1888. – Кн. 2. – С. 225–226.
11. **Архив Юго-Западной России**, изданный Временной комиссией для разбора древних актов при Киевском военном, Подольском и Волынском генерал-губернаторе. – К.: Унив. тип., 1859– 1911.
Ч. 7, т. 2: Акты о заселении Юго-Западной России от второй половины XV в. до Люблинской унии (1569). – 1907. – 644 с.; Ч. 7, т. 3: Люстрация старост Киевского воеводства 1765 и 1789 гг. – 1907. – 596, 65, IV с.: табл.
Ч. 8, т. 4: Акты земледелия в Юго-Западной России XV–XVIII вв. – 1907. – II, 451, 66, XXI с.
Ч. 8, т. 6: Акты о землевладении в Юго-Западной России в XV–XVIII вв. – 1911. – 435, 48, XXIV с.
12. **Верещинский И.** Способ заселения Нового Киева // Киев. старина. – 1894. – Март. – С. 406–407.
13. **Крикун М.Г.** Питання чисельності населення на Правобережній Україні другої половини XVI – середини XVII ст. // Вісн. Львів. ун-ту. – Л., 1980. – Сер. іст. наук; Вип. 15. – С. 74–81.
14. **Стороженко А.В.** Киев триста лет назад: Тогдашний проект благоустройства Киева и его автор бискуп И. Верещинский // Киев. старина. – 1894. – № 2. – С. 204–230; № 3. – С. 403–425.

**XVII ст.
XVII cent.**

15. **Божко О.И.** Населення Києва в другій половині XVII ст. // Укр. іст. журн. – 1983. – № 9. – С. 131–138.
Переклад твору Верещинського «Способ заселения Нового Киева» і передмова до нього.
16. **Стрішенець М.М.** Чисельність населення Київського і Чернігівського воеводств в першій половині XVII ст. // Демогр. дослідження. – 1982. – Вип. 6. – С. 91–95. – Бібліогр.: 19 назв.

**XVIII ст.
XVIII cent.**

17. **Андрієвський О.** [Архівна довідка про склад київського “громадянства” у 1782–1797 роках] // Киев. старина. – 1894. – № 2. – С. 192–203.
18. **В[ладимирский-Буданов] М.Ф.** Население Киева в 1742 г. // Киев. старина. – 1888. – № 4, док. – С. 1–10.
19. **Л[ебединцев] П.** Население Киева в прошлом столетии. // Киев. старина. – 1884. – № 2. – С. 352–357.
20. **Лучицкий И.** Киев в 1766 году // Киев. старина. – 1888. – № 1–3. – С. 1–74.
Київ за Румянцівським описом 1766–1768 р. (Топографія, населення, заняття, госп-во окр. частин міста).

- 21. Мордвінцев В.** Сповідальні книги // Київ. старовина. – 1995. – № 3. – С. 84–87.
Табл. 1: Відомості про церкви та православне населення по епархіях (1780 р.).
Табл. 2: Православне населення Київської губернії 1783 р.
Табл. 3: Соціальний склад населення м. Києва за сповідальними книгами 1783 р.
- 22. П-ко Вл.** Статистические сведения о церквах и православном населении русской части Малороссии в 1780 г. [Киев] // Киев. старина. – 1905. – № 10. – С. 7–8.
- 23. Перковский А.Л.** Новые данные о населении Киева в середине ХУШ в. // Вопр. истории. – 1982. – № 6. – С. 176–179.
- 24. Перковський А.Л.** Про чисельність населення м. Києва на початку ХУШ ст.: Джерела до іст. демографії України // Укр. археогр. щорічник. Нова сер. – К., 1992. – Т. 4, вип. 1. – С. 144–156.
- 25. Путро О.І.** Нові архівні джерела про економіку й населення Києва 2-ої половини ХУШ ст. // II респ. наук. конф., 1982 р., м. Вінниця. – К., 1982. – С. 149–151.
- 26. Шевченко Ф.П.** Етнічний склад населення Києва ХУІІІ ст. // Нар. творчість та етнографія. – 1982. – № 3. – С. 26–34.

XIX ст.

XIX cent.

- 27. Дашкевич Л.** Материалы для топографии г. Киева. Сведения о господствовавших болезнях и ходе их в Киеве в продолжение десяти лет, именно с 1854 по 1864 г. – К., 1865. – 36 с.
- 28. Дыновский Ф.И.** Записка секретаря статистического ком. о народосчислении в г. Киеве (в 1863 г.) // Сб. стат. сведений о Киевской губернии. – К., 1864. – С. 25–38.
- 29. Доклад комис. по вопросу о канализации г. Киева. 28.05 1880** // Изв. Киев. гор. думы. – 1880. – № 7, прил. – С. 1–114.
Із змісту: Щербина Т., Маковецкий Т. Санитарные условия г. Киева и сведения о рождаемости и смертности населения с 1874 по август 1879 г. – С. 15–20.
- 30. Кулінська С.Ю.** Зміни в соціально-класовій структурі населення Києва у другій половині ХІХ ст. // Укр. іст. журн. – 1986. – № 12. – С. 61–68.
- 31. Мещерский В.П.** Очерки нынешней общественной жизни в России. Вып. 2. На Юго-Западе России. 1869 год. – СПб., 1870. – Письмо II–IV. – С. 7–40.
Громадське життя Києва – російський і польський елементи населення.
- 32. [Мозговой В.Г.]** Краткие статистические сведения о Киевской губернии за 1885 г. – К.: Киев. губерн. стат. ком., 1886. – 16 с.
- 33. Мозговой В.Г.** Очерк Киевской губернии. – К., 1881. – 104 с.
- 34. Пантюхов И.И.** Опыт санитарной топографии и статистики Киева. – К.: Киев. губерн. стат. ком., 1877. – 450 с., 16 вкл. л. табл.
- 35. Пантюхов И.И.** Статистические заметки о детской смертности в Киеве.

(1841–1874). – К., 1875. – 8 с.

- 36. Пантюхов И.И.** Статистические и санитарные очерки Киева. – К., 1875. – 126 с.
- 37. Сборник** статистических сведений о Киевской губернии за 1859 год. С адрес-календарем лиц, служивших в губернии на 1861 г. – К.: Киев. губерн. стат. ком., 1861.
- 38. Сборник** статистических сведений о Киевской губернии. . – К.: Киев. губерн. стат. ком., 1864. – С. 25–38.
- Про населення м. Києва у 1863 р.*
- 39. Старожил.** Киевские нищие. – К., 1872. – 22 с.
- 40. Статистика** промышленности и труда. – Х., 1922. – Вып. 1–2. – (УССР. Центр. стат. упр. Статистика Украины. Сер. III, № 1–2).
Вып. 1.: Занятия населения Украины по данным I Всерос. переписи 1897 г. – 112 с.
Вып. 2: Численность и состав рабочих Украины по данным I Всерос. переписи 1897 г. и исслед. А.В. Погожева на 1900–1902 гг. – С. 105–188.
- 41. Таблицы** (ежемесячные) движения населения г. Киева в (1888–1889) году / Сост.: Ф.О. Новицкий, К.М. Гамалея // Отчет Киев. гор. исполнит. санитар. комис. за (1888–1889) год. – К., 1889–1900.
- 42. Таблицы** смертности и рождаемости киевского населения, составленные по метрическим книгам за (1880–1887 гг. Год 1–8). Ежемесячно.
(Год 1. 1880) // Изв. Киев.гор. думы. – 1880. – № 9–10; 1881. – № 1, 3.
(Годы 2–4. 1881–1883) // Прил. к Протоколам О-ва киев. врачей за 1881, 1882, 1883.
(Год 5. 1884) // Изв. Киев.гор. думы. – 1884. – № 7–12.
(Год 6. 1885) // Изв. Киев.гор. думы. – 1885. – № 9–12; 1886. – № 1.
(Год 7. 1886) // Изв. Киев.гор. думы. – 1887. – № 5–6.
(Год 8. 1887) // Изв. Киев.гор. думы. – 1887. – № 8; 1888. – № 1.
За рр. 1880–1885 «Таблицы» склад. Т.Е. Маковецьким, за рр. 1886–1887 – О. Новицьким.
- 43. Тарановский Н.** Топографическо-статистические материалы с приложением 4 карт Юго-Западного края (Киев., Подол. и Волын. губернии). – К., 1882. – XIII, 324 с., 5 вкл. л. карт и стат. табл.
- 44. Фабрициус В.И.** Некоторые выводы из таблиц смертности и рождаемости в г. Киеве / Сост. санитар. врачом Т.Е. Маковецьким. – К., 1883. – 30 с. – Відб. з: Приложение к протоколу заседания О-ва киев. врачей за 1883 г.
- 45. Фундуклей И.** Статистическое описание Киевской губернии. Ч. 1. – СПб.: Изд. И. Фундуклея, 1852.

Див.: Ч. 1, розд. 3: Обозрение г. Киева.

- 46. Ходос М.Р.** Материалы по статистике населения г. Киева. – К., 1926. – 194 с. – (Киев. окр. стат. бюро).

Є дані про населення Києва за переписом 1874, 1897 рр.

47. **Чернышов Н.** Памятная книжка Киевской губернии на (1856–1858) год. – К.: Киев. губерн. стат. ком., 1856–1858.
48. **Schnitzler S.-H.** La Russie, la Pologne et la Finlande. Tableau statistique géographique et historique de toutes les parties de la Monarchie Russe prises isolement. – SPb.: Brief, 1835. – XI, 744 p.
- Шнітцлер С.** Росія, Польща та Фінляндія: Таблиці стат., геогр. та іст. усіх частин Російської Монархії.
49. **Щербина В.І.** Київ в 20-х роках XIX ст.: (З матеріалів жандарм. арх.) // Україна. – 1925. – Кн. 3 (12). – С. 112–118.

**XX ст.
XX cent.**

50. **Биск И.С.** К вопросу о социальном составе населения г. Киева (по данным переписи 1917 г.). – К., 1920. – 18 с. – (Губерн. стат. бюро). – Відб. з: Голос кооперации. – 1919. – № 15 – 16.
51. **Вайнберг М.** Скільки у Києві працюючої людності // За індустріалізацію, за колективізацію. – 1930. – № 6. – С. 46–48.
- Дані за 1926–1929 рр.*
52. **Вивчення** впливу зовнішньої міграції 1991–1996 рр. на зміни етнічного складу населення України та її регіонів, жовт. 1998 / Підгот.: М.О. Шульга та ін. – К., 1998. – 95 с.: іл., табл. – Бібліогр.: с. 79–95 та в тексті.
53. **Г. Киев** в январе 1922 г. // Стат. бюл. Киев. Губерн. стат. бюро. – 1922. – № 1. – С. 75–80.
- Статистичні дані про роботу електроніприємств, трамваю, водогону, адресного стола, про пожежі, рух хворих у лікарнях, санаторіях та ін. дані.*
54. **Гарич О.** Паспорт міста Києва // Вісті. – 1940. – 11 груд.
55. **Города России** в 1904 году. – СПб.: Центр. стат. ком. МВД, 1906. – 908 с.
56. **Города России** в 1910 году. – СПб.: Центр. стат. ком. МВД, 1914.
57. **Даніель Є., Захаров І.** Паспорт Києва // Пролетар. правда. – 1940. – 4 груд.
58. **Заболееваемость** населения пожилого возраста г. Киева в период с 1958 по 1991 гг. / Г.И. Баженова, Н.В. Вержиковская, Н.В. Деркач, Т.Л. Енева // Пробл. старения и долголетия. – 1993. – Т. 3, № 2. – С. 140–146.
59. **Івченко А.** Міста України: Довідник. – К.: Картографія, 1999. – 136 с.
Демографічні відомості: Київ – С. 21, 62, 78, 94, 116, 118, 121, 122.
60. **Ієрусалімова І.О.** Преса як джерело для вивчення нац. складу робітників Харкова, Києва, Одеси на початку 20-х рр. XX ст. // ІУ республік. наук. конф. з іст. краєзнавства: Тези доп. і повідомлень. – К., 1989. – С. 187–188.
61. **Катоніна С.П.** Кількість дітей до 14 років та пенсіонерів майже зрівнялася. Що нас чекає у майбутньому? Пробл. здоров'я матері та дитини: Бесіда з викладачем каф. Київ. мед. акад. післядиплом. освіти / Записала Л. Безвержня // Кіровоград. правда. – 1996. – 26 груд.

62. **Київ** в цифрах (на 1 янв. 1911 г.) // Практич. ил. путеводитель по г. Киеву. – Изд. 2-е, испр. и доп. – К.: Ч. Ящевский, 1913. – С. 77–80.
63. **Київ** та його приміська смуга: Стат.-екон. довід. 1932 р. З схемат. мапою території Київ. приміськ. смуги. – К., 1932. – ІУ, 214 с. – (Київ. Міська Держ. план. коміс.).
64. **Київ** у цифрах: (Стат. зб. / М-во статистики України, Київ. міське упр. статистики). – К.: Б. в., 1994. – 222, [1] с.
65. **Ковалинський В.** Важка зима 1920-го // Рабочее слово – 1992. – 29 февр. *Про смертність населення Києва зимою 1919–1920 рр.*
66. **Король В.Ю.** Втрати киян у війні // Подвиг на віки: Кн. Пам'яті України – місто-герой Київ. – К., 2000. – С. 135–137.
67. **Короткий** статистично-екон. довідник Київської обл. 1932 року. З адмін. мапою обл. – К., [1932]. – 200 с. – (Орг. ком. Київ. обл.).
68. **Корчак-Чепурковський А.В.** Изменение смертности в г. Киеве со времени введения в нем канализации: Докл. ... пятому рус. водопроводн. съезду. – М., 1902. – 12 с.: 3 вкл. л. табл.
69. **Корчак-Чепурківський О.** Смертність в чотирьох найбільших містах УРСР у 1923–1929 рр. Вип. 1. Основний числовий матеріал. – К.: ВУАН, 1930. – 96 с. – (Праці кафедри гігієни та санітарії. Каб. санстатистики; Ч. 1.).
70. **Кульчицький С.В.** Динаміка соціальної структури населення Києва за роки Радянської влади // П республік. наук. конф. з іст. краєзнавства, 19–21 жовт. 1982 р., м. Вінниця. – К., 1982. – С. 92–93.
71. **Левицький В.** Город Киев и беженцы // Изв. Киев. гор. думы. – 1915. – № 12. – С. 3–33.
72. **Левчук Н.М.** Демографічні втрати України в період сучасної соціально-екон. кризи: Регіональні особливості: Автореф. дис. ... канд. екон. наук / НАН України, Ін-т економіки. – К., 1998. – 19 с.: табл. – Бібліогр.: с. 16–17 (7 назв).
73. **Лобода В.А.** Киев в апреле–сентябре 1923 года: (Данные по статистике населения, коммунального хоз-ва, торговли и труда // Стат. бюл. Киев. Губерн. стат. бюро. – 1924. – № 4–6. – С. 67–75.
74. **Макаренко М.В.** У нас пока рожать – не по бюджету ... : [Беседа с главврачом 5-го клин. роддома г. Киева М.В. Макаренко / Записал А. Лысенко] // Деловая Украина. – 1997. – 20 авг.
75. **Матеріали** щодо смертності на Україні: Померлі в м. Києві за причинами смерті, статтю та віком 1918–1927 рр. – К.: ВУАН, 1930. – 123 с. – (Праці Демогр. ін-ту / ВУАН. Демогр. зб.).
76. **Михайлов Г.** Исчисление населения, квартир и владений в Киеве в феврале 1916 года // Киев. гор. изв. – 1916. – № 9. – С. 79–96.
77. **Московитинов В.** Движение населения г. Киева за последнее десятилетие (1905–1914) // Киев. гор. изв. – 1915. – № 8. – С. 34–68.
78. **Моторін Р.М.** Динаміка чисельності та складу населення Києва за останні 110 років // Демогр. дослідження. – 1986. – Вип. 10. – С. 89–95. – Бібліогр.: 30 назв.

79. **Надеждін Д., Шуров І.** Паспорт Києва // Рад. Київ. – 1940. – № 23–24. – С. 15–17.
80. **Наумов Г.** Население Киева по ноябрьской регистрации (1916 г.) // Киев. гор. изв. – 1916. – № 11–12. – С. 56–64.
81. **Памятная** книжка Киевской губернии на (1882–1915). С приложением адрес-календаря губернии. – К.: Киев. губерн. стат. ком., 1882–1915.
82. **Паспорт** Киева // Правда. – 1940. – 9 дек.
83. **Природний** рух населення найважливіших міст України в 1924 р. – Х., 1926. – ХУІІ, 39 с. – (ЦСУ УРСР. Статистика України; № 80, Т. ІУ, вип. 2. Сер. 1. Демографія).
- Статистичний матеріал по Києву – С. 36–38.*
84. **Птуха М.В.** Население Киевской губернии. – К., 1925. – 144 с. – (Тр. Демогр. ин-та / УАН; Т. 2). – Відб. з: Стат. бюл. Киев. губстатбюро. – 1925. – № 4–5.
85. **Птуха М.В.** Смертність у Росії й на Україні. – Х.; К.: Центр. стат. упр. УРСР, 1928. – 196 с. – (Праці Демогр. ін-ту / УАН; Т. 5).
86. **Сашин А.** Большой город: [Стат. данные о жизни столиц союз. республик и крупнейших городов страны] // Правда. – 1987. – 13 дек.
87. **Соціально-демографічна** ситуація у м. Києві в умовах переходу до ринкової економіки / Упр. у справах сім'ї та молоді Київ. міськ. держ. адмін. – К.: Ін-т економіки НАН України, 2000. – 116 с.
88. **Статистические** сведения (за янв.– июнь 1924 г.) о населении, рынке труда, работе коммунальных предприятий г. Киева // Стат. бюл. ЦСУ УССР. – 1924. – № 10–11. – С. 97–100.
89. **Статистические** сведения по г. Киеву за (1905–1915 гг.) // Изв. Киев. гор. думы. – 1905–1915.
- Метеорологічні спостереження. Рух населення. Заняття робітників. Ціни на продукти та ін. В таблицях подавалися відомості по місцях з щоріч. підсумками за деякі роки (за 1909–1911, 1913 рр.). В 1905–1906 рр. демогр. відомості подано в окремих щомісяч. таблицях “Врачебно-санитарные сведения по г. Киеву». Останні “Статистические сведения” закінчуються січ.-лют. 1915 р. // (Изв. Киев. гор. думы. – 1915. – № 5; 10).*
90. **Статистический** бюллетень по городу Киеву. – К.: Стат. бюро Киев. гор. управы, 1918. – Вып. 1, янв., февр., март. – 36 с.
91. **Статистический** бюллетень по городу Киеву. – К.: Киев. губерн. стат. бюро, 1920. – Вып. 4: Экономическая статистика (янв.-февр.) 1918 г. – 86 с.
92. **Статистично-економічний** довідник Київщини. 1929/1930 рр. / За ред. А. Кочана. – К., 1930. – 374 с.
93. **Столицы** союзных республик и города-миллионеры сквозь призму статистики: Рождаемость, смертность, естеств. прирост населения, браки и разводы в 1986 г. // Аргументы и факты. – 1988. – № 1.
94. **Товкун В.І., Удотова Л.Ф.** Статистична характеристика збільшення населення Києва в післявоєнний час // Демогр. дослідження. – 1982. – Вип. 6. – С. 81–85.

95. **Трацевський М.** Людність м. Києва: (До питання про певність і повноту обліків людності м. Києва) // Госп-во України (К.). – 1928. – С. 1–28.
96. **Трацевський М.** Людність міста Києва: (До питання про певність і повноту обліків людності м. Києва) // Праці коміс. для виучування фін. справ / За заг. ред. Л.М. Яснопольського. – К., 1929. – Вип. 5, ч. 1. – С. 1–28. – Бібліогр. в підрядк. прим.
97. **Україна:** Статистичний щорічник. – Х., 1929. – ХХІІ, 400 с. – (Центр. стат. упр. УРСР).
- Є порівняльні статистичні дані по м. Києву з 1922 по 1929 р.*
98. **Усач В.** Київ, жовтень 17-го: Про соц. склад населення міста напередодні революції розповіло дослідження тогочасн. київ. статистика А.І. Біска // Прапор комунізму. – 1989. – 7 листоп.
99. **Ушульний М.** Ветеран: [демографія, соц. захист киян] // Хрещатик. – 1997. – 25 берез.
100. **Ушульний М.** Не родяться діти ... [в Києві] // Хрещатик. – 1997. – 20 берез.
101. **Філіпова М.** Соціально-демографічні чинники розвитку мікрор-нів 1960-х років в Києві // Недвижимість Києва. – 1999. – № 4. – С. 5.
102. **Ходос М.Р.** Предварительные данные об естественном движении населения Киевской губернии за время 1915–1920 гг. // Стат. бюл. Киев. губерн. стат. бюро. – 1922. – № 4–5. – С. 179–214.
103. **Ходос М.Р.** Рождения, смерти, браки и разводы в Киевской губернии за 1923 год. – К.: Киев. Губерн. стат. бюро. – 1925. – 56 с.
104. **Szporluk R.** Kyiv as Ukrain't's Primate City // Harv. Ukr. St. – 1979–80. – V. III/IV, part 2. – Н. 843–849.
- Шпорлюк Р.** Київ як найперше місто України.

3. Переписи населення Census off population

3.1. Загальні праці General works

105. **Маркін М.** Перші підсумки перепису населення Української РСР // Комуніст України. – 1959. – № 7. – С. 52–56.
106. **Цівірко М.** Перепис населення став на перешкоді ... очищення Києва від тоталітарної топоніміки // Веч. Київ. – 1997. – 5 лип.

3.2. Хронологія переписів Census chronology

1666 р.

1666 у.

107. **Юркевич В.** Київський перепис 1666 року // Україна. – 1928. – № 3 (28). – С. 27–39.

XVIII ст. (30–60 рр.)

XVIII cent. (30–60 уу.)

108. **Перковский А.Л.** Первые демографические переписи Киева (30–60 гг. XVIII в.) // Пробл. ист. географии России. – М., 1983. – Вып. 4. – С. 122–137.
109. **Перковський А.Л.** Перші демографічні переписи Києва (30–60 рр. XVIII ст.) // Історія нар. госп-ва та екон. думки УРСР. – 1982. – Вип. 16. – С. 68–76.

1874 р.

1874 у.

110. **Бурелюк А.** З темного минулого: (про перепис у Києві в 1874 р.) // Пролетар. правда. – 1939. – 17 січ.
111. **З[ибе]р Н.** По поводу рецензии “Киевлянина” на перепись 2 марта 1874 года. – К., 1875. – 24 с.
112. **Киев** и его предместья: Шулявка, Соломенка с Протасовым яром, Байкова гора и Демиевка с Саперной слободкой / По переписи 2 марта 1874 г., произвед. и разработ. Юго-Зап. отд. императ. Рус. геогр. о-ва; Изд. по распоряжению Киев., Подол. и Волын. генерал-губернатора. – К., 1875. – 456 с.
113. **Непорозуміння** з приводу одноденного перепису в Києві // Киев. телеграф. – 1875. – 29 січ.
114. **Пустоход П.И.** К столетию переписи населения Киева 1874 года: Заметки о ее пр-ве и некоторых итогах // Демогр. тетр. – 1974. – Вып. 9. – С. 225–238.
115. **Пустоход П.І.** Київ понад сто років тому: [Перший перепис населення м. Києва 2 берез. 1874 р.] // Наука і суспільство. – 1988. – № 4. – С. 14.
116. **Ремесленное** и пром. население Киева. – К., 1875. – 20 с.
Дані перепису 1874 р.
117. **Хорунжий Ю.** Перший Київський перепис: [Перепис населення Києва у 1874 р.] // Літ. Україна. – 1986. – 23 жовт.

118. **Чубинский П.П.** Обзор данных о населении города Киева по однодневной переписи, произведенной 2 марта 1874 года. – К., 1875. – 32 с. – Відб. з: Зап. Юго-Зап. отд. императ. Рус. геогр. о-ва; Т. 2.
119. **Чубинский П., Новицкий И.** Разъяснения к Таблицам о жителях Киева по переписи 2 марта 1874 г. – К., 1875. – 16 с. – Відб. з: Зап. Юго-Зап. отд. императ. Рус. геогр. о-ва; Т. 2.

1897 р.
1897 у.

120. **Город Киев** по переписи 1897 года // *Весь Киев на 1907 г.* – К., 1907. – С. XXVII–XXXIV.
121. **Население** Киева по переписи 1897 года // *Изв. Киев. гор. думы.* – 1905. – № 2, отд. П. – С. 46–59.
122. **Первая** всеобщая перепись населения России 1897 г. ХУІ. Киевская губерния / Под ред. Н.А. Тройницкого. – СПб.: Изд. Центр. стат. ком. М-ва внутрен. дел, 1904. – 306 с.
123. **Старообрядческое** население России по всеобщей переписи 1897 г. – М., 1909. – 24 с.

1913 р.
1913 у.

124. **Бурчак Ф.** О производстве переписи населения г. Киева в 1913 году: Доклад. – К., 1914. – 26 с.

1919 р.
1919 у.

125. **Итоги** Киевской переписи (12–16 марта) // *Вестн. нар. хоз-ва Киев. СНХ.* – 1919. – № 1. – С. 44.
126. **Перепись** г. Киева 16 марта 1919 г. Ч. 1. Население. – К.: Изд. Киев. губерн. стат. бюро, 1920. – 48 с.: 1 л. схем.

1920 р.
1920 у.

127. **Двинятинов В.** Население Киевской губернии по переписи 1920 года // *Стат. бюл. Киев. губерн. стат. бюро.* – 1922. – № 1. – С. 18–39.
128. **Попередні** підсумки демографічного перепису 1920 р. по Київщині. – К., 1922. – 198 с. – (УРСР. Київ. губерн. стат. бюро). – На обкл.: Население Киев. губернии. Предварительные итоги демогр. переписи 1920 г.

1923 р.

1923 у.

- 129. Всесоюзная** гор. перепись 1923 г. Итоги переписи владений, строений и квартир в городах и поселках гор. типа. – Вып. 3: Квартиры. – М., 1926. – 272 с. – (Тр. Центр. Стат. упр.; Т. ХУШ, вып. 3: Отд. коммун. статистики).

Матеріали по Києву див. – С. 56, 58, 60, 112, 159, 177, 208–209, 219, 226, 228–229.

- 130. Итоги** Всесоюзной гор. переписи 1923 г. Ч. I: Общие сведения о городах и их населении. – М., 1924. – 105, 89 с. – (Тр. Центр. Стат. упр.; Т. 20, ч. I, вып. 1: Отд. демографии).

Про Київ див. – С. 34, 46: табл.

- 131. Итоги** Всесоюзной гор. переписи 1923 г. Ч. II: Население городов Союза ССР по занятиям. Вып. II: Украина. – К., 1924. – 155 с. – (Тр. Центр. Стат. упр.; Т. 20, ч. 2, вып. II: Отд. демографии).

Про Київ див. – С. 9, 56–64.

1926 р.

1926 у.

- 132. Вікул У.** Людність міста Києва: (Коротка характеристика за даними перепису 17 груд. 1926 р.) // Праці Демогр. ін-ту / ВУАН. – К., 1930. – Т. 7: Демографічний збірник. – С. 197–311.

- 133. Всесоюзная.** перепись населения 1926 года. Т. XXIX: Украинская Социалистическая Советская Республика. Правобережный подр-н. Левобережный подр-н. Отдел II: Занятия. – М. : Изд. ЦСУ СССР, 1930. – 522 с.

Є статистичні відомості про м. Київ.

- 134. Мінаєв С.В.** Наслідки вселюдного перепису 1926 року на Україні. Населення України. Міськ. житловий фонд. – Х.: ЦСУ УРСР, 1928. – 72 с.

- 135. Про перепис** неписьменних. Обов'язкова постанова Президії Київ. Міськради від 25 серп. 1926 р. Ч. 119 // Вісн. обов'язк. постанов Київ. Окрвиконкому. – 1926. – № 14. – С. 1–2.

- 136. Як було** проведено перепис неписьменного населення в Києві: (Хроніка на місяцях) // За грамоту. – 1927. – № 1. – С. 27–28.

1939 р.

1939 у.

- 137. Гарич О.** До підсумків Всесоюзного перепису населення у Києві // Рад. Київ. – 1939. – № 9–10. – С. 40.

- 138. Гарич О.** Про що свідчать цифри. Деякі підсумки перепису населення в Києві // Соціаліст. Київ. – 1939. – № 1. – С. 38–39: іл.

- 139. Кохацький М.** Перепис населення 1939 року [у Києві] // Рад. Київ. – 1938. – № 10. – С. 11–12.

1989 р.
1989 у.

140. **Перепис** населення [1989 року в Києві] // Прапор комунізму. – 1988. – 26 квіт.

II. Етнічні спільноти Ethnic associations

1. Загальні праці General works

141. **Александрова О.** Без надії сподіваюсь: [Пробл. нац. б-к] // Культура і життя. – 1995. – 28 черв.
142. **Буцько М.О., Булат В.М.** Братерська допомога народів СРСР у відбудові міста-героя Києва // Укр. іст. журн. – 1973. – № 10. – С. 51–59.
143. **В Совете** нац. об-в України // Евр. вести. – 2000. – № 1–2, янв.
Нагороди і подяки Президента України керівникам нац. організацій 21 національностей у зв'язку з 10-річчям створення нац. спільнот України.
144. **Вантом Б.** Почнемо з фільмів: У Києві відкривається культ. центр Франції: [Бесіда з керівником центру В. Вантомом / Записала І. Проценко] // Культура і життя. – 1991. – 5 січ.
145. **Ващенко А.** Праздник многонациональной семьи: [О III Всеукр. фестивале нар. творчества «Все мы дети твои, Украина!»] // Зеркало недели. – 1998. – 14 февр.
146. **Войцехівський Ю.С.** Слов'янська гімназія [у м. Києві] // Відродження. – 1993. – № 2. – С. 6–9.
147. **Вони** визволяли Київ // Пагіря В., Роглев Х. Закарпатці в Києві: Нариси про закарпат. “киян”. – Ужгород, 2000. – С. 14–47.
148. **Голубовский П.В.** Болгары и хазары – восточные соседи Руси при Владимире Святом // Киев. старина. – 1888. – № 2. – С. 66.
149. **Гумилев Л.Н.** Древняя Русь и Великая степь. – М.: Мысль, 1989. – 670 с.
150. **Дашкевич Я.** Україна і нац. меншини // Державність. – 1990. – № 3. – С. 24–27.
151. **З'їзд** народів у Києві // Діло. – 1917. – 23–26, 30 жовт.
152. **Київ:** Громадські організації і благодійні фонди: Довідник / Упоряд. О.І. Сидоренко. – К.: Центр інновацій та розвитку, 2000.
– Із змісту: Етнічні групи. Нац. меншини – С. 457–458.
153. **Київ:** Нац.-культурні т-ва та земляцтва: Довідник. – К.: Центр інновацій та розвитку, 2000. – 104 с. – В надзаг.: Київ. Міська держ. адмін. Упр. у справах національностей та міграції; Благодійн. фонд “Інтелектуальна перспектива”; Київ. громад. орг. “Центр інновацій та розвитку”.

154. **Кількість** об-нь громадян етнічних груп зростає: [Нац. т-ва Києва] // РЮ. – 1999. – № 1, січ.
155. **Конгрес** неросійських народів у Києві // Діло. – 1917. – 2 жовт.
156. **Котляр М.Ф.** Київська Русь як поліетнічна держава: [Про витоки менталітету українців, їхню здатність жити в злагоді з іншими народами] // Відродження. – 1993. – № 5–6. – С. 58–61.
157. **Лошицький О.А., Табачник Д.В.** Кінофотодокументи ЦДАКФФД УРСР про бойове братство народів СРСР у період визволення України від німецько-фашистських загарбників // Арх. України. – 1988. – № 5. – С. 34–40.
158. **Моця О.П.** Кочівники України та їх сусіди в кінці I – на початку II тисячоліть н.е. // Кочівники України: Кат. вист. – Катериці, 1996. – С. 87–106.
159. **Наливайко С.** Українські дандарії, індійські кияни: [Про древ. укр.-інд. взаємини і зв'язки] // Слово Просвіти. – 1998. – Серп. – С. 12–13. – Бібліогр.: 8 назв.
160. **Партійне** життя: Засідання бюро Київ. ком.. З'їзд Болгар. комуніст. груп. З'їзд грец. групи комуністів. Всеукр. з'їзд союзів комуніст. молоді ... // Більшовик. – 1919. – 17 трав.
161. **Партійне** життя: Засідання бюро Київ. ком.. Комуніст. “ячейки”. Збори галиц. комуністів. Всім кавказцям // Більшовик. – 1919. – 1 черв.
162. **Пономарьов А.** Етнічність та етнічна історія України: Курс лекцій. – К.: Либідь, 1995. – 270, [1] с.: іл. – Бібліогр.: с. 269–271.
163. **Раненые** австрийцы, германцы, турки и арабы // Киевлянин. – 1916. – 20 сент.
164. **Рклицький С.** Київ давній // Глобус. – 1929. – № 12. – С. 189–192.
Інформація про татар та литовців.
165. **Славін В.** Київ у пам'яті століть // Соціаліст. Київ. – 1936. – № 12. – С. 34–38.
- Архітектурні пам'ятники різних національностей.*
166. **Смішко В.П.** Братерська допомога народів СРСР у відбудові і дальшому розвитку м. Києва в 1946–1960 рр. // II республік. наук. конф. з історії краєзнавства, 19–21 жовт. 1982 р., м. Вінниця. – К., 1982. – С. 96–97.
167. **Смішко В.П.** Вклад трудящих радянських республік у відбудову і дальшому розвитку столиці Радянської України – Києва (1945–1950 рр.) // Укр. іст. журн. – 1983. – № 8. – С. 101–108.
168. **Стрийковський М.** Хроніка польська, литовська, жмудська і всієї Русі, Київ 1320 р. – 1397 р. // Київ. – 1986. – № 3. – С. 48–149; № 4. – С. 153.
169. **Товариство** закарпатців в Києві // Пагіря В., Роглев Х. Закарпатці в Києві: Нариси про Закарпат. “киян”. – Ужгород, 2000. – С. 307–308.
170. **Толочко П.П.** Київська Русь і кочівники південноруських степів у X–XIII ст. // Старожитності Русі–України. – К., 1994. – С. 80–84.
171. **Толочко П.П.** Кочевые народы степей и Киевская Русь. – К.: Абрис, 1999. – 200 с.

172. **Хвольсон Д.А.** Известия о хазарах, буртасах, болгарях, мадьярах, славянах и русских Абу-Али Ахмеда бен Омар Ибн-Даста, неизвестного досие арабского писателя начала X века по рукописи Британского музея. – Спб., 1869. – XIII, 199 с.
173. **Чирко З.Б.** Національні меншини в Україні в 20–30-ті рр. // Укр. іст. журн. – 1990. – № 1. – С. 51–64.
174. **Чуття** єдиної родини: Сторінки нац.-культ. т-в Києва: [Матеріали] // Прапор комунізму. – 1990. – 3 квіт.

2. Білоруси Byelorussians

175. **Гуревич Ф.Д.** К истории культурных связей древнерусских городов Понеманья с Киевской землей:(По материалам ювелир. ремесла)// Культура средневековой Руси: Посвящ. 70-летию М.К. Каргера. – Л., 1974. – С. 22–25. – Библиогр.: 16 назв.
176. **Дзюба О.М.** Роль Києва в українсько-білоруських культурних зв'язках в першій половині ХУІІ ст. // ІІ республік. наук. конф. з історії краєзнавства, 19–21 жовт. 1982 р., м. Вінниця. – К., 1982. – С. 145–147.
177. **Остапенко В.** Закипів Дніпро широкий: [Про героїзм моряків Пінської флотилії під час оборони Києва від фашист. загарбників у 1941 р.] // Київ. правда. – 1966. – 12 серп.
178. **У справі** соціалістичного змагання Всенародної Б-ки України з Білоруською Держ. Б-кою // Вісті Всеукр. Акад. наук. – 1929. – № 9–10. – С. 48–50.

3. Болгари Bulgarians

3.1. Українсько-болгарські зв'язки Ukrainian-Bulgarian connections

179. **Данчев Д.** Заповідано дітям і внукам: [Про укр.-болг. культ. зв'язки: Бесіда з консулом Ген. консульства НРБ у Києві Д. Данчевим / Записав М. Сингаївський] // Культура і життя. – 1990. – 15 квіт.
180. **Кипніс С.** Киев е столица на Съветска Украйна: Старие Киев. Новие Киев) // Бъди готов! – 1934. – № 7. – С. 6–7.
- Кіпніс С.** Київ – столиця Радянської України: (Старий Київ. Новий Київ).
181. **Сухолиг Н.** Болгарские сезоны: [Выст. укр. художников в посольстве Болгарии] // Зеркало недели. – 1997. – 7 нояб.

3.2. Болгарські товариства Bulgarian associations

182. **Собрание** болгарской колонии // Киевлянин. – 1914. – 10 авг.
Звернення болгарського земляцтва Києва до болгарського народу з протестом проти політики підтримки світової війни.
183. **Чуття** єдиної родини: [Про діяльність Київ. т-ва болг. культури “Родолюбіє”: Матеріали] // Прапор комунізму. – 1990. – 19 квіт.

3.3. Торгівля Commerce

184. **Садовникова О.** Чого бракує “Болгарській троянді”? [Пробл. переходу магазину на оренд. підряд, Київ] // Рад. Україна. – 1990. – 27 лют.

3.4. Діячі болгарської культури Figures of Bulgarian culture

185. **Бичваров М., Пейчев Б.** Іоан Екзарх Болгарський і слов’янська філософська культура // Філософ. думка. – 1981. – № 5. – С. 73–83. – (До 1500-річчя Києва).
186. **Дилевський М.М.** Київське видання «Життя Іоана Рильського» [болг. книжника Є. Терновського, кінець ХІУ ст.] // Рад. літературознавство. – 1971. – № 11. – С. 40–44. – Бібліогр. в підрядк. прим.
187. **Пелешенко Ю.** Середньовічний художник слова: [Г. Цамблак (Болгарія – Київ), ХУ ст.] // Всесвіт. – 1984. – № 2. – С. 142–143.
188. **Рыков Ю.Д., Турилов А.А.** Неизвестный эпизод болгаро-византийско-русских связей XI в.: [Киев, писатель Григорий Философ] // Древнейшие государства на территории СССР: Материалы исслед. 1982 г. – М., 1984. – С. 170–176. – Рез. на англ. яз.

3.5. Пам’ятки археології Archeology memorials

189. **Белорыбкин Г.Н.** Домонгольские памятники болгарского типа Верхнего Посурья и Примокшанья: [На пути из Булгара в Киев]: Автореф. дис. ... канд. ист. наук. – К., 1990. – 20 с. – Бібліогр.: с. 20 (12 назв).
190. **Моця О.П.** Новые сведения о торговом пути из Булгара в Киев // Земли Юж. Руси в IX–XIV вв.: (История и археология). – К., 1985. – С. 131–133. – Библиогр.: с. 133.

4. Буряти Buryats

191. **Завгородній Ю.** Мій ідеальний бурят:[Світлій пам'яті Рабдана Димбриловича Цирендоржиєва] // Всесвіт. – 2000. – № 1–2. – С. 19.
192. **Халтагаров К.Е.** Сыны Байкала на берегах Днепра //Моя Батьківщина. – К., 2002. – 2 берез.
- К.Є. Халтагаров – голова т-ва бурятської культури м. Києва і Київ. обл.
193. **Халтагаров К.Е.** Статут т-ва бурятської культури м. Києва і обл. – К., 1993.
194. **Черниченко Н.** Буряти України // Євр. вісті. – 1997. – № 5–6, берез.
195. **Черниченко Н.** “Ми знайшли тут другу батьківщину”: Інтерв'ю з Р.Д. Цирендоржиєвим // Демократ. Україна. – 1997. – 25 лют.
- Рабдан Димбрилович Цирендоржиєв (1923–1999 рр.) – організатор створення бурятського земляцтва (27 січ. 1974 р.) та Т-ва бурятської культури м. Києва (23 жовт. 1991 р.).*

5. Вірмени Armenians

5.1. Українсько-вірменські зв'язки Ukrainian-Armenian connection

Перша половина XI–XIII ст. The first half of XI–XIII cent.

196. **Боровський Я.Є.** Вірменський варіант давньоруського переказу про заснування Києва // Укр. іст. журн. – 1981. – № 9. – С. 82–87.
197. **Брайчевский М.Ю.** К вопросу о русско-армянских связях в период образования Киевской Руси // Ист. связи и дружба укр. и арм. народов: Сб. материалов второй укр.-арм. науч. сес. – К., 1965. – С. 161–168.
198. **Васканын В.** Древняя Русь и Украина в судьбах армян // Ист. связи и дружба укр. и арм. народов. – Ереван, 1961. – Вып. 1. – С. 66–69.
199. **Дашкевич Я.** Русь і Вірменія: Конфесійні і культурні контакти IX – першої половини XIII ст. // Зап. НТШ. – 1993. – Т. 225. – С. 167–184.
200. **Еремян С.Т.** О некоторых историко-географических параллелях в «Повести временных лет» и «Истории Тарона» Иоанна Мамиконяна // Ист. связи и дружба укр. и арм. народов. – К., 1965. – С. 151–160.
201. **З подорожніх** записок Мартина Груневега: (Уривок про Київ) // Київ. Русь: культура, традиції. – К., 1982. – С. 119–122.

Вірмени в Києві.

202. **Ісаєвич Я.** Нове джерело про іст. топографію та архітектурні пам'ятки стародавнього Києва // Київ. Русь: культура, традиції. – К., 1982.– С. 113–114.

Вірмени в Києві.

203. **К вопросу** о русско-армянских связях в период образования Киевской Руси // Науч. сес., посвящ. ист. связям и брат. дружбе укр. и арм. народов: (Тез. докл.). – К., 1962. – С. 23–24.

204. **Пам'ятки** мови та письменства давньої України.– К.: АН УРСР, 1930. – Т. 4. – С. 128–132.

Під час правління князя Володимира Мономаха (1113–1125 рр.) в Києво-Печерській лаврі проживав “вірменин-мних” (монах-чернець) на ім'я Аганіт. Це був відомий лікар і разом з ним були свої єдиновірці. – (Матеріали з Києво-Печерського патерика).

205. **Розов Н.Н.** К изучению русско-армянских связей древнего периода: (Митрополит Иларион и католикос Нерсес Шнорали) // Лит. связи. – Ереван, 1973. – С. 62–77.

206. **Хачикян Л.С.** Новые материалы о древней армянской колонии Киева // Изв. АН Арм. ССР. – 1956. – № 5. – С. 111–112.

207. **Хачикян Л.С.** Новые материалы о древней армянской колонии Киева [XI–XII вв.] // Ист. связи и дружба укр. и арм. народов: Сб. материалов науч. сес. Ч. 1. – Ереван, 1961. – С. 112–115.

208. **Церунян Ж.** Судьба объединила: Из глубины веков // Евр. вести. – 1994. – № 19–20, окт.

Доля вірменської громади в Києві ((X–XX ст.).

XV–XIX ст.
XV–XIX cent.

209. **Дашкевич Я.Р.** Армянские колонии на Украине в источниках и литературе XV–XIX вв.: (Историогр. очерк). – Ереван, 1962. – 176 с.

210. **Дашкевич Я.** Вірменське самоврядування Києва в межах магдебурзького права XV–XVIII ст. // Самоврядування в Києві: Історія та сучасність. – К., 2000. – С. 133–136.

211. **Мышко Д.И.** О жизни армян в Киеве в XV – первой половине XVIII вв. // Ист. связи и дружба укр. и арм. народов: Сб. материалов второй укр.-арм. науч. сессии. – К., 1965. – Т. 2. – С. 113–122.

212. **Лясота Е.** Зі Стеблева: Щоденник // Жовтень. – 1984. – № 10. – С. 100–101.

Життя вірмен у Києві.

213. **Покас П.** До палеоантропології київського Подолу XV–XVII ст. // Стародав. Київ: Археол. дослідження 1984–1989 рр. – К., 1993. – С. 136–138.

Могильник, де були поховані члени вірменської громади Києва.

214. **Попельницька О.** Соціально-історична топографія київського Подолу у ХУІІ–ХУІІІ ст.: парафія церкви Миколи Доброго (Добромикільська) // Київ. старовина. – 2000. – № 2. – С. 12.

Київські вірмени підлягали законам Магдебурзького права. У 1631 та 1648 рр. згадується київський бургомістр вірменин Леон Семенович.

XX ст.

XX cent.

215. **Дмитрієнко М.Ф.** Наукові зв'язки України з Вірменією в 1926–1931 рр.: (За матеріалами Всеукр. наук. асоц. сходознавства) // Укр. іст. журн. – 1967. – № 8. – С. 56–60.
216. **Карпетян М., Ткач О.** Дружба, гартована в боях: [Вірмен. партизан. загін на київ. землі, 1942 р.] // Київ. правда. – 1988. – 5 жовт.
217. **Мартіросян С.** Поруч ішли побратими: [Із спогадів Героя Рад. Союзу, колиш. командира 50-го стрілец. корпусу про бої за визволення Києва] // Рад. Україна. – 1973. – 24 жовт.
218. **Мнацаканян А.Н.** Из истории совместной борьбы сынов украинского и армянского народов за победу Советской власти на Украине и в Армении // Ист. связи и дружба укр. и арм. народов: Сб. материалов науч. сес. – Ереван, 1961. – С. 134–162.
- Участь ХІІ армії під командуванням Г.К. Васканова у звільненні Києва від білополяків. – С. 158–159.
219. **Пивоварська К.Б.** Вірменські колонії в Україні у 20-ті роки ХХ ст. // Іст. пам'ять: Наук. зб. – Полтава, 2000. – № 1–2. – С. 169–176.
220. **Пивоварська К.Б.** Діяльність вірманських культурно-освітніх установ в Лівобережній Україні в 20-ті роки ХХ ст. // Наук. зап. з укр. історії: Зб. наук. ст. – Переяслав-Хмельницький, 2000. – Вип. 10. – С. 290–298.

5.2. Вірменське товариство Armenian association

221. **Мелконян Е.Н.** Правління вірменського т-ва Києва, редакції газ. “Арагац” // Арагац. – 1994. – 29 листоп.
- Вітання заступника міністра закордонних справ республіки Вірменія Е.Л. Мелконяна.*

5.3. Культові споруди Cult buildings

222. **Григорян Г.** Армянские надписи Киевского собора святой Софии // Вестн. обществ. наук. – 1979. – № 4. – С. 85–93.
223. **К постройке** армяно-григорианской церкви // Киевлянин. – 1913. – 15 нояб.

224. **Пивоварська К.Б.** Вірмено-григоріанська церква в Лівобережній Україні в 20-ті роки ХХ ст. // Історія релігії в Україні: У 2 кн. – Л., 2000. – Кн. 2. – С. 347–353.

**5.4. Вулиця
Street**

225. **Жолдак В.** У Києві є вулиця Мартіросяна // Культура і життя. – 1985. – 12 трав.

**5.5. Виставка
Exhibition**

226. **Петрова А.** «Чаруючий праздник жизни»: [Експозиция из фондов ереван. музея С. Параджанова в Фонде Ивана Кавалеридзе] // Зеркало недели. – 1997. – 11 окт.

**6. Греки
Greeks**

**6.1. Українсько-грецькі зв'язки
Ukrainian-Greek connections**

227. **Греки** в Києве (Независимая газ.): На вопросы кор. НЗ отвечает председатель Киев. науч. ист.-фил. о-ва им. Андрея Первозванного С. Мазарати / Беседу вел И. Аврамов // Евр. вести. – 1998. – № 19–20, окт.
228. **Греки** Украины: История и современность: Материалы науч.-практ. конф. «Греки Украины: поиск и формирование нац. культуры», 9–19 февр. 1991 г. – Донецк: Б.И., 1991. – 186, [1] с. – В надзаг.: Респ. о-во греков Украины. – Библиогр. в конце ст. и в подстроч. примеч.
229. **Дмитрієнко М.** Греки на українських теренах: Нариси з етнічної історії: Док., матеріали, карти / Авт. колектив: М.Ф. Дмитрієнко (керівник), В.М. Литвин, В.В. Томазов, Л.В. Яковлева, О.В. Ясь; Вступ. ст. акад. В. Смоля. – К.: Либідь. 2000. – 488 с.: іл., табл., портр., карти. – Бібліогр.: с. 369–440 (3319 назв.).
230. **Дубровіна Л.А.** Київ – Афіни: Тисячолітня історія зв'язків // Наука і культура. – К., 1989. – Вип. 23. – С. 232–240.
231. **Мякушко С.В., Мирончук А.С.** Національна академія наук України в українсько-грецьких наук.-техн. зв'язках 90-х рр. ХХ ст. / НАН України. Ін-т історії України. – К.: Наук. думка, 1997. – 28 с.

**6.2. Грецькі товариства
Greeks associations**

232. **Общее** собрание греческого благотворительного о-ва в г. Києве // Киевлянин. – 1917. – 7 янв.

233. **Петров Н.** Киевский обыватель, грек Иотий (1741–1761 гг.) // Киев. старина. – 1895. – № 7–8. – С. 4.
234. **Пряхин Ю.Д.** Реализуя концепцию нац. культурного возрождения: О работе Киев. гречес. о-ва «Эллада» // Відродження. – 1994. – № 9. – С. 6–7. – Рос.
235. **Феохари С.И.** Дело о вооруженном сопротивлении в Киеве 11 февраля 1879 г. // Каторга и ссылка. – 1929. – № 53 (4).
Дическуло Л.А. (грек) – революционер-народник.

6.3. Грецькі церкви Greeks churches

236. **Дмитриевский А.** Греческие нежинские храмы и их капитальный вклад в церковно-археологический музей при Киевской духовной Академии // Киев. старина. – 1885. – Т. XII, № 6. – С. 314–318.
237. **Екатерининский** греческий монастырь на Подоле // Подол. – 2001. – № 6. – С. 9: ил.
238. **Казнин В.** Гражданка Украины – член всегреческого правительства: [Проблема возвращения греч. церквей в Киеве] // Киев. вестн. – 1996. – 5 марта.
239. **Малаков Д.** Греко-Синайський Свято-Катеринінський монастир, 18 – поч. 20 ст. // Звід пам'яток історії та культури України: Енцикл. вид. Київ. Кн. 1, ч. 1. – А–Л. – К., 1999. – С. 481.
240. **Петров Н.** Греческий Екатерининский монастырь в Киеве // Тр. Киев. духовн. Акад. – 1896. – № 1. – С. 55–112.
241. **Петров Н.** Греческий Екатерининский монастырь в Киеве // Слово. – 1918. – № 55.
242. **Черкасов** Християнізація Київської Русі: вплив грец. православ'я // Україна – Греція: Історія та сучасність: Тези II міжнар. конф. (Київ, 22–24 лют. 1995 р.). – К., 1995. – С. 163–169.

6.4. Культура Culture

243. **Бондарь С.В.** Отечественная философская мысль XI–XUP вв. и греческая культура: Сб. науч. тр. / АН Украины; Ин-т философии. – К.: Наук. думка, 1991. – 340 с.: ил.

6.5. Мистецтво Art

244. **Конопацький Є.** Афіни зацікавились Україною: [Про перебування грец. кінореж. Т. Марангоса у Києві] // Культура і життя. – 1992. – 1 трав.
245. **Свято греків:** [Концерт “Греки України в мистецтві”] // Евр. вести. – 1997. – № 1–2, янв.

6.6. Некрополь Necropolis

246. **О доставлении** военному губернатору сведений о последствии дела по устройству нового греко-российского кладбища // Рукоп. відділ ЦНБ України ім. В.І. Вернадського. X. 4221–4229, л. 28.

6.7. Пам'ятки історії History memorials

247. **Абарбарчук С.** Будинок Іпсіланті: [Київ – Греція] // Веч. Київ. – 1984. – 27 берез.
248. **Позняк П.** Де жив Константинос Іпсіланті // Прапор комунізму. – 1986. – 28 листоп.
249. **Силин О.** Київська адреса грецьких патріотів // Культура і життя. – 1982. – 24 жовт.
250. **Синякова С.** Дім Іпсіланті: [Роки життя у Києві, 1807–1816] // Веч. Київ. – 1986. – 17 квіт.
251. **Смирнова Г.** Іпсілантіївське подвір'я: Адреси на карті міста // Веч. Київ. – 1980. – 13 верес.

6.8. Рукописна та книжкова спадщина. Manuscript and book heritage

252. **Греческие** рукописи из фондов ЦНБ АН УССР в Киеве: Кат. выст. / Сост. Л.А. Дубровина, Е.М. Гальченко; Отв. ред. Н.И. Сенченко. – Афины: Изд-во Византийского музея, 1988. – 23 с. – Греч.
253. **Грецькі** рукописи у зібраннях Києва: Каталог / Упоряд. Є. Чернухін. – К.; Вашингтон, 2000. – 384 с.
254. **Дубровина Л.А., Солонська Н.Г.** Презентація книги «Грецькі рукописи у зібраннях Києва: Каталог» // Бібл. вісн. – 2000. – № 4. – С. 42–44.
255. **Чернухін Є.К.** Грецькі актові документи і листи: З фондів ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН УРСР: Кат. рукописів XVI–XIX ст. – К.: Ін-т історії України, 1991. – 54 с.
256. **Чернухін Є.К.** Грецькі рукописи у фондах Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського: Кодикологічне дослідження: Автореф. дис. ... канд. філол. наук / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 1999. – 19 с. – Бібліогр.: с. 16.
257. **Чернухін Є.К.** Книжкова спадщина греків України: (Монастир святої Катерини в Києві) // Рукопис. та кн. спадщина України. – К., 1998. – Вип. 4. – С. 262–280.
258. **Чернухін Є.К.** Конофони та маргіналії грецьких кодексів Києва // Зап. іст.-філол. т-ва ім. Андрія Білецького. – К., 1998. – Вип. 2. – С. 30–43.

7. Грузини Georgians

7.1. Українсько-грузинські зв'язки Ukrainian- Georgians connections

X–XVIII ст.
X–XVIII cent.

259. **Еремян С.Т.** Юрий Боголюбский в армянских и грузинских источниках // Науч. тр. / Ереван. гос. ун-т. Т. XXIII. – Ереван, 1946. – 403 с.
260. **Жужунадзе О.Г.** Из истории взаимоотношений Киевской Руси и Грузии в XII в. // Из истории укр.-грузин. связей. – Тбилиси, 1968. – С. 20–31.
261. **Ліра**, що породила народи: Вечір у Києві, присвяч. Д. Гурамішвілі // Веч. Київ. – 1980. – 17 жовт.; Прапор комунізму. – 1980. – 17 жовт.
262. **Месхиа Ш.А., Цинцадзе Я.З.** Из истории русско-грузинских взаимоотношений X–XIII вв. – Тбилиси, 1958.

XX ст.
XX cent.

263. **Гамсахурдиа И.** Киев – убежище грузинских беженцев // Зеркало недели. – 1998. – 10–16 окт.
264. **Гамсахурдія І.** Грузинський князь – киянин: [Про шахіста А. Дадіані: Уривок з кн. І. Гамсахурдії “Грузинсько-українські взаємозв’язки»] // Спорт. газ. – 1998. – 3 квіт.
265. **Колісниченко Ю.** Грузинський Чапаєв: [Про героя громад. війни, актив. учасника боротьби за встановлення Рад. влади у Києві В.С. Кіквідзе] // Молодь України. – 1964. – 28 лют.
266. **Нечай П.** Більшовик лєнінського гарту : [Л.Й. Картвелішвілі і Київ] // Київ. правда. – 1988. – 26 квіт.
267. **Пайчадзе Г.Г.** Один епізод из истории студенческого движения в Киеве // Из истории укр.-грузин. связей. – Тбилиси, 1975. – С. 52–74.7.2.

7.2. Мистецтво Art

268. **Пальмов Н.** Грузинский омофор 1691 г. из ризницы Софийского собора // Искусство в Юж. России. – 1913. – № 6. – С. 271–280: 1 вкл. л. ил.

7.2.1. Живопис Painting

269. **Суходольская Н.** Чудеса [художницы] Эммы Кшуташвили // Правда Украины. – 2000. – 12 дек.

270. **Суходольська Н.** Сім чудес [художниці] Емми Кшуташвілі // Столиця. – 2000. – 16 верес.
271. **Шкрупська О.** «Віддам за вас життя ...»: [Про персон. вист. груз. художниці Емми Кшуташвілі, Київ] // Ваше здоров'я. – 1999. – 29 верес.

7.2.2. Театр Theatre

272. **Алексєєнко О.** Натхненні оптимізмом героїв Лопе де Вега // Всесвіт. – 1985. – № 8. – С. 131–134.
273. **Гиташвили Н.** «Слушайте Революцію»: [Театр Марджанишвили: Київ, 1919 г.] // Театр. – 1984. – № 1. – С. 81–86.
274. **Городиський М., Неллі В.** Спектакль кликав у бій: [До 50-річчя з дня прем'єри спектаклю “Овече джерело” Лопе де Вега в Другому театрі Укр. Рад. республіки у Києві] // Культура і життя. – 1969. – 1 трав.
275. **Крыжицкий Г. К.А.** Марджанов и русский театр. – М.: Всерос. театр. о-во, 1958. – С. 113–126.
276. **Неллі В.** Спектакль, що став легендою: [Постановка К. Марджановим п'єси Лопе де Вега “Фуенте Овехуна”, 1919 р.] // Мистецтво. – 1969. – № 3. – С. 30–32.
277. **Танюк Л.** З вистави – в бій!: [Про виставу п'єси Лопе де Вега “Фуенте Овехуна” у постановці К. Марджанішвілі на сцені 2-го театру ім. Леніна: Київ, 1919 р.] // Ранок. – 1969. – № 5. – С. 21.
278. **Феона И.** И в сердце, и в памяти: [Пребывание режиссера К. Марджанова в Киеве в 1918 г.] // Звезда. – 1987. – № 6. – С. 156–166.

7.3. Вулиця Street

279. **Абарбарчук С.** Імені Шота Руставелі: Вулиці розповідають // Культура і життя. – 1984. – 11 листоп.
280. **Абарбарчук С.** Хоч і невеличка ...: [Вул. Шота Руставелі] // Київ. правда. – 1987. – 25 січ.
281. **Позняк П.** На вулиці Шота Руставелі // Прапор комунізму. – 1989. – 7 квіт.

8. Дагестанці Daghestans

282. **К биографии Шамиля / Вводн. ст. С. Бушуева** // Красн. арх. – 1941. – Т. 2. – С. 115–139.
283. **Парійський Є.** Будні дагестанського земляцтва // Веч. Київ. – 1990. – 6 груд.

284. **Рындин А.** Имам Шамиль в России // Ист. вестн. – 1895. – № 11. – С. 529–542.
Перебування в Києві – С. 540–542.

9. Євреї Jews

Хронологічний літопис (частина 1)
Chronological annals (part 1)

9.1. Загальні праці General works

285. **Київ** // Евр. енцикл. – СПб, [1911]. – Т. 9. – С. 515–530.
Зміст: М. В[ишницер] История евреев в Киеве до ХУШ ст.; Ю. Г[ессен] Евреи в Киеве в новейшее время. Погромы; Г. Вольтке Действующее законодательство о евреях в Киеве; И. Чириков Население, проф. состав, благотворительность, общинная жизнь, учреждения. – Бібліогр. до кожного розд.
286. **Круглов А.И.** Энциклопедия холокоста: Евр. энцикл. Украины / Ред. И.М. Левитас; Евр. совет Украины, Фонд «Память жертв фашизма». – К., 2000. – 224 с.
287. **Левін В.** Висвітлення історії українського єврейства в «Короткій єврейській енциклопедії» // Укр. іст. журн. – 1994. – № 1. – С. 139–143.

9.2. Правовий статус євреїв Legal status of Jews

9.2.1. Історичні джерела Historical sources

288. . 15.06 – . 1938. דצור אסאליקצור אוב איצטיקצור קיצוו // גאריטש א דצור אסאליקצור אוב איצטיקצור קיצוו
- Гарич А.** Колишній і теперішній Київ
289. **Даревский И.А.** К истории евреев в Киеве от половины УШ в. до конца XIX в.: (Пер. с древне-евр). – К., 1907. – 120 с.
290. **Кабанець** Єврейські ремінісценції в спадщині давнього Києва // Хроніка 2000. – 1998. – Вип. 21–22. – С. 29–43.
291. **Кулишер М.** Евреи в Киеве [с XI в. до 1861 г.]: Ист. очерк // Евр. старина. – 1913. – Вып. 3. – С. 351–366; Вып. 4. – С. 417–438.
292. **Осадчук Б.** Скандал у Києві або дещо про сучасний радянський антисемітизм // Сучасність (Мюнхен). – 1964. – № 6. – С. 17–23.
293. **Освобождение** нижних чинов евреев на еврейские праздники: [Распоряжен. Гл. начальника Киев. воен. окр.] // Киевлянин. – 1916. – 15 сент.

294. **Письмо** к редактору «Киевлянина»: [Закон о выселении из Киева большинства евреев, исключение – купцы 1-й гильдии] // Киевлянин. – 1864. – 9 июля.
295. **Предписание** Киевского военного губернатора, 1 авг. 1864 г., за № 10212 Киевскому старшему полицмейстеру: [О выселении евреев, не имеющих право на постоян. жительство] // Киевлянин. – 1864. – № 18.
296. **У Київській** комуні: Засідання Губревкому // Більшовик. – 1920. – 17 груд.

Дозвіл вид. в Києві газ. Бунду “Наше цайт” 3000 пр.

297. **У Київській** комуні: Розстріл контрреволюціонерів. Розкриття шпигунської орг. Усі на виручку Донецького басейну. З’явка бувших офіцерів. Студенти – бувші офіцери. Облік тих, що приїжджають та виїжджають. Заборона вечора [Палестинського] // Більшовик. – 1919. – 26 черв.
298. **У Київській** раді: Засідання Губвиконкому 12 черв.: Націоналізація будинків. Зачинення коміс. крамниць. Зачинення нотаріал. контор. До ліквідації євр. общини // Більшовик. – 1919. – 14 черв.

9.2.2. Загальні праці General works

299. **В.Ш. [В. Шульгин]** К вопросу о пребывании евреев в Киеве // Киевлянин. – 1864. – № 45.
300. **Галант І.** Виселення жидів із Києва, року 1835 // Зб. праць жидів. іст.-археогр. коміс. – К., 1928. – Кн. 1. – С. 152–153.
301. **Кальницький М.** Правовой статус евреев Киева (1859–1917) // Євр. історія та культура в Україні: Матеріали конф., Київ, 8–9 груд. 1994 р. – К., 1995. – С. 47–81.
302. **Ольгин М.** Киев – рай, из которого евреев продолжают изгонять // Евр. вести. – 1998. – № 13–14. – (Перепеч. из газ. «Форвертс» (США) от 2 июля 1912 г.).
303. **Пусть торгуют ...** Жители Киева остались довольными: [О разрешении євр. купцам торговать на Киев. ярмарках] // Эйникайт. – 1991. – № 2.

9.3. Українсько-єврейські зв’язки Ukrainian-Jewish connection

304. **Брик О.С.** Українсько-єврейські взаємовідносини. – Вінніпег, 1961.
305. **Виленський Ю.** Когда молчание спасало жизни // Евр. вести. – 1998. – № 15–16, апр. *Київський кардіолог, академік В. Іванов у 1952 р., ризикуючи життям, відмовився в експертизі лжесвідчити у «справі лікарів».*
306. **Гольдельман С.** Листи жидівського соціал-демократа про Україну: Матеріали до історії укр.-жид. відносин за час революції. – Відень: Гаймон, 1921. – С. 27–28.

307. **Горський В.С.** З історії Українсько-єврейських ідейних зв'язків Києво-руської доби. Кирило Туровський // *Jews and Slavs / The Israel Academy of Science and Humanities. The Hebrew University of Jerusalem.* – Jerusalem, 1996. – Vol. 5: Jews and Ukrainians.
308. **Киркевич В.** Київ – Єрусалим: Погляд крізь арку Золотих воріт // *Веч. Київ.* – 1997. – 7 трав.
309. **Портников В.** Український єврей – це як рідкісний птах // *Сучасність.* – 1992. – № 3. – С. 7–9.

9.4. Єврейські товариства Jewish associations

310. **Бялик З.** Що сповідує “Бейтар”? [Бесіда з президентом Київ. релігійн. молодіж. орг. З. Бяликом / Записав В.А. Тимчук] // *Трибуна.* – 1990. – № 12. – С. 13–14.
311. **В інших партіях:** Конф. комуніст. Бунда. Об'єднання з комуніст. партією [Бунда]. З'їзд лівих есерів (меншості) // *Більшовик.* – 1919. – 22 трав.
312. **Jews and eastern slavs.** *Essays on international relations.* – Jerusalem–Kyiv, 2000. – 350 p.
- Євреї і східні слов'яни.** Міжнародні відносини.
313. **Зісельс Й.** Єврейські організації і Народний рух України // *Бюл. «Хадошот».* – 1989. – № 1.
314. **Левітас Ф.** Гілка спільного дерева: [Про роботу Т-ва євр. культури в Києві / Записав О. Борщевський] // *Хрещатик.* – 1992. – 8 груд.
315. **На конференції “Бунда”** // *Більшовик.* – 1919. – 24 трав.
316. **Партійне життя:** В ком. міськ. р-ну. Організація нових осередків. Осередки серед червоноармійців. Загальне зібрання Київ. орг. комуніст. Бунду. Лекція т. Майзеля. Загальне зібрання комуністів Шулявського р-ну. Сибіряки // *Більшовик.* – 1919. – 16 трав.
317. **Петровский И.М.** Записные книжки еврейских о-в на Украине: Из арх. А.Л. Гаркави // *Новый круг.* – 1992. – Вып. 2. – С. 274–288.
318. **Ратманский М.** К рабочей молодежи г. Киева [Воззвание] // *Юнош. движение.* – 1925. – № 3–4. – С. 114–115.
319. **Утворено** т-во єврейської культури у Києві // *Літ. Україна.* – 1988. – 24 листоп.
320. **Хроніка:** Конф. комуністичного Бунду. Від ком. Об'єднаної єврейської соціаліст. партії // *Більшовик.* – 1919. – 13 трав.

9.4.1. Благодійні організації. Меценатство Charity organizations. Macanese's

321. **Американская** администрация помощи «Ара». Американский персонал. Представители американского объединенного еврейского о-ва помощи голодающим «Джойн». Русский персонал «Ара» // *Весь Киев в кармане: Справ. и адрес. кн. на 1922–23 гг.* – К., 1922. – С. 29–30.

322. **Аронов Г.** Киевская медицина второй половины XIX – начала XX вв. и еврейская благотворительность // Евр. історія та культура в Україні: Матеріали конф., Київ, 21–22 серп. 1995 р. – К., 1996. – С. 10–15.
323. **Галайба В.** Лікарня, ін-т, училище, ринок ...: (З історії евр. благодійництва у Києві) // Хроніка 2000. – 1998. – № 21–22. – С. 102–118.
324. **Галайба В.** Млин Лазаря Бродського // Янус. Нерухомість. – 1999. – № 20. – С. 13.
325. **Глаголев А.А.** Древнееврейская благотворительность // Тр. / Киев. духовн. Акад. – 1903. – № 1. – С. 1–83.
326. **Гомберг Н.И.** “Хэсэд”? Это здорово!: Забота о стариках не на словах, а на деле: [Беседа с директором Киев. евр. благотвор. фонда «Турбота» «Хэсэд Авод» Н.И. Гомбергом / Записал А. Соколовский] // Деловая Украина. – 2000. – 19 янв.
327. **Кальницкий М.** Вырублено топором : (К 150-летию со дня рождения Л. Бродского) // Евр. вести. – 1998. – № 3–4, февр.
Єврейська лікарня (обл. лікарня), єврейське училище в Києві збудовані на пожертвування родини Бродських.
328. **Кальницкий М.** Капиталы Бродских и сегодня служат столице // Киев. ведомости. – 1995. – 25 февр.
329. **Кальницкий М.** Киевская еврейская больница: [Обл. больница] // Возрождение '91. – 1993. – № 5.
330. **Кальницкий М.** У истоков еврейской благотворительности в Киеве // Хэсэд Авод. – 1998. – № 18.
331. **Кальницкий М.** Церковный приход обслуживал пароходы: Православный храм [Святой Елизаветы] на Трухановом острове был построен на средства еврейского магната [Д. Марголина] // Евр. вести. – 2000. – № 17–18, сент.
332. **Отчет** о-ва попечения о всех ремесленниках и рабочих евреях г. Киева за 1907 г. – К.: Типо-литогр. Бр. Каплун, 1908.
333. **Отчет** по оказанию помощи бедным евреям г. Киева пищей и деньгами на Пасху 1914 г. – К.: Печатня М.В. Глиера, 1915.
334. **Отчет** по снабжению бедных евреев г. Киева топливом за 1907–1908 гг. – Васильков.: Тип. Рейнгольда, 1908.
335. **Рабінович Я.Й.** На зламі віків: До 1000-річчя проживання євреїв в Україні. – К., 1998. – 359 с.
Із змісту: Розд. III. “Смуга осідлості” – смуга обмежень: Євреї східної України. – Про архіт. ансамблі Києва, збуд. на гроші Лейзера і Льва Бродських.
336. **Счет** пожертвованиям в пользу О-ва для распространения просвещения между евреями в России, собр. для оказания помощи недостаточным студентам-евреям Ун-та святого Владимира в Киеве. – К.: Тип. Чоколова, 1899.
337. **Черкасский Л.М.** Служба быта Мокед Лакашиш // Хэсэд Авот. – 1998. – № 18. – С. 2–4.
Про добродійність київських волонтерів єврейського фонду “Хэсэд Авот» мешканцям Києва та Київської обл.

9.5. Релігія Religion

338. **Блайх Я.** “Я певен, що все тут налагодиться”: Бесіда з рабином Києва і всієї України / Записав Г. Мень // Робітн. газ. – 1992. – 24 берез.
339. **Барац Г.М.** О библейском элементе в «Слове о полку Игореве». – К.: Тип. 1-й Киев. артели печ. дела, 1912. – 40 с.
340. **Барац Г.М.** Повести и сказания древнерусской письменности, имеющие отношение к евреям и еврейству // Киев. старина. – 1906. – Т. ХСП, март-апр. – С. 299–311. – Рец. на кн. Франко І.: Відголос єврейських переказів у Києво-Печерському патерику // ЗНТШ. – 1906. – Т. LXXII. – С. 190–193.
341. **Галант И.В.** Киевский митрополит Петр Могила и его отношение к евреям // Киев. старина. – 1905. – Т. LXXXIX, май (док., изв. и замеч.). – С. 149–152.
342. **Любашенко В.** Балканські культурно-релігійні впливи на Україну в ХІУ–ХУІ ст.: (Богомили і “пожидовані”) // Пробл. слов’янознавства. – Л., 1996. – Вип. 48. – С. 3–11.
- У Києві гурток в середині ХУ ст. вчення «пожидовлених», що діяв у спілці з місцевою рабинською громадою, почасти євреїв або караїмів, які для потреб українського загалу переклали давньоукраїнською мовою філософську та наук.-природничу літературу.*
343. **Торжественные** молебствия и манифестации русских и евреев [о даровании победы] // Киевлянин. – 1914. – 22 июля.
- Молебен на Софійській площі та на Мало-Васильківській вулиці в Головній хоральній синагозі.*
344. **Schulman M.** Judaic Influence as Reflected in Ideas and Motifs of Kyivan Primary Chronicle // Columbia [university] – 1984. – Washington, USA.
- Шульман М.** Відображення іудейського впливу в ідеях та мотивах найдавніших київських хронік.

9.5.1. Культові споруди Cult buildings

345. **Возвращение** синагоги Бродского [Киев. религиоз. общине] // Евр. вести. – 1993. – № 1, янв.
346. **Кальницкий М.** Синагога иудейской общины 5656–5756: Ист. очерк. – К.: Ин-т Иудаики, 1996. – 22 с.
347. **Скляренко Г.Я.** Менора // Україна – Ізраїль. – 1992. – № 1.

9.6. Історія євреїв у Києві History of jews in Kyiv

9.6.1. IX–XII ст. IX–XII cent.

348. **Брайчевський М.Ю.** Іудаїстська пропаганда на Русі в середині IX століття // Світ. – 1991. – № 3–5. – С. 44–46.
349. **Golb Н., Pritsak О.** The Khasarean Hebrew Documents of the Tenth Century. – London; Itaaka, 1982. – 240 p.
- Голб Х., Прицак О.** Хазарсько-єврейські документи X ст.
350. **Голб Х., Прицак О.** Хазарско-еврейские документі X века. – М.; Иерусалим, 1997. – 240 с.
351. **Житецький І.** Євреї на Півдні Русі // Хроніка 2000. – 1998. – Вип. 21–22. – С. 16–28.
352. **Кабанець Є.** Єврейські ремінісценції в спадщині давнього Києва // Хроніка 2000. – 1998. – Вип. 21–22. – С. 29–43.
353. **Малишевський І.** Руські відомості про євреїв у Києві та Південній Русі в IX–XII ст. // Хроніка 2000. – 1998. – Вип. 21–22. – С. 11–15.
354. **Мальшевский И.** Евреи в Южной Руси и Киеве в X–XII веках. – К., 1878. – [2], 116 с. – Відб. з: Тр. Киев. Духовн. Акад. – 1878. – № 6, 9.
355. **Перетц В.М.** Евреи в древней Руси // Сев. Курьер. – 1899. – № 58.

9.6.2. XVII–XVIII ст. XVII–XVIII cent.

356. **Беренштейн О.Б.** Дискримінаційна політика царського уряду щодо євреїв у другій половині ХУІІІ – першій половині ХІХ ст.: Автореф. дис. ... канд. іст. наук / НАН України, Ін-т історії. – К., 1995. – 19 с.

9.6.3. ХІХ ст. XIX cent.

357. **Іхтюсський В.П.** Матеріали до історії євреїв на Київщині, Волині та Поділлі за першої половини ХІХ ст. // Зб. праць євр. іст.-археогр. коміс. – К., 1929. – Т. 2. – С. 273–302.
358. **Klier J.D.** “Kyivlianin” and Jews: a Decade of Disillusionment, 1864–1873 // Harv. Ukr. st., 1981. – V, N 1. – P. 83.
- Клир Дж. Д.** «Киевлянин» [газ.] та євреї: Десятиріччя зневір'я.
359. **Костомаров Н.И.** Иудеям // Рус. инородцы. – М., 1996. – С. 282–300.
360. **Мандельштам М.Е.** Игнатъевская комис. в Киеве 1881 г. // Пережитое: Сб., посвящ. обществ. и культур. истории евреев в России. – СПб., 1913. – Т. 4. – С. 46–64.
361. **Погребінська І.М.** Правове та економічне становище євреїв в Україні (кінець ХІХ – початок ХХ ст. // Укр. іст. журн. – 1996. – № 4. – С. 124–132.

362. Про залишення євреїв проживати в Києві в існуючому їх стані: Указ імператора Олександра І, оголошений Сенату Міністром внутрішніх справ (22 січ. 1810 р.) // ПСЗ-І. – Т. 31, № 24098. – С. 44–45.
363. Субботин А.П. В черте еврейской оседлости: Отрывки экон. исслед. в Зап. и Юго-Зап. России за лето 1887 г. Вып. 2. Белосток, м. Острополь, м. Полонное, Бердичев, Житомир, Киев, Одесса и их р-ны // Экон. журн. – 1890. – 240 с.

9.6.3.1. Погроми Pogroms

364. На Подоле 26 и 27 апреля: [Еврейский погром] // Киевлянин. – 1881. – 30 апр. – Подпись: Неизвестная.
365. Новицкий В.Д. Из воспоминаний жандарма / Ред. П.Е. Щеголева. – Л.: Прибой, 1929.
- Див. розд.: Еврейский погром в Киеве в 1881 г. – С. 179–187.*

9.6.4. XX ст. XX cent.

366. Комитет министров о еврейском вопросе. – СПб.: Жизнь, 1905. – 220 с.

9.6.4.1. Справа Бейліса Case of Bailis

367. Блажко Э. В лето 1913-го ...: [Об антисемит. кампании “Дело Бейлиса”, Киев] // Зеркало недели. – 1996. – 19–25 окт.
368. Бонч-Бруевич В. Знамение времени: Убийство Андрея Ющинского и дело Бейлиса: (Впечатление киев. процесса). – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Госиздат, 1921. – 200 с.
369. Брейтман Г.Н. [Информация о ходе процесса Бейлиса] // Последние новости (К.). – 1913. – 28 окт.
370. В. Фотографические снимки [по поводу дела Бейлиса] // Киевлянин. – 1913. – 27 сент.
371. Дело Бейлиса: Стеногр. отчет. Т. 1–3. – К.: Печатня С.П. Яковлева, 1913. – Т. 1. – 628 с.; Т. 2. – 442 с.; Т. 3. – 300, [IV] с.
372. Дело об убийстве Андрея Ющинского // Киевлянин. – 1913. – 1, 2, 21, 22, 28, 29 окт.
- Справа М. Бейліса.*
373. За границей. «Times» о Киеве // Киевлянин. – 1913. – 6 нояб.
- «Times» резюмує справу Бейліса.*
374. Замысловский Г. Убийство Андриюши Ющинского: Исслед. с пл. и рис. // Киевлянин. – 1917. – 9 янв.
375. Из зала суда (дело Бейлиса) // Киевлянин. – 1913. – 29,30 сент.

- 376.** К 145-летию В.Г. Короленко // Евр. вести. – 1998. – № 13–14, апр.
Єврейська рада присвоїла (посмертно) звання “Праведник України” В.Г. Короленку за особисту участь у “Справі Бейліса” (Київ, 1913), що сприяло зняттю обвинувачення євреїв в ритуальних вбивствах та виправданню М. Бейліса.
- 377.** Керенский А.Ф. Дело Менделя Бейлиса: (Из кн. «Россия на ист. повороте») // Евр. вести. – 1994. – № 1–2, янв..
- 378.** Короленко В. Дело Бейлиса. На Лукьяновке // Собр. соч. – М., 1935. – Т. 9. – С. 638–656.
- 379.** Левітас Ф., Рибаків М., Притула І. Справа Бейліса і українська громадська думка: (За матеріалами укр. період. преси 1912–1913 років). – К.: Освіта, 1993. – 23 с.
- 380.** Обвинительный акт по делу Бейлиса: Судебная хроника: Дело об убийстве Ющинского // Киевлянин. – 1913. – 28 сент.
- 381.** Плющ Л. Огоньковські протоколи з процесу Бейліса: [З приводу ст. Ю. Гаврилова “Трагедия ухода от Родины” в журн. “Огонек”. – 1991. – № 25 щодо історії і сучас. укр.-єврейс. відносин / Передм. Ю. Покольчука “Лицар істини”] // Голос України. – 1991. – 26 жовт.
- 382.** Самюэль М. Кровавый навет: Странная история дела Бейлиса. – Paris: UMCA-Preß, 1975. – 294 p.
- 383.** Справа Бейліса: Погляд із сьогоднішнього: Тези Міжнар. наук. конф. до 80-річчя закінчення процесу в справі Бейліса. – К.: Ін-т нац. відносин та політології НАН України, 1994. – 112 с.
- 384.** The Beilis transcripts: the antisemitic trial that shook the world / Leikin E. – Norhvale: Aronson, 1993. – 241 p. – Translated from Russian.
- Справа Бейліса: антисеміт. судовий процес, який вразив світ.**
- 385.** Тагер А.С. Царская Россия и дело Бейлиса: Исслед. по неопублик. арх. док. с предисл. А.В. Луначарского и заключ. ст. изд-ва “Либерализм, царизм и дело Бейлиса”. – изд. 2-е. – М.: Совет. законодательство, 1934. – 328 с.: 12 вкл. л., 8 вкл. л. ил.
- 386.** Тараніков М. Справа Бейліса: (До 30-річчя її слухання судом в м. Києві в 1913 р.) // Подолянин (Кам’янець-Подільськ). – 1943. – 17 черв.
- 387.** Царское правительство и процесс Бейлиса: [Документы] / Вступ. ст. А.С. Тагера // Красн. арх. – 1932. – Т. 55–6. – С. 162–204.
- 388.** Шапочка Яр. Одно из самых таинственных киевских убийств, вошедшее в историю как «Дело Бейлиса», до сих пор остается нераскрытым: Нелепые версии о ритуальном убийстве 12-летнего мальчика едва не привели к массовым еврейским погромам: “Дела” минувших дней // Факты. – 2000. – 27 окт.
- 389.** [Шульгин В.В.] О тенденциозности и нарушении законности в деле Бейлиса: Ред. ст. // Киевлянин. – 1913. – 28 сент., 9 окт.

9.6.4.2. Погроми Pogroms

390. **Гусев-Оренбургский С.** Книга о еврейских погромах на Украине в 1919 г. / Сост. по официал. док., докл. с мест, опросам пострадавших. – Пг., [Б.г.]. – 160 с.
Погроми у Києві – С. 134–160.
391. **Киевский** и Одесский погромы в отчетах сенаторов Турац и Кузьминского. – СПб.: Летописец, 1906. – 220 с.
392. **Київський** погром 1905 року // Зб. праць Євр. іст.-археогр. коміс. – К., 1929. – Т. 2. – С. 358–378.
393. **Материалы** к истории русской контрреволюции. Т. 1. Погромы по официальным данным. – СПб., 1908. – 696 с., 2 вкл. л. пл.
394. **Михальчук В.** [Директор Української бібліотеки ім. Симона Петлюри в Парижі] Погроми в Україні і боротьба Симона Петлюри з ними // Літ. Україна. – 1994. – черв.
395. **Мстиславский С.Д.** Погромы: Из воспоминаний о деникинщине на Украине // Былое. – 1925. – № 1. – С. 180–198.
396. **Островский З.С.** Еврейские погромы, 1918–1921 гг. [на Украине: Альбом]. – М.: Шк. и кн., 1926. – 136 с.
397. **Отчет** Киевского ком. по оказанию помощи пострадавшим от погрома 18–21 окт. 1905 г. – К., 1906. – 216 с.
398. **Полетика Н.П.** Виденное и пережитое: (Из воспоминаний). – Иерусалим: Б-ка “Алия”, 1990. – С. 21–23.
Єврейський погром в Києві на Галицькому майдані (Євбазі) у жовт. 1905 р.
399. **Сергійчук В.І.** Погромы в Україні, 1914–1920. Від штучних стереотипів до гіркої правди, прихованої в рад. арх. – К.: Вид-во ім. О. Теліги, 1998. – 544 с.
400. **Хроніка:** Припинення видачі ордерів. Допомога жертвам погромів. З’їзд працівників паперової пром-сті. З’їзд завідуючих Біржами Праці. З’їзд робітничої кооперації // Більшовик. – 1919. – 17 черв.
401. **Хроніка:** Чистка радянських установ. ... Допомога потерпілим від єврейських погромів // Більшовик. – 1919. – 14 черв.
402. **Что** происходило в Киевской гор. думе 18 октября 1905 года // Киевлянин. – 1905. – 10, 16 нояб., 27 дек.
Єврейський погром.

9.6.4.3. 1917–1918 рр. 1917–1918 уу.

403. **Введенський В.** Перед Жовтнем і в Жовтні: (Кілька побіжних спогадів, кілька портр.-нарисів) // Комунар. – 1924. – № 13. – С. 46–51.
Спогади про революційні події в Києві в лип. 1917– січ. 1918 р. та про діячів революц. руху І. Крейсберга, С. Горовиця.

404. **Київ.** Павло Скоропадський затвердив постанову Ради міністрів про асигнування коштів на організацію влітку 1918 року у Києві курсів для вчителів єврейських шкіл та трьохмісячних курсів для вчителів польських шкіл // Держ. вісн. – 1918. – 11, 14 лип.
405. **Шрейбер С.** Памяти Исаака Крейсберга // Летопись революции. – 1927. – № 5–6. – С. 362–470.

9.6.4.4. Друга світова війна (1941–1945) The second world war (1941-1945)

9.6.4.4.1. Історичні джерела Historical sources

406. **В Раді** нац. т-в України та в Єврейській Раді // Евр. вести. – 2000. – № 9–10, трав.
407. **Наказ** коменданта української поліції м. Києва керівникам будинків міста про подання відомостей щодо євреїв, працівників НКВС та членів ВКП(б) / Комендант міста // ЦДАГО України, Ф. 1, оп. 23, спр. 121, арк. 4.
408. **Расскажи** сыну своему ...: Воспоминания киевлян – ветеранов Великой Отечественной войны / Евр. совет Украины. Секция ветеранов войны Киев. о-ва евр. культуры. – К.: Евр. совет Украины, 1998. – 383 с.
409. **Спецповідомлення** НКДБ УРСР секретарю ЦК КП(б) М. Хрущову про антисемітські прояви в Україні. 13. жовт. 1944 р. / Нар. комісар держбезпеки УРСР Савченко // ЦДАГО України, Ф. 1, оп. 23, спр. 1363, арк. 1–14.
410. **Уничтожение** евреев в СССР в годы немецкой оккупации (1941–1944): Сб. док. и материалов / Ред. Чухак Арад. – Иерусалим: Яд Ва Шем, 1992. *Про Бабин Яр* – с. 33, 34, 45.

9.6.4.4.2. Загальні праці General works

411. **Беренштейн Л.Е.** Голосеевский рубеж: (Народ. ополчение в обороне Киева) // Евр. вести. – 1997. – № 13–14, июль.
412. **Левітас Ф.** Євреї України в роки другої світової війни. – К.: Вирій, 1997. – 272 с.: іл.

9.6.4.4.3. Бабин Яр Babin Revine

9.6.4.4.3.1. Історичні джерела Historical sources

413. **Бабин Яр** (верес. 1941 – верес. 1943 рр.) / Стенограма спогадів Д.М. Проничевої про звіряче знищення євр. населення в Бабиному Яру м. Києва; Передм. М.В. Ковалю // Укр. іст. журн. – 1991. – № 9. – С. 80–86. – Док. та матеріали.
414. **З виступу** І. Дзюби у Бабиному Яру: (З приводу чергової річниці розстрілу євр. населення Києва у Бабиному Яру. 29 верес. 1966 р.) // Лихо з розуму: (Портр. двадцяти «злочинців»): Зб. матеріалів / Уклад. В. Чорновіл. – Б.м.: Перша укр. друк. у Франції, 1968. – С. 307–312.
415. **З виступу** на Нюрнберзькому процесі Л. Смирнова (помічник голов. обвинувача від СРСР на Нюрнберзькому процесі) про трагедію Бабиного Яру // Нюрнбергский процесс над гл. нем. воен. преступниками. Сб. материалов: В 7 т. – М., 1958. – Т. 3. – С. 220–221.
416. **Из протокола** допроса в МГБ в качестве обвиняемого бывшего полицейского украинской полиции О. Стасюка [1 июля 1946 г. – расстрел євр. населения в Бабьем Яру] // Держ. арх. Служби безпеки України, рукопис. Ф. 5, спр. 26304, арк. 15–17.
417. **Кравчук Л.** Виступ Голови Верховної Ради України Л. Кравчука на меморіальній церемонії у Бабиному Яру 5 жовт. 1991 р. // Голос України. – 1991. – 8 жовт.; Демократ. Україна. – 8 жовт.; Правда Украины. – 9 окт., підзаг.: Пепел жертв геноцида стучит в нашу грудь; Робітн. газ. – 9 жовт., підзаг.: Трагедія Бабиного Яру не повинна повторитися.
418. **Кравчук Л.М.** Виступ Президента України Л.М. Кравчука на Міжнародній конф. в Брюсселі (Бельгія) // Нац. процеси в Україні: Історія і сучасність: Довід. – К., 1997. – Кн. 2. – С. 662–668.
419. **Мстить** беспощадно немецким извергам! // Красн. флот. – 1943. – 8 мая. Розповіді полонених про злодіяння фашистів в Києві та в інших захоплених містах.
420. **Назустріч** трагічній даті: Указ президента України про проведення в 2001 р. Днів пам'яті жертв Бабиного Яру (Підпис президента України Л. Кучми) // Евр. вести. – 2000. – № 3–4, фебр.
421. **Оголошення** окупаційної влади м. Києва про обов'язкову явку єврейського населення міста і його околиць в р-н Бабиного Яру. 28 верес. 1941 р. // ЦДАГО України, Ф. 1, оп. 23, спр. 121., арк. 2.
422. **Петрашевич Ю.** Тіні Бабиного Яру: Нові факти і свідчення очевидців // Київ. – 1994. – № 1. – С. 86–94; № 2. – С. 95–104; № 3–4. – С. 127–136; № 5–6. – С. 101–112

423. **Портрет** темряви: Свідчення док. і матеріалів. У 2 кн.: [Про геноцид ХХ ст. в Україні за нац. ознаками]. – К.; Нью-Йорк, 1999. Кн. 1. – 705 с.; Кн. 2. – 611 с.
424. **Проничева Д.** В Бабьом Яру // Правда Украины. – 1946. – 13 янв.
Спогади артистки Д. Проничевої про вбивства німцями киян у Бабиному Яру.
425. **Die Schobe** von Babij Jar: Das Maßaker deutscher Sonderkommandos an der jüdischen Bevölkerung von Kiew 1941 Jahre fünfzig Jahre danach zum Gedenken / mit Beiträgen von Irina Choroschunowa ...[et al.] sowie einer Dokumentation: herausgegeben von Erhard Roy Wiehn. – Konstanz: Hartung-Gorre, 1991. – 851 S.: il.
- Розкриття** Бабиного Яру: Знищення єврейського населення спеціальною командою у Києві в 1941 р.

9.6.4.4.3.2. Загальні праці General works

426. **Авдеенко А., Олендер П.** Бабий Яр // Красн. звезда. – 1943. – 13 окт.
427. **Бабин Яр:** Розмова з головою громад. центру “Бабин яр” реж. О.О. Шластом / Записав В. Джигун // Прапор комунізму. – 1989. – 19 верес.
428. **Бабин Яр:** “Черная книга” існує // Веч. Київ. – 1989. – 29 верес.
429. **Білокриницька Н.** В Сирецькому таборі // Рад. Україна. – 1945. – 24 листоп.
430. **Блайх Я.** І мир на землі!: (До 50-річчя трагедії Бабиного Яру) // Культура і життя. – 1991. – 28 верес.
431. **Боль** Бабьего Яра: Дни скорби в Киеве // Правда Украины. – 1996. – 26 сент.
432. **Бренер М.** Тіні Бабиного Яру: [З історії] // Подолія. – 1996. – 3 жовт.
433. **Budnik D., Kapfer J.** [Никто не забыт. Еврейские судьбы в Киеве] = Nothing is forgotten / Herausgegeben von Erhard Roy. – Wiehn; Konstanz: Hartung-Gorre, 1993. – 319 s.
Text in Russian with parallel English and German translation.
- Будник Д., Капер Я.** Ніхто не забутий: Єврейські долі в Києві. Євреї, що зазнали холокост в 1939–1945 рр. в Києві.
434. **Георгієнко В.** “Душу вбити неможливо”: [Про роботу над док. фільмом “Бабин Яр. Правда трагедії”, створ. на “Укртелефільмі”: Бесіда з режисером / Записала Т. Панасьєва] // Культура і життя. – 1991. – 19 жовт.
435. **Давидов В.** Лагерь смерти // Правда Украины. – 1946. – 17 янв.
Про злодіяння німецьких фашистів в р-ні Сирця.
436. **Демиденко В., Литвинов А.** День памяти, призыв к бдительности: [Митинг 29 сент. 1989 г., Бабий Яр] // Правда Украины. – 1989. – 1 окт.
437. **Джигун В.** Жива пам’ять: Тисячі киян взяли участь у мітингу пам’яті загиблих у Бабиному Яру // Прапор комунізму. – 1989. – 1 жовт.
438. **Дзюба И.** Бабий Яр // Новое время. – 1989. – № 41. – С. 38–40.

439. **Дзюба І.** У 25-ті роковини розстрілів у Бабиному Яру // Єгупець. – 1995. – Т. 1. – С. 4–10.
440. **Димерець І.** Смертник з Бабиного Яру // Київ. правда. – 1946. – 27 січ.
441. **Донської Д.** Бабин Яр нагадує: До 40-річчя масового розстрілу нім.-фашист. окупантами рад. громадян і військовополон. у Києві: Пером публіциста // Веч. Київ. – 1981. – 29 верес.
442. **Драч І.** Нас натравлювали один на одного ... // Культура і життя. – 1991. – 28 верес.
443. **Эренбург И.** Киев // Красн. звезда. – 1942. – 27 сент.
444. **Єлисаветський С.** Київ, Бабин Яр / Запис. Я. Собко // Всесвіт. – 1991. – № 9. – С. 180–182.
445. **Коваль В.С.** Путь к Бабьему Яру: (Герман. антисемитизм – история, теория, политика). – К.: Ін-т історії АН УРСР, 1991. – 54 с.
446. **Комісаренко С.** Заирнути у душу: [До 50-річчя трагедії Бабиного Яру] // Культура і життя. – 1991. – 28 верес.
447. **Комісаренко С.В.** Реквієм Бабиного Яру / Бесіду вів В. Єленський // Людина і світ. – 1991. – № 9. – С. 2–5.
448. **Конкурсная работа** ученика 9 класса гимназии «Консул» В. Боброва «Холокост в истории Украины. Трагедия Бабьего Яра» получила высокую оценку на конкурсе Киев. малой акад. наук «Дослідник» // Евр. вести. – 2000. – № 1–2, янв.
449. **Король В.Ю.** Бабин Яр: Відоме і невідоме: [Про трагедію 29 верес. 1941 р. у Києві] // Голос України. – 1991. – 14 серп.
450. **Король В., Кучер В.** Без строку давності ...: До 50-річчя трагедії Бабиного Яру // Київ. вісн. – 1991. – 13 верес. — Теж.– Київ. правда. – 1991. – 17 верес.
451. **Крижанівський В.** Хто є людина: [До 50-річчя трагедії Бабиного Яру] // Культура і життя. – 1991. – 28 верес.
452. **Кузнецов А.** Бабий Яр: Роман-док. – Paris: IMCA-Preß, 1986. – 488 с.
453. **Кузнецов А.** Бабий Яр: Роман-док. – К.: Рад. письменник, 1991. – 350, [2] с.
454. **Levin N.** The Holocaust. The Destruction of European jewtry, 1933–1945. – New-York: Crowell company, 768 p. – Babi Yarravine massacre – P. 254–256, 267, 283.
- Левін Н.** Холокост. Знищення євреїв в Європі, 1933–1945. Бабин Яр.
455. **Левітас Ф.** Чорний вересень 1941-го [у Києві] // Київ. вісн. – 1990. – 27 верес.
456. **Л.І. [Лукомська І.]** Не треба ворошити минулого: [Про загибель євреїв у Бабиному Яру] // Веч. Київ. – 1997. – 10 квіт.
457. **Ляховецкий М.** Ночь ценой в жизнь: [О подвиге узников Сырец. фашист. концлагеря в Киеве в сент. 1943 г.] // Правда Украины. – 1966. – 3 июня.
458. **Махун С.** Скорботна річниця: [Про трагедію Бабиного Яру] // День. – 1999. – 30 верес.
459. **Мілецький А.** Скорбота, тиша і пам'ять: [Про проект буд-ва комплексу “Бабин Яр”] // Архіт. України. – 1993. – № 1. – С. 42.

460. **Мірошніченко М.** Символ нац. катастрофи: [Бабин Яр] // Літ. Україна. – 1991. – 10 жовт.
461. **Молитва ...** : [Текст молитви, яку читали західнонім. туристи у Бабиному Яру] // Веч. Київ. – 1989. – 14 листоп.
462. **Некрасов В.** Зупинись і схили голову: [До 50-річчя трагедії Бабиного Яру] // Культура і життя. – 1991. – 28 верес.
463. **Парійський Є., Сойко І.** Пам'яті жертв Бабиного Яру // Сіл. вісті. – 1991. – 1 жовт.
464. **Попович М.** Єврейський геноцид в Україні: Історія та уроки // Філософ. і соціол. думка. – 1994. – № 5–6. – С. 160–164.
465. **Рибачук А., Мельниченко В.** Коли руйнується світ ... Книжка-реквієм, книга-пам'ятник. – К.: Юрінформ, 1991. – 79, [1] с.: іл.
466. **Скоморовський Р.** Кривавий Яр: Не забудемо, не простимо // Рад. Україна. – 1945. – 9 січ.
467. **Скорик Л.** Бабин Яр – 55-та річниця трагедії // Культура і життя. – 1996. – 2 жовт.
468. **Соколовская Я. и др.** Бабий Яр не забыт / Я. Соколовская, В. Закревский, В. Свердлов; Агенство УНИАН // Известия. – 1998. – 1 окт.
469. **Трахтенберг И.** Будь проклят тот, кто позабыть посмеет: К 55-й годовщине трагедии Бабьего Яра // Зеркало недели. – 1996. – 28 сент.
470. **Тримбач С.** Євреї в нашому кіно: [Про вечір мемор. тижня “Бабин Яр. Нетерпимість”. Київ] : Нотатки кінокритика // Рада. – 1991. – 29 жовт.
471. **Тур Т.** Бабин Яр – братська могила українських жертв ЧеКа // Державність. – 1996. – № 3. – С. 53–55.
472. **Тур Т.** Бабин Яр – третя вигадка жидівської “катастрофи” // За вільну Україну. – 1996. – 17 лют.
473. **Фонд «Память Бабьего Яра»:** [На пам'ятник расстрелян. детям] // Евр. вести. – 1998. – № 5–6, март.
474. **Френкель М.** ... Чтобы не было больше страшных яров: 29 сент. 58-я годовщина начала расстрелов в Бабьем Яру // Независимость. – 1999. – 28 сент.
475. **Шеремет Г.** Заповідається пам'ятати: [Відкрито вист. “Жертви Бабиного Яру”] // Веч. Київ. – 1989. – 29 верес.
476. **Шеремет Г.** Сирець – могила сотень тисяч: [Спомин про Бабин Яр у Києві] // Київ. правда. – 1944. – 12 січ.
477. **Шифман Б.** Біль, який завжди з нами: [Пам'яті жертв Бабиного Яру] // Робітн. газ. – 1996. – 27 верес.
478. **Шкирко Н., Дубиневич О.** Що ми бачили: [Про вбивства людей в Сирец. концтаборі] // Рад. Україна. – 1946. – 23 січ.
479. **Шлаен А.** Академия геноцида, или Монолог о Страшном суде: [Об уничтожении нем. оккупантами евр. населения в Киеве (1941–1943 гг.): Рассказывает авт. кн. о Бабьем Яре / Записали: М. Павленко, В. Примост] // Комсом. знамя. – 1990. – 8 мая.
480. **Шлаен А.** Бабий Яр: [Худож. публицистика: Киев в период нем.-фашист. оккупации]. – К.: Вид-во гуманіт. літератури “АБРИС”, 1995. – 414 с.

481. **Шлаен А.** Негасимая боль памяти: [На Западе до сих пор укрывают палачей Бабьего Яра] // Известия. – 1985. – 7 окт.
482. **Янюк Л.** Бабин Яр стукатиме в серця поколінь: Мітинг-меморіал трудящих Києва // Рад. Україна. – 1989. – 1 жовт.

10. Матеріальна та духовна культура (2 частина) Material and spiritual culture (part 2)

10.1. Етнографія Ethnography

483. **Бахтинський Ф.** Червонопрапорна вулиця: [Єврейська оселя на Печерську в 1-й половині XIX ст.] // Соціаліст. Київ. – 1933. – № 5–6. – С. 48–49; № 10. – С. 3: іл.
484. **Джемс Дж.** Київські євреї: [Два мал.], початок XIX ст. // Нар. творчість та етнографія. – 1997. – № 5–6. – С. 111.
485. **Мицель М.** Штетл–Київ в 1958 году: (Опыт реконструкции событий) // «Штетл» як феномен євр. культури: Збірка. – К., 1999. – С. 180–186.
486. **Позняк П.** Навколо Галицької площі: [Галицького базару, або Євбазу] / Київ. вісн. – 1991. – 1 берез.
487. **Щербаківський Д.** Малюнки Джемса з його подорожі по Україні // Україна. – 1926. – Кн. 4. – С. 54–61.

Одяг київських євреїв початку XIX ст.

10.2. Освіта та виховання молоді Education and training of youth

488. **Дехтярева Н.** Образование и воспитание еврейских детей в Украине: (Опыт библиогр. и историографии по изд. 1917–1941 гг.) // Євр. історія та культура в Україні: Матеріали конф. (К., 21–22 серп. 1995 р.). – К., 1996. – С. 176–179.
489. **Еврейская** гимназия в Киеве // Киевлянин. – 1916. – 18 сент.
490. **Елисаветский С.Я.** История еврейского народа: Курс лекций: Учеб. пособие для студентов гуманитар. фак. вузов. – К., 2000. – 431 с.
491. **Зац М., Городецкая К.** В клубе Хэсэд Авот «Франтшафт»: [Работа клуба на ул. Стретенской, 4 г. Киева] // Хэсэд Авот. – 1998. – № 18. – С. 4–5.
492. **Кальницкий М.** Училище Бродского // Возрождение'91. – 1992. – № 4, апр.
493. **Кальберин И.** Киевское еврейское училище им. С.И. Бродского. – СПб., 1905. – 18 с.: 2 вкл. л. ил. – Відб. з: Евр. шк. – 1905. – № 8, 9.
494. **Киевские пионеры** в еврейските колонии / Прев. от укр. М. М-ски // Бъди готов! – 1929. – № 3. – С. 10–11.

Київські піонери в єврейських колоніях.

495. **Кореняко М.** Найкраща в світі: [Євр. загально-освіт. шк., Київ] // Освіта. – 1991. – 7 трав.
496. **Марьянчик Л.П.** К вопросу о постановке еврейского учебного дела в г. Киеве. – К., 1902. – 32 с.
497. **Отчет** Киевского отделения о-ва распространения просвещения между евреями в России за 1907 год. – К.: Ельник, 1908.
498. **Отчет** Киевского учебного округа о состоянии еврейских училищ за 1889 год. – К.: Тип. В.И. Завадского, 1890.
499. **План и Программа** Общественно-еврейского мужского бесплатного училища «Талмуд-Тора» в Киеве (на Подоле). – Васильков: Тип. В.М. Рейнгольда, 1908.
500. **Поліщук Г.** Не в назві “індивідуальність”: [Про вивч. івриту в сш. № 128 м. Києва] // Хрещатик. – 1992. – 17 верес.
501. **Про заснування** Єврейського народного ун-ту (весна 1918 р.) // ДАК, Ф. 163, оп. 52, спр. 868, арк. 3.
502. **Пятириков С.** Первый выпуск [Междунар. Соломонового ун-та в Киеве] // Евр. вести. – 1998. – № 13–14, июль.
503. **Сергеева И., Горишкина Р.** Деятельность Киевского отделения о-ва для распространения просвещения между евреями в России в конце XIX – начале XX вв. // История евреев в России: Сб. науч. тр. – СПб., 1993.
504. **Тетельбаум О.** Міжнародний Соломоновий ун-т: [Про відкриття євр. приват. ун-ту в Києві: Бесіда з президентом ун-ту / Записала З. Краснодемська] // Голос України. – 1992. – 2 груд.
505. **Фурманов Ю.** Все минає? ... : Перший навч. рік розпочав Міжнар. Соломонів ун-т, відкритий у Києві // Політика і час. – 1993. – № 11. – С. 56–58.
506. **Ходорова Е.Л.** Еврейская трудовая школа № 60 в Киеве в годы 1925–1932 // Эйнайкайт. – 1999. – № 1, берез.
507. **Шапшович Р.** Не только собственных Ньютонов?: [Ректор Междунар. Соломонова ун-та / Беседу вел П. Позняк] // Зеркало недели. – 1997. – 18 янв.

10.3. Наука Science

508. **Водотика С.Г.** Традиції вивчення єврейської історії та культури в установах АН України і сучасність // Пам'ятати заради життя: Матеріали “Круглого столу”, Київ, серп. 1992 р. – К.: Ун-т політології і наук. відносин АН України, 1993. – С. 110–118.

10.4. Видавництва Publishing houses

509. **Была** когда-то “Культур-Лига” (из открывшихся арх.) / Публ. М. Рыбакова // Евр. вести. – 1994. – № 7–8, (апр.).
Таблиця установ “Культур-Лиги”, їх керівників, адреса.

510. **Боровий С.Я.** Нездійснені проекти утворити в Києві єврейську друкарню (1836–1846 рр.) // *Бібліол. вісті.* – 1929. – № 4. – С. 30–32.
511. **Дехтярьова Н., Журавльова В.** Діяльність вид-ва “Культур-Ліга” (1918–1932) в Україні // *Вісн. Кн. палати.* – 2000. – № 4. – С. 24–27.
512. **Еще раз** о «Культурной Лиге» // *Евр. вести.* – 1997. – № 21–22, нояб.
513. **Правда** історії: Діяльність єврейської культурно-просвітницької організації “Культурна Ліга” у Києві (1918–1925): Зб. док. і матеріалів / Уклад. М.О. Рибаків. – К.: ВПОЛ, 1995. – 168 с.
514. **Федорова Л.** Освіта, культура, іст. хроніка: Події та імена // Володимирська: Культурол. путівник. – К.: Амодей, 1999. – С. 187–259. Єврейська «Культурна Ліга» – С. 226–228.
515. **Феллер М.** Єврейське друкарство в Україні // *Друкарство.* – 1996. – Трав.–черв.
- Київські талмудисти XII ст.*
516. **Ханін В.** «Україна – Ізраїль»: Такий журн. почав виходити в Києві // *Культура і життя.* – 1992. – 16 трав.

10.5. Мистецтво

Art

10.5.1. Живопис. Декоративно-прикладне мистецтво Painting

517. **Владич Л.** Романтика героїчної юні: [Про монум. розписи З. Толкачова, зроблені ним на стінах двох комсом. клубів Києва в 1921 р.] // *Культура і життя.* – 1968. – 24 жовт.
518. **Юдаїка – Judaica:** [Листівки] / Авт. тексту Т.Є. Романовська; фотогр. М.К. Андреев. – К.: Вид-во “Kobrer”, 1993. – 18 окр. л. – Текст і підписи парал.: укр., англ, рос. – У надзаг.: Музей іст. коштвностей України.
519. **Ламонова О.** Міста, герої та спогади художника Самуїла Каплана // *День.* – 1999. – 9 верес.
520. **Папета С.** “Формула крові”: До київського періоду творчості Марка Епштейна // *Хроніка’2000.* – 1998. – № 21–22. – С. 316–345.
521. **Скляренко Г.Я.** Вечностью наполненный миг ...: (О киев. худож. Якиме Левиче) // *Єгупець: Худож.-публіц. альм. Ін-ту Юдаїки.* – К., 1998. – № 4.
522. **Склярська М.** Київський художник Яким Левич // *Хроніка’2000.* – 1998. – № 21–22. – С. 455–459.

10.5.2. Кінематограф Cinematograph

523. **Бажан М.** Раздумья и воспоминания: [Фильм реж. Г. Гричера на Киев. киностудии «Кварталы предместья» об опасности бытового антисемитизма]. – М., 1983. – С. 264–265.
524. **Бернштейн А.** Фильмы о еврейской жизни и дореволюционная Россия // *Вестн. евр. совет. культуры (М.).* – 1990. – 14 марта.

525. **Войтенко В.** Свинець і бетон нетерпимості; Фільми гніву й милості: [Нотатки про кінофорум “Бабин Яр. Нетерпимість”, Київ]: До 50-річчя трагедії Бабиного Яру // *Культура і життя*. – 1991. – 5, 12 жовт.
526. **Долинський М., Черток С.** По следам пропавшего фильма: [Тайны Киева или Процесс Бейлиса] // *Искусство кино*. – 1966. – № 8. – С. 50–54.
527. **Земля** завойована // *Кіногаз*. – 1930. – 30 трав.
Давид Гофштейн і Цезар Солодар здали київ. кіноф-ці сценарій художнього фільму “Земля завойована” з життя євреїв-хліборобів.
528. **Капельгородська Н.** Розповідають старі афіші: [Про вист. “Євр. кінематограф на Україні, 1910–1945”, Київ] // *Культура і життя*. – 1991. – 5 жовт.
529. **Корогодський Р.** Очима дідуся і онука, або кілька нетрадиційних думок кінокритика після завершення кінофестивалю “Бабин Яр. Нетерпимість” // *Голос України*. – 1991. – 6 листоп.
530. **Слободян В.** Єврейські кінематографісти в Україні. 1910–1945 // Кат. Міжнар. кінофестивалю «Молодість». – К., 1998. – С. 129–130.

10.5.3. Музыка

Music

531. **Сорокер Я.** Євреї в музиці України // *Сучасність*. – 1985. – № 2. – С. 15–18.
532. **Хентова С.** Пламя Бабьего Яра [Дмитрия Шостаковича]. – СПб., 1997. – С. 35.
Первая часть XIII симфонии Д. Шостаковича на слова Е. Евтушенко “Бабий Яр”.
533. **Штрейхер Л.** Пять еврейских рабочих песен: Для голоса с фортепиано. – М.: Музгиз, 1931. – 14 с. – Текст идиш, рус. – Тоже. – 1935.

10.5.4. Театр

Theatre

534. **Богомолова О.** Богдан Ступка. Созвездие Тевье // *Театр (М.)* – 1993. – № 3. – С. 49–58.
535. **Веселовська Г.** Забуті сторінки українського театру: [Твори євр. драматургів на сценах київ. театрів на початку ХХ ст.] // *Хроніка 2000*. – 1998. – № 21–22. – С. 177–185.
536. **Драк А.** Крізь терни до істини: “Тев’є-Тевель” за Шолом-Алейхемом на сцені Київ. [укр. драм.] театру ім. І. Франка // *Культура і життя*. – 1990. – 21 січ.
537. **Заєць В.** “Народ книги у світі книг”: [Про однойм. фестиваль євр. кн., Київ] // *Культура і життя*. – 1998. – 9 верес.
538. **Київський єврейський театр:** [Рекл. просп.] – К.: Б.в., 1993. – [48] с. – Текст: рос., англ., євр.
539. **Клевцова Л.** Час диктує акценти: : “Тев’є-Тевель” на сцені Київ. [укр. драм.] театру ім. І. Франка // *Робітн. газ.* – 1990. – 12 берез.

540. **Монастырский А.** Начало творческого пути: [Киев. евр. театр-студия «Мазлтов»] // Совет. культура. – 1989. – 4 июля.
541. **Пасічник О.** Взаємна душевна сповідь: У Київ. держ. акад. укр. [драм.] театрі ім. І. Франка відбулась прем'єра п'єси “Тев'є-Тевель”, створ. за мотивами повісті класика евр. літератури Шолом-Алейхема “Тев'є-молочник” // Сіл. вісті. – 1990. – 2 берез.

10.6. Література Literature

542. **Виленский Ю.** Как это видел Булгаков: [Евр. тема в произведениях М. Булгакова] // Евр. вести. – 1994. – № 11–12, июнь.
543. **Гаркави А.** Русь и русское в средневековой еврейской литературе // Восход. – 1881. – № 1. – С. 39–53.
544. **Захер-Мазох Л.** Криваве весілля у Києві: [Оповідання] / Пер. з нім. М. Ратич // Укр. культура. – 2000. – № 1. – С. 36–39.
545. **Малаков Д.** Родина: (Заметки киевлянина): Эссе // Єгупець. – 1995. – Т. 1. – С. 73–81.
546. **Malamud Bernard.** L'homme de Kyiv / tr. de l'americain par S. et G. de Lalune. – Paris: Eds du Seuil, 1989. – 319 p.
- Маламуд Б.** Людина з Києва.

10.7. Археологія Archeology

547. **Вортман Д.** Де шукати жидівські ворота та єврейський квартал давнього Києва? // Євр. історія та культура: Матеріали конф., Київ, 21–22 серп. 1995 р. – К., 1996. – С. 33–38.

10.8. Некрополь Necropolis

548. **Бахтинський Ф.** Братські могили: [Поховання жертв 1905 р., 1918 р.: Київ. некрополь] // Глобус. – 1930. – № 1. – Ч. 14–16.
549. **Кальницький М.** Небоскреб на костях: [На території крупн. евр. кладбища на Лукьяновке (1892 г.) достраивается небоскреб Киев. телецентра] // Евр. вести. – 1997. – № 11–12, июнь.
550. **Отчет по погребению умерших евреев г. Киева за 1904 год.** – Васильков: Тип. Рейнгольда, 1905.
551. **Ходорковський Ю.І.** Єврейські некрополі України. – К.: Укр. т-во охорони пам'яток історії та культури, 1998. – 80 с.: іл. – (Сер. “Некрополі України”; Вип. 6).

10.8.1. Меморіальні дошки Memorial plates

552. **Голда Меир** вернулась в Киев: [Об открытии мемор. доски к 100-летию со дня рождения] // Евр. вести. – 1998. – № 21–22, июнь
553. **Ильевич Ст.** Еврейская Пассионария: [К 100-летию со дня рождения Голды Меир] // Евр. вести. – 1998. – № 9–10, март
554. **Ильевич С.** Память о дирижере жива: [Открытие мемор. доски Натану Рахлину] // Зеркало недели. – 1998. – 4 апр.
555. **Радченко В.** Возвращение Давида Гофштейна: [Мемор. доска] // Евр. вести. – 1994. – № 17–18, сент.
556. **[Шолом-Алейхем]:** Мемор. доска на будинку (в Києві), де жив Шолом-Алейхем // Літ. газ. – 1937. – 17 черв.

10.9. Демографія Demography

557. **Гем М.** Єврейський Київ // Хроніка 2000. – 1998. – Вип. 21–22. – С. 119–132.
Частина з кн. Kyiv a portret. 1800–1917. – Prinston university, 1991.

10.10. Музеї Museums

558. **Островский Г.** Мартиролог еврейских музеев // Окна. – 1996. – 22–28 февр.

10.11. Походження назви народу (етимологія) Ethymology

559. **Красюк Г.** Киянину жид ближчий, ніж єврей: [Етимологія і семантика укр. мови про походження слова “жид”] // За вільну Україну. – 1996. – 20 січ.

10.12. Картографія Cartography

560. **Єврейські** адреси Києва = Jewish Adreßes of Kyiv: Карта-схема / Упоряд. та авт. тексту М. Кальницький; Авт. макету та худ. оформлення З. Чечик. – К.: Ін-т юдаїки, 1998.
561. **Кальницький М.** Еврейские имена на карте Киева // Эйнакайт. – 1999. – № 1, март.

10.13. Бібліографія Bibliography

562. **Edward Isaac** (Kyiv). Mehrkarim Be-Mada'e ha-Yahadut. – Berlin: Charles, 1936.

Едвард І. Студії єврейської бібліографії, історії та літератури.

563. **Studies** in Jewish bibliography, history and literature in honor of I. Edward (Kyiv). – New York: Ktav Pub. House, 1971. – 1 v. – English or Hebrew.

Студії єврейської бібліографії, історії та літератури в пам'ять І. Едварда.

10.13.1. Бібліотеки Libraries

564. **Бреннер Й.** Тернистий шлях єврейської культури: [Про б-ку № 110 м. Києва] // Демократ. Україна. – 1993. – 17 серп.

565. **Бібліотеку** колишньої синагоги Бродського передано до УАН // Життя й революція. – 1927. – № 1. – С 111.

566. **Дехтярьова Н.** “...і серед обмовин диких”: [Про відкриття першої євр. б-ки ім. О. Шварцмайна в Києві] // Молода гвардія. – 1990. – 8 черв.

567. **Єврейские фонды** ЦНБ им. В.И. Вернадского: Коллекция пинкасов [протоколов євр. общин] из фонда А. Гаркави / Предисл. И. Сергеевой; Сост., подгот. текста, вступ. ст. и коммент. И. Петровского // Новый округ. – 1992. – С. 273–288.

568. **Єврейські** наук. ін-ти та бібліотечні колекції в Києві після 1917 р.: Іст. нарис // Світ: Часопис нар. руху України. – 1991. – № 3–4. – С. 64–67.

569. **Ильевич С.** Еврейская литература на стендах Нац. б-ки // Зеркало недели. – 1998. – 18–24 июля.

570. **Онищенко О.С., Сергеева І.А.** Програма наук. освоєння і введення в культурний обіг зібрання колекції єврейських рукописів та друкованих видань ЦНБ // Бібл. вісн. – 1993. – № 5–6. – С. 26–29.

571. **Senchenko N.A.** Guide to the Jewish Holdings of the V.I. Vernadsky central Scientific Library of the Ukrainian Academy of Sciences // Soviet Jewish Affairs (London). – 1991. – Vol. 21, № 2. – P. 45–51.

Сенченко М.І. Путівник по єврейських колекціях ЦНБ УРСР.

572. **Сергеева І.** З історії формування колекції єврейської літератури Нац. б-ки України (1918–1939) / Підгот. І. Прокомина // Бібл. вісн. – 1996. – № 6. – С. 13–15. – Бібліогр. в підрядк. прим.

573. **Сергеева І.А.** Історико-книгознавчий аналіз та археографічний опис єврейських декорованих рукописних пам'яток України ХУІІІ – початку ХІХ ст.: Автореф. дис. ... канд. іст. наук / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 1998. – 16, [1] с.

574. **Сергеева І.А.** Пінкасім як єврейські хронікальні документи України (на матеріалах збір. євр. рукописів та друк. вид. сектору сходознавства ін-ту рукопису НБУВ) // Наук. праці / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2000. – Вип. 3. – С. 358–368.

575. Солонська Н. Таємницю фонду R розкрито // Евр. вести. – 1994. – № 9–10, май.
Відкрито фонд R (Рідкісних книг “репресована література”) Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського.
576. Устав о-ва Киевской еврейской общественной б-ки им. И.И. Бродского. – К., 1910. – 16 с.
577. Фельдман М. Возрождение нашей культуры // Евр. вести. – 1994. – № 17–18, сент.
Відкриття єврейської наук. структури підрозділу ЦНБ.

10.14. Персоналії Personas

Абрагамсон А.А.
Abragamson A.A.

578. Кальницький М. “Інженер в квадраті”, який збудував київський фунікулер: [А.А. Абрагамсон] // Евр. вести. – 1995. – № 13–14, июль.

Баренбойм І.Ю.
Varenboim I.Ju.

579. Левитас И. Соединявший берега: [И.Ю. Баренбойм – строитель переправы и мостов]:К 50-летию победы в Великой Отечеств. войне) // Евр. вести. – 1994. – № 21–22.

Бернер Я.
Berner Ja.

580. Кальницький М. Фабрикант цегли Яків Бернер // Янус. Нерухомість. – 1999. – № 17. – С. 12–13: іл., портр.

Биховський Г.
Vuchovsky G.

581. Карамаш С. Жил в Киеве врач: [Б. Быховский – главврач благотвор. больницы] // Евр. вести. – 1997. – № 13–14.

Богров Д.
Bagrov D.

582. Данькович Б. Косий капонір: [Відомості про камеру, в якій перебував Д. Богров] // Глобус. – 1930. – № 16. – С. 250–251.

- 583. Книжник И.** Воспоминание о Богрове, убийце Столыпина // Красн. летопись. – 1922. – № 5. – С. 287–294.
- 584. Сандомирский Г.** По поводу старого спора // Каторга и ссылка. – 1926. – № 2. – С. 11–34.

До питання про провокаційну діяльність Д. Богрова.

**Гінзбург Л.
Ginzburg L.**

- 585. Кальницький М.** Знаменитий підрядчик Лев Гінзбург // Янус. Нерухомість. – 1998. – Ч. 24. – С. 12–13.

**Каракіс Й. Ю.
Karakis J.Ju.**

- 586. Будівництво** концертного залу музичної школи: [Архітектор Й. Каракіс] // Більшовик. – 1936. – 26 жовт.
- 587. Гербов К.** Підсумки архітектурної дискусії // Соціаліст. Київ. – 1936. – № 3. – С. 34–36.

Проект єврейського театру в Києві архітектора Й. Каракіса.

- 588. Закінчено** будівництво концертного залу: [Архітектор Й. Каракіс] // Більшовик. – 1936. – 12 груд.
- 589. Йосип** Юлієвич Каракіс: Бібліогр. покажч. / Редкол.: Г.А. Войцехівська (відп. ред.) [та ін.]; ДНАББ ім. В.Г. Заболотного. – К.: Укрархбудінформ, 2002. – 52 с.: іл. – (Видаєт. зодчі України).
- 590. Каракіс Й.** Школи художнього виховання // Соціаліст. Київ. – 1937. – № 2. – С. 22–23.
- 591. Нове місто:** [Про буд-во євр. театру. Архітектор Й. Каракіс.] // Соціаліст. Київ. – 1933. – № 1–2. – С. 28.
- 592. Новий** концертний зал: [За проектом архітектора Й. Каракіса] // Соціаліст. Київ. – 1937. – № 12. – С. 40
- 593. Художественная** школа для дітей: [По проекту И. Каракіса] // Большевик. – 1936. – 3 нояб.

**Мархалін М.
Marchalin M.**

- 594. Фельзер А.** Мархалинские работы: [Киев. строитель 20-х годов XX ст.] // Евр. вести. – 1997. – № 3–4, февр.

Маршак І.
Marshak I.

595. **Фабрика** Иосифа Маршака в Киеве. 1878–1913: [Юбилейн. изд.] – К., 1913. – [2], 12, [8] с.: 4 вкл. л. ил.

Меїр Голда
Meir Golda

596. **Кальницький М.** Києвлянка, известная всему миру: [Голда Меир] // Возрождение '91. – 1998. – № 4–5.
597. **Мащенко Е.** Легенда уходящего века: К 100-летию со дня рождения Г. Меир // Зеркало недели. – 1998. – 25 апр. – 6 мая.

Шолом-Алейхем
Sholom-Aleschem

598. **Андрієнко О.** Київські етюди Шолом-Алейхема // Наука і суспільство. – 1984. – № 3. – С. 45–46.
599. **Вайсман Б.І., Лейнцінгер М.** Улюблений народний письменник: До 80-річчя з дня народж. Шолом-Алейхема // Вісті. – 1939. – 3 берез.
600. **Кальницький М.** Вулиця Червоноармійська, 5: [Буд., в якому жив Шолом-Алейхем] // Літ. Україна. – 1988. – 14 квіт.
601. **Кальницький М.** Шолом-Алейхем и киевская охранка: [Киев. адреса писателя] // Возрождение '91. – 1992. – № 5.
602. **Крюков А.** Тут мешкав Шолом-Алейхем: До уваги архітекторів // Літ. Україна. – 1988. – 24 берез.
603. **Кузьменко В.** “Генеральні капості” чи відсебеньки?: [Доля будинку, де жив великий письменник-гуманіст Шолом-Алейхем] // Веч. Київ. – 1988. – 28 черв.
604. **Левберг Е.** Библиография Шолом-Алейхема // Евр. вести. – 1994. – № 5–6, март. – Рец. на кн. “Шолом-Алейхем. Бібліогр. покажч. творів та літературозн. досліджень, вид. в Україні (1917–1941)” / Упоряд. Н.А. Дехтярьова. – К.: О-во ім. Шолом-Алейхема, 1994.
605. **Ніколайчук О., Немировський Г.** Шолом-Алейхем: “Київ – це моє місто ...”: [До 135-річчя від дня народж. Шолом-Алейхема] // Київ. вісн. – 1994. – 26 лют.
606. **Програма** Днів єврейської культури України, присвячених 135-річчю від дня народження Шолом-Алейхема // Евр. вести. – 1994. – № 3–4, фебр. *Святкування у Києві.*
607. **Шолом-Алейхем:** Бібліогр. покажч. творів та літературозн. досліджень, вид. в Україні (1917–1941) / Упоряд. Н.А. Дехтярьова. – К.: Київ. євр. культ.-просвіт. т-во ім. Шолом-Алейхема, 1994. – 48 с. – До 135-річчя від дня народж. класика євр. літератури.

11. Казахи Kazakh

608. **Безименський О.** Кашатан Джамангараєв: Герої битви за Київ // Київ. правда. – 1944. – 4 жовт.
609. **Вулиця Абая** [Кунанбаєва] у Києві // Веч. Київ. – 1988. – 14 верес.; Рад. Україна. – 1988. – 14 верес.
610. **Подвиг синів братніх народів:** [Статті] // Рад. Україна. – 1968. – 3 листоп. – Зміст: Перший комендант визволеного Києва / Е. Мелік-Нубаров. Джаппасбай-батир та ін. / С. Честнов. – (До 25-річчя з дня визволення Києва від нім.-фашист. загарбників).
611. **Пузиків І.** Лейтенант Сайткуль Турдієв: [Із спогадів про Героя Рад. Союзу, командира кулемет. роти лейтенанта Турдієва, який загинув у боях за визволення Києва] // Літ. Україна. – 1973. – 23 жовт.

12. Караїми Caraimes

12.1. Загальні праці General works

612. **Караимы** // Евр. енцикл. – СПб., 1911. – Т. 9. – С. 298.
613. **Караимы** // Энцикл. слов. т-ва «Бр. А. и И. Гранат и К°». – М., 1913. – Т. 23. – С. 451.
614. **Караимы** // Малая совет. энцикл. – М.: ОГИЗ, 1931. – Т. 3. – С. 711.

12.2. Релігія Religion

615. **Молебствие** в караимской кенасе: [О даровании победы рус. воинству] // Киевлянин. – 1914. – 3 июля.

12.2.1. Культіві споруди (кенаса) Cult buildings (kenasa)

616. **Гіляров С.** Архітектура Києва передвоєнної доби // Соціаліст. Київ. – 1936. – № 4. – С. 36–40: іл.

Коротке повідомлення про кийівську кенаса архітектора В. Городецького.

617. **Horodecki W.** // Kurjer Warszawski. – 1930. – 7 stycz.

Городецький В. [Некролог].

Перше повідомлення про смерть В. Городецького – архітектора, який на кошти “тютюнового короля” С.А. Когана здійснив проектування та побудову караїмської кенаса в Києві.

618. **Ернст Ф.** Будинок колишньої Караїмської кенаса // Київ: Провідник / Ред. Ф. Ернст. – К., 1930. – С. 327.
619. **Караїмська** кенаса в м. Києві (архітектор В.В. Городецький): [4 пошт. листівки] // Церк. архіт.: Альбом / Держ. наук. архіт.-буд. б-ка ім. В.Г. Заболотного. Відділ рідкіс. кн. та краєзнавства.
620. **Київ:** К постройке караимской синагоги: Строит. летопись // Строитель. – 1899. – № 11–12. – С. 462.
- Повідомлення про початок робіт з опорядження синагоги на Великій Підвальної вул. в Києві.*
621. **Новое** здание караимской синагоги в г. Киеве // Строитель. – 1902. – № 4. – С. 121–130.
622. **Освящение** караимской синагоги (кенаса) // Киевлянин. – 1902. – 28 янв.
623. **П'ятериков С.** Архітектурні перлини Києва: [Кенаса – культ. храм караїмів, 1900 р.] // Прапор комунізму. – 1989. – 16 квіт.
624. **Шероцкий К.В.** Київ: Путеводитель. – К.: Изд-во В.С. Кульженко, 1918. – 346, УШ с.
- Відомості про караїмський храм – кенаса (архітектор В.В. Городецький) – С. 20.*

12.3. Історія караїмів Caraim's history

625. **Гаркави А. [Я.]** Сказание еврейских писателей о хазарах и Хазарском царстве. – СПб., 1874. – 162 с.
626. **Наркаву А.** Mitteilungen über die Chasaren // Russische Revue. – 1877. – Bd. 10. – S. 310–324.
- Гаркаві А.** Повідомлення про хазарів
627. **Белоусов А.** Хазар потомки: [Караимы] // Зеркало недели. – 1999. – 30 янв.

12.4. Благодійне товариство Charity society

628. **Отчет** денежных сумм Киевского Караимского благотворительного о-ва за 1913 год. – К., 1914. – 12 с.

12.5. Промисловість: караїмські підприємці Industry: caraims employers

629. **Акционерное** о-во гильзовой ф-ки «А.И. Дуван» в Киеве: Отчет и баланс за 1917 г. с 27 февр. по 31 дек. – К.: Типо-литогр. А.О. Штерензона, 1918. – 5 с.
630. **[Нова** тютюнова ф-ка братів С. і М. Коганів в Києві наприкінці ХІХ ст.] // Указ. ф-к и з-дов Европ. России. – СПб., 1881. – С. 562.

12.6. Некрополь Necropolis

- 631.** **Весь Киев на 1926 год:** Справ. кн. – К., 1926. – ХУІ, 31 с. – Из содерж:
Культурно-просвет. учреждения. – С. 78.
Відомості про караїмське кладовище.

12.7. Библиотека Library

- 632.** **Хамрай О.О.** Караїмські рукописи у фондах Нац. б-ки України ім.
В.І. Вернадського // Сходознавство. – 1998. – № 3–4. – С. 112–118.

13. Корейці Koreans

- 633.** **Лі Світлана** (віце-президент Асоц. корейців України). Корейці України //
Евр. вести. – 1998. – № 21–22, нояб.
Національне. культурне т-во корейців у Києві.

14. Латиші Letts

- 634.** **Партійне життя:** Екстренне засідання Київського ком. Засідання бюро
Київського ком. Загальне засідання Подільського р-ну. По партійних
школах. Федерация чужоземних комуністів. Загальне зібрання латишської
секції // Більшовик. – 1919. – 31 трав.

15. Литовці Lithuanians

- 635.** **Максимович М.А.** Литовский замок в Киеве // М.А. Максимович. Собр.
соч. – К., 1877. – Т. 2. – С. 155–157.
636. **Непокупний А.** Майроніс і Київський ун-т: Чи постать поета кидає тінь на
його Alma Mater? // Вісн. АН України. – 1993. – № 3. – С. 91–94.
637. **Непокупний А.** На київському порозі: [До 130-річчя від дня народж.
литов. поета Майроніса] // Літ. Україна. – 1992. – 12 листоп.

16. Молдавани Moldavians

- 638.** **Резакевич К.** (Румунія, Бухарест). Зв'язки київського архієпископа Петра
Могили з молдавськими князівствами // Укр. іст. журн. – 1996. – № 3. –
С. 78–80.

17. Німці Germans

Хронологічний літопис Києва (1 частина) Chorological annals of Kyiv (part 1)

17.1. Загальні праці General works

639. **Handbuch** der Geschichte Rußlands / Hrsg. von Hellmann. – Stuttgart, 1980. – Bd. 1: Von der Kyiver Reichsbildung bis zum Moskauer Zentrum.
Довідник з історії Росії. Від Київської держави до Московського центру.

17.2. Українсько-німецькі зв'язки Ukrainian-German connections

640. В[овк] Ф. Киев в 1787 г. и дед покойного Н.Х. Бунге // Киев. старина. – 1895. – № 9, док. – С. 64–66.
Витязи з кн.: Möller I.W. Reise von Wolynien nach Cherson in Russland. – Hamburg, 1882.
641. Герберштейн С. Записки о московитских делах // Герберштейн С. Записки о московитских делах [2]. Павел Иовий Новокамский. Книга о московском посольстве. – СПб., 1908.
Про Київ див. Указ. имен геогр. – С. 362–363.
642. Гордон П. Дневник Гордона во время его пребывания в России / Сообщ. П.М. Майков // Рус. старина, 1916–1917.
Про перебування в Києві в 1684–1685 рр. 1916. – № 2. – С. 310–319; № 3. – С. 397–426; № 4. – С. 93–98; № 5. – С. 293–303; № 12. – С. 469–476. 1917. – № 2. – С. 308–318; № 3. – С. 408–424.
643. Гордон П. Киев в 1694–1685 годах по описанию служилого иноземца Патрикия Гордона: Из дневника Гордонова извлечено и пер. С.А. Терновским. – К., 1875. – 40 с. – Відб. з: Киев. епарх. ведомости. – 1875. – № 2, 5, 11.
Пер. з скороч. нім. пер.: Gordon Tagebuch des Generals Patrick Gordon während seiner Kriegsdinste unter den Schweden and Pollen, vom Jahre 1655 bis 1661, und seines Aufenthalts in Russland von Jahre 1661 bis 1699 / Von M.C. Posseit. Bd. 1–3. – Moscau und S. Peterburg, 1849–1852.
644. Гун О. Поверхностные замечания по дороге от Москвы в Малороссию, в осени 1805 года: Соч. Оттона фон-Гуна: Пер. с нем. – М., 1806. – Ч. 1–3. – 219 с.
В ч. 2. опис подорожі до Києва.

645. **Исаевич Я.Д.** Г.Ф.В. Юнкер и его описание Украины // Славяно-герман. культур. связи и отношения. – М., 1969. – С. 201–208.
646. **Исаевич Я.Д.** Мартин Груневиг і його опис Києва // Всесвіт. – 1981. – № 5. – С. 204–205.
647. **Коль Г.** Промова Федерального канцлера Німеччини Гельмута Коля з нагоди присвоєння йому ступеня почесного доктора Київського нац. ун-ту ім. Т.Г. Шевченка // Уряд. кур'єр. – 1996. – 5 верес.
648. **Косач Ю.** Німецькі подорожі в Києві та в Україні: (До історії укр.-нім. зв'язків) // Краків. вісті. – 1941. – 12 жовт.
649. **Косих Т.** Мюнхен підтримає київських оstarбайтерів // Уряд. кур'єр. – 2000. – 25 квіт.
650. **Кулага Г.** Щоб немовлята росли здоровими: [Про нім. допомогу київ. медикам] // Столиця. – 2000. – 24 жовт.
651. **Ляссота Э.** Дневник Эриха Ляссоты из Стеблева (1588–1594) // Мемуары, относящиеся к истории Юж. России. – К., 1890. – Вып. 1. – С. 137–190. – Відб. з: Киев. старина. – 1889. – № 5–6, 8–11.
- Про Київ – с. 156–161.*
652. **Ляссота Э.** Киев и его святыня до конца 16 века. Из дневника, веденого во время путешествия его через Украину в Запорожскую Сечь в 1594 г. под загл.: Tagebuch des Erichs Lassota. – К., 1872. – 8 с. – Відб. з: Киев. епарх. ведомости. – 1873. – № 4.
653. **Ляссота Э.** Путевые записки Эриха Ляссоты, отправленного императором Рудольфом II к запорожцам в 1594 г. / Пер. и примеч. Ф. Бруна. – СПб., 1873.
- Про Київ – с. 17–23.*
654. **Німецькі** подорожі в Києві та в Україні: (До історії укр.-нім. зв'язків) // Ніжин. вісті. – 1942. – 23 листоп.
655. **Скоропадський** видав у Києві Грамоту про ратифікацію мирного договору України з Німеччиною на підставі ухвали Ради міністрів // Держ. вісн. – 1918. – 1 жовт.
656. **Синицкий Л.Д.** Малороссия по рассказам путешественников конца прошлого и начала нынешнего столетия // Киев. старина. – 1892. – № 2. – С. 226–259.
- Розгляд подорожів до Києва фон-Гуна, Левшина, Глаголева. – С. 251–253.*
657. **Синицкий Л.** Путешествие в Малороссию академика Гильденштедта и князя М. Долгорукого // Киев. старина. – 1893. – № 2–4.
- Про подорож Гильденштедта до Києва (1774 р.) див. № 2. – С. 276–286.*
658. **Тершаковець М.** Переказ про Кія, Щека й Хорива та їх сестру Либедь: (Епізод із укр.-герман. взаємин давньої доби) // Ювіл. зб. на пошану М.С. Грушевського. – К., 1928. – Т. 2. – С. 399–425.
659. **Stuppurich R.** Kyiv – das zweite Jerusalem: Ein Beitrag zur Geschichte des ukrainisch-rußischen National-Bewußtseins // Zeitschrift für slavische Philologie. – Leipzig, 1935. – В. XII, № 3–4. – S. 332–354.
- Штуппуріх Р.** Київ – другий Єрусалим.

17.3. Німецькі товариства German associations

660. **Granzin Martin.** – Die deutsche Gemeinde in Kiew, 1942.
Гранцін М. Німецька громада у Києві, 1942.
661. **Казшен В.** Отражение судьбы и культуры: [Київ. центр нем. культури «Видерштраль»] // Київ. вестн. – 1996. – 5 марта.
662. **Київ.** У клубі «Родина» відбулися перші організаційні збори українсько-німецького «Т-ва культурно-екон. зближення» // Нова Рада. – 1918. – 27 (14) берез.
663. **Комаренко Т.** Гутен Таг «Видерштраль» // Евр. вести. – 1994. – № 5–6, март.
3 червня 1992 р. в Києві існує центр німецької культури «Видерштраль».

17.4. Релігія Religion

17.4.1. Культові споруди Cult buildings

664. **Neese Nicolaus** Geschichte der Evang.-Luther Kirche und Gemeinde. – К., 1882.
Неесе Н. Історія Євангельсько-Лютеранської церкви та громада.
665. **Гартман С.** Кірха [св. Катерини] прийняла лютеран // Евр. вести. – 1998. – № 23–24, груд.
666. **Гудзик К.** “Правда завжди крокує повільно”: У Києві освяч. нім. кірху // День. – 2000. – 3 листоп.
667. **Добжанська Б.** Кірха Святої Катерини відкрилася в столиці під звуки органа та хоровий спів // Хрещатик. – 2000. – 31 жовт.
668. **Ковалинский В.** Лютеранская кирха // Рабочее слово. – 1992. – 25 июля.
669. **Чуття** єдиної родини: [Про нім. громаду у Києві]: З історії й сьогодення: Матеріали // Київ. вісн. – 1991. – 5 лют. – Із змісту: Вельш І., Євдокименко Д. Кірха по вулиці Лютеранській.

17.5. Історія німців в Києві Germans' history in Kyiv

IX – перша половина XIII ст. IX – the first half of XIII cent.

670. **Ляскоронський В.** Тітмарові повідомлення про руські справи з початку XI сторіччя // Ювіл. зб. на пошану М.С. Грушевського. – К., 1928. – Т. 1. – С. 136–148.

671. **Назаренко А.В.** Русско-немецкие контакты периода древнерусской государственности (IX–X вв.) и их место в кругу международных связей Руси // Славяне и их соседи. Место взаим. влияния обществ. и культур. развития. Эпоха феодализма: Чтения памяти В.Д. Королюка. – М., 1988. – С. 47–49.
672. **Назаренко А.В.** Русско-немецкие связи домонгольского времени (IX – середина XIII вв.): Состояние проблемы и перспективы дальнейших исслед. // Славяно-герман. исслед. – М., 2000. – Т. 1–2. – С. 19–79.
673. **Назаренко А.В.** Русь и Германия в 70-е годы X в. // *Ruβia Mediaevalis* (München). – 1988. – Т. 6/1. –S. 38–89.
674. **Соломко А.** Про що нагадала книга: [Вивч., порівняння кн. “Реймське євангеліє” дали підставу твердити: кн. була написана в столиці давньорус. держави – Києві за часів Ярослава Мудрого] // Київ. правда. – 1987. – 17 трав.
675. **Шайтан М.Э.** Германия и Киев в XI в. // *Летопись занятий постоян. ист.-археогр. комис.* – Л., 1927. – Вып. 1 (34). – С. 3–26.

**XVIII ст.
XVIII cent.**

676. **Рожановский В.** Лютеране в Киеве: [Из истории] // *Зеркало недели.* – 1996. – 7 сент.
677. **Чуття** єдиної родини: Про німців у Києві: [З історії й сьогоднішнього: Матеріали] // Київ. вісн. – 1991. – 5 лют.; 12 квіт.
- Из змісту: Куц Г. Наша біографія: [Про поселення німців у Києві у XVIII ст.]*

**XX ст.
XX cent.**

678. **Gelshorn K.** Mit den deutschen Truppen in der Ukraine: Ein Beitrag zur Geschichte des deutschen Zusammenbruchs. – Königsberg; Pr.: Verlag Gerhard Perl, 1919.
- Гельсхорн К.** З німецькими загонами в Україні: внесок до історії німецької катастрофи.
679. **Довідка** НКВС УРСР про політику німецьких окупантів у ставленні до “Фольксдойче”. 28 січ. 1944 р. / Нар. комісар. внутр. справ УРСР // ДА МВС України, Ф. 46, спр. 76, арк. 22–25.
680. **Der Kiewer** Kontraktenyahrmarkt: (15 Februar – 15 März): Prospekt und Nachschlagebuch. – К., 1923. – 130, [2] S.
- Київський** контрактний ярмарок: (Проспект і довід. вид.).
681. **Кулінич І.М., Коцик М.М.** Революційна діяльність німецької комуністичної групи “Спартак” на Україні (1918–1919 рр.). – К.: Вид-во АН УРСР, 1959. – 135 с.: іл.
- Діяльність у Києві Федерації іноземних комуністичних груп та німецької комуністичної групи. – С. 13–15, 90–120 та ін.*

682. **Kennst Du Kiew?: Soldatenführer durch Kiew.** – K.: Verlag-Zentralstelle der Feldbuchhandlungen Bug-Heeresgruppe Eichhorn, 1918. – 68 S.: 12 il.

Чи знаєш ти Київ?

18. Матеріальна та духовна культура (2 частина) Material and spiritual culture (part 2)

18.1. Участь німців в культурному житті міста

Participation of germans in culture life of city

683. **Antonowytsh D.** Deutsche Einflüße auf die ukrainische Kunst. – Leipzig: Hirzel Verlag, 1942.

Антонович Д. Німецькі впливи на українське мистецтво.

684. **Бахтинський [Сенгалеви́ч] Ф.** 3 старих карток Києва // Глобус. – 1932. – № 10. – С. 3: іл.

Колишня садиба Мерінга.

685. **Ернст Ф.Л.** Види Києва середини ХІХ віку, що їх писав худож. Гроте // Зап. іст.-філол. відділу ВУАН. – 1927. – Кн. 13–14. – С. 404–415: іл.

686. **Кальницький М.** Будівник міськ. думи: [Споруди архітектора О. Шиле у Києві з 1869 року] // Прапор комунізму. – 1989. – 6 лип.

687. **Киркевич В.** Творческий союз: [Об участие И. Шеделя и Гизеля в культур. жизни Киева – выходцев из нем. земель] // Киев. вестн. – 1995. – 5 марта.

688. **Ляскоронський В.** Тітмарові повідомлення про руські справи з початку ХІ сторіччя // Ювіл. зб. на пошану М.С. Грушевського. – К., 1928. – Т. 1. – С. 136–143.

689. **Малаков Д.** Київські архітектори – німці // Янус. Нерухомість. – 1998. – № 21. – С. 12–13: іл.

690. **Позняк П.** Де була садиба Мерінга: [Площа Івана Франка у Києві] // Прапор комунізму. – 1989. – 8 груд.

691. **Позняк П.** Над схилами Дніпра: [Про Царський сад, заклад. майстрами садово-парк. мистецтва Д. Фоком і І. Гофмейстером] // Прапор комунізму. – 1989. – 9 серп.

692. **Сборник** материалов для исторической топографии Киева и его окрестностей / Изд. Врем. Комис. для разбора древн. актов при Киев., Подол. и Волын. ген.-губернаторе. – К., 1874.

В розд. «Известия очевидцев и иностранных писателей» вміщено уривки про Київ з творів Титмара Мерзенбурзького (1018 р.) та Адама Бременського (1072р.). – С. 1–3.

693. **Слагенко Г.** Перша аптека в Києві: [Про будинок аптеки на Подолі] // Київ, Володимирська, 15. – 1998. – 24 верес. – Історія міста.

694. **Хроніка:** ... Револьюційна Рада німецьких робітників. Видача перепусток. Відміна постанови // Більшовик. – 1919. – 12 черв.

18.1.1. Гете-інститут в Києві (з 1993 р.) Goethe-institute in Kyiv (from 1993 y.)

695. **Баувіссін І.** Інститут Гете в Києві: новий ракурс: [Інтерв'ю з директором Нім. культур. центру / Записала Я. Собко] // Всесвіт. – 1994. – № 7. – С. 170–171, 192.
696. **Васильєв С.** Горячий приём: (Гете-ин-т отметил 5-летие своей деятельности в Украине) // День. – 1998. – 17 дек.
697. **Макаревич М.** Гете-ін-т у Києві – посланець німецької культури // Політика і час. – 1996. – № 12. – С. 50–52.
698. **Рутковский А.** Кино и немцы. И мы: [Дни нем. кино., организ. Гете-ин-том в Доме кино] // Зеркало недели. – 1998. – 3 окт.
699. **Фрювірт Ф.** Чим більше мов знає людина, тим більше шансів має у житті: [Бесіда з керівником мовн. курсів Гете-ін-ту у Києві // Записала В. Писанська] // Голос України. – 1994. – 29 груд.

18.2. Освіта Education

700. **Доповідна** записка УНКДБ УРСР по Київській обл. обкому КП(б)У про діяльність в окупованому Києві шкіл для осіб німецької національності. 19 лип. 1944 р. / Заст. начальника упр. НКДБ по Київ. обл. Бондаренко // ДА СБ України, Ф. 79, оп. 1 (2001), спр. 6, арк. 27–28.
701. **Рудницька А.** На Лютеранській знову німці: [Про відновлення навч. закладів для німців] // Київ. вісн. – 1992. – 16 верес.

18.3. Некрополь Necropolis

702. **Об отводе** для лютеранского и католических кладбищ места в Киеве // ДАКО, Ф.1, опис 1, спр. 119.

18.4. Вулиці з німецькою топонімією Streets with German toponimics

703. **Іванченкова Л.** Гвоздики на вулиці революціонера: [Вул. Тельмана] // Веч. Київ. – 1986. – 17 квіт.
Вулиця з'явилась у 30-і рр. XIX ст. під назвою Німецька, у 70-і рр. XIX ст. – вул. Погребальна від німецького цвинтаря на Печерську.
704. **Зорин Я.** На честь міста-побратима: Свято вул. Лейпцігської // Веч. Київ. – 1979. – 20 жовт.
705. **Сімзен-Сичевський А.** Історія Хрещатика: [За арх. Лютеранська вул.] // Соціаліст. Київ. – 1937. – № 9. – С. 37–39.

706. **Скибицька Т.** Лютеранська вулиця, 1830–1950-ті рр. // Звід пам'яток історії та культури України: Енцикл. вид. Київ. Кн. 1. ч. 1. А–Л. – К., 1999. – С. 523.

19. Поляки Poles

Хронологічний літопис (частина 1) Chronological annals (part 1)

19.1. Загальні праці General works

707. **Tygodnik** ilustrowany (Warszawa). – 1913. – N 21. – 24 maja. – S. 401–420: 50 il.

Спеціальне число, присвячене Києву.

Щорічник ілюстрований.

–Із змісту: Ostrowski St. Ziemiaństwo polskie na Rusi. – S. 404–405; Rawita Gawroński Fr. Młodzież kijowska na przelomie XIX wieku. – S. 406–408; Paszkowski E. Kontrakty. – S. 408–410; Z wrażeń Kijowskich: (Handel i przemysł w Kijowskiem Towarystwie). – S. 412–413.

19.2. Українсько-польські зв'язки Ukrainian-Polish connections

708. **Зорін Я.** Нашій дружбі жити у віках: Свято вул. Краківської: [Дні Кракова у Києві] // Веч. Київ. – 1979. – 18 черв.
709. **Калениченко П.М.** Наукові зв'язки польських і українських істориків // Вісн. АН УРСР. – 1957. – № 2. – С. 75–77.
710. **Мальчевський О.** Полонізація української шляхти / Україна в минулому. – К.; Л., 1992. – Вип. 1. – С.37–53.
711. **Мицик Ю.А.** Відображення далеких подій з історії Києва в літопису Яна Бінвільського // Укр. іст. журн. – 1982. – № 2. – С. 73–76.
712. **Петренко М.** Свято вулиці Краківської // Веч. Київ. – 1984. – 14 верес.
713. **Рапов О.М., Ткаченко Н.Г.** Документи о взаимоотношениях папской курии с великим киевским князем Изяславом Ярославичем и польским князем Болеславом II Смелым в 1075 г. // Вестн. Моск. ун-та. История. – 1975. – № 5. – С. 83–91.
714. **Сидяченко Н.** “Літній дощ” на початку осені: [Про презентацію кн. С. Шевченка “Letni deszcz” в київ. б-ці ім. А. Міцкевича] // Літ. Україна. – 1998. – 24 верес.

715. **Симкович В.** Пам'ятає польський Валбжих: [Про створення у 117-й серед. шк. музею 13-ї артилер. спецшколи: Дружні зв'язки України і Польщі] // Веч. Київ. – 1986. – 12 черв.
716. **Тихомиров М.Н.** Русский летописец в «Истории Польши» Яна Длугоша // Ист. связи России со славян. странами и Византией. – М., 1969. – С. 238–251.
717. **Щавелева Н.И.** Польки – жены русских князей (XI – середина XII в.) // Древнейшие государства на территории СССР. – М.: Наука, 1989. – С. 50–58.
718. **Щербак Ю.** Ярослав Ивашкевич в Киеве // Воспоминания о Ярославе Ивашкевиче. – М., 1987. – С. 182.
719. **Юрченко П.О.** О происхождении названия Лядских ворот в Киеве // Тр. / 3-й Археол. съезд. – К., 1878. – Т. 2. – С. 59–61.

19.3. Польські товариства Polish societies

720. **Dutkiewicz Teresa.** Sejmik jedności. 16–17 stycznia w Kijowie odbył się Sejmik organizacji polskich na Ukrainie // Gazeta Lwowska. – 1993. – 11 lutego, 15 stycznia.
- Дуткевич Т.** Сейм єднання (Київ): Організація поляків в Україні.
721. **Кондрацький А.** Звучать твори Шопена: [У Київ. будинку вчителя орг. Пол. культ.-освіт. т-во] // Культура і життя. – 1989. – № 24. – 11 черв.
722. **Pamiętnik kijowski.** – London: Nakł. Kolo Kijowian, 1959. – 212 s.
- Пам'ятник київський**
Польська еміграційна організація пов'язана з правобережною Україною до I світової війни.
723. **Siekierski M.** Pamiętnik kijowski // Haw. ukr. stud. – 1982. – VI, № 2. – S. 254. – Рец. на кн. Pamiętnik kijowski. Vol. IV: – London: Orbis Books [for “Kolo Kijowian”]. – 1980. – 212 s.
- Сикерський М.** Пам'ятник київський.
724. **Юзвенко В.** Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнографії ім. М.Т. Рильського і Польське Народознавче Т-во // Нар. творчість та етнографія. – 1997. – № 4. – С. 108–111.

19.4. Релігія. Костьоли Religion. Roman-Catholic churches

725. **Iwanicki K.** Kościoły i kaplice w Kijowie. – Warszawa, 1931. – [10], 38 s.: 12 tabl., il. – Okres I. Do końca XVII w. Okres 2. Od końca XVIII w. do 1918 r.
- Іваніцький К.** Костьоли і каплиці у Києві.
726. **Skalski T.** Terror i cierpienie: Kosciol Katolicki na Ukrainie 1900–1932: Wspomnienia. – Lublin; Rzym; Lwów, 1995.

- Скальський Т.** Терор і терпіння: Католиц. костьол на Україні 1900–1932: Спогади.
- 727. Storożenko A.** Kościoły w Kijowie (do r. 1648) // *Życie i sztuka. Pismo dodatkowe, ilustrowane* [do “Kraju”]. – S.-Petersburg. – 1902. – N 8. – S. 93–94.
- Стороженко А.** Костьоли у Києві (до 1648 р.).
- 728. Ковалинский В.** Александровский костел // *Рабочее слово*. – 1990. – 21 дек.
- 729. Ковалинський В.** Печерські таємниці // *Печерськ*. – 1999. – Берез.
- 730. Сургай О.** На честь перемоги над Бонапартом: [Про Олександр. костьол] // *Арсеналець*. – 1994. – 9 верес. – У світі цікавого.
- 731. Цюпа Ю.** Одне над нами небо: [Про Олександр. костьол] // *Хрещатик*. – 1992. – 8 серп.

19.5. Історія поляків у Києві Poles history in Kyiv

19.5.1. XII–XV ст. XII–XV cent.

- 732. Линниченко И.** Взаимные отношения Руси и Польши до половины XIV столетия. Ч. 1. Русь и Польша до конца XII века. – К., 1884. – 254 с. – *Бібліогр.*: с. 1–34. – *Відб. з:* *Унив. изв.* – 1882. – №2, 3, 9, 11; 1883. – № 4, 6, 12.
- 733. Памятники дипломатических сношений древней России с державами иностранными.** Т. 1–2. Памятники дипломатических сношений Московского государства с польско-литовским (с 1487 по 1560) / *Изд. под ред. Г.Ф. Карпова*. – Спб., 1882–1887. – (Сб. императ. Рус. ист. о-ва).
Т. 1. 1487–1533. – 1882. – Про Київ див. за геогр. полкажч.: с. 75.
Т. 2: 1533–1560. – 1887. – Про Київ див. за геогр. полкажч.: с. 71–72.

19.5.2. XVI–XIX ст. XVI–XX cent.

- 734. Булатова С.О.** Книжкове зібрання роду польських магнатів Яблоновських ХУІІ– середини ХІХ ст.: Походження, доля та іст.-книгознавча реконструкція: Автореф. дис. ... канд. іст. наук / НАНУ. НБУВ. – К., 1999. – 17 с.
- 735. [Грамота короля Сигизмунда III 1619 г. Киевскому шевскому цеху на право владения двором на Подоле]** // *Киев. старина*. – 1885. – № 3. – С. 611–612. – *Передрук:* *Заря*. – 1884. – № 47.
- 736. Гуслистий К.** Визвольна боротьба українського народу проти шляхетської Польщі в другій половині ХУІ і першій половині ХУІІ століття [60-ті роки ХУІ і 30-ті роки ХУІІ століття]. – К.: Акад. наук УРСР, 1941. – 188 с. – (АН УРСР. Ін-т історії України. Нариси з історії України; Вип. 3).

737. **Каманин И.** Сообщение послов Киевской земли королю Сигизмунду I о Киевской земле и киевском замке около 1520 г. // Сб. ст. и материалов по истории Юго-Зап. России, изд. Киев. комис. для разбора древн. актов. – К., 1916. – Вып. 2. – С. 1–9.

**19.5.3. Повстанці 1863 р. “Косий капонір”
Rebels of 1863 y. “Slanting caponier” (“Kosoj caponier”)**

738. **Закревський М.** У “Косому капонірі” було ув’язнено ... [учасників пол. повстання 1863 р.] // Веч. Київ. – 1989. – 4 груд.
739. **Micel Michał** Skośna Karonira // Dziennik Kijowski. – 1993. – N 4–6, May.
Мицель М. Косий капонір. Втеча польських повстанців.
740. **Odszywolski Z.** Tunnel więzienny w Kijowie: Z czasów powstania polskiego 1863 r. – Lwów: Nakł. J. Mittaga, 1869. – 34 s. – Кrypt.: Z.O.
- Одживольський З.** Тунель в’язниці в Києві з часів польського повстання 1863 р.
741. **Spis** powstańców 1863 roku więzionych w twierdzy Kijowskiej / (Do druku przygotował i przedmowa poprowadził Michał Micel). – Przemyśl, 1995. – 140 s.
- Список** повстанців 1863 р. в Київській фортеці.

**19.5.4. XX ст.
XX cent.**

**1912 р.
1912 y.**

742. **Demil.** Wrażnia kijowskie: (Ankieta umyślnego delegata redakcyi “Swiata”) // Swiat. – 1912. – N 23. – S. 8–9.: 5 il.
Деміл. Київські враження. Польське життя у Києві.

**1918–1921 pp.
1918–1921 yy.**

743. **В Киевской** коммуне: От Мандатной комис. Новый учет бывших офицеров. Регистрация польских граждан // Большевик. – 1919. – 4 черв.
744. **Nowak A.** Polityka wschodnia Jozefa Pilsudskiego (1918–1921): Koncepcja i realizacja // Zeszyty Historyczne (Pariz). – 1994. – N 107.
- Новак А.** Східна політика Й. Пілсудського (1918–1921): Концепція і реалізація.
745. **Події** в Києві і поляки // Діло. – 1918. – 11 трав.
746. **У Київській** комуні: Засідання президіума Виконкому. Від Виконкому. Прохання каси страхування. Комунальний з’їзд. Призов польських громадян. Лекція-концерт // Большевик. – 1919. – 6 черв.

20. Матеріальна та духовна культура (2 частина) Material and spiritual culture (part 2)

20.1. Освіта Education

747. **Gmiterek H.** Młodzież z kijowszczyzny w Akademii Zamojskiej (1595–1784) // Укр. археогр. щорічник. Нова сер. Вип. 3/4. Укр. археогр. зб. – К., 1999. – Т. 6–7. – С. 230–241.
- Гмитерек Г.** Молодь з Київського воєводства у Замойській академії
748. **Горжалчинский А.Г.** Мои университетские воспоминания // Киевлянин. – 1865. – 7, 9, 12 янв.
749. **Заболотний В.** Будівництво польського пед. ін-ту [у Києві] // Соціаліст. Київ. – 1934. – № 3–4. – С. 10–11: іл.
750. **Tabiś Jan.** Polacy na Uniwersytecie Kijowskim, 1834–1863. – Craców: Wydwo Literackie, 1974. – 179 s.
- Табісь Я.** Поляки у Київському ун-ті в 1834–1863 рр.
751. **Шмідт В.** Про роботу Польського пед. технікуму в Києві // Бюл. Київ. секції наук. робітників. – 1930. – № 2. – С. 16–18.

20.2. Польський театр Polish theatre

752. **Государственный** польский театр УССР (1931–1936). – К.: Мистецтво, 1936. – 62 с.
753. **[П.Т.]** К истории польского театра в Киеве // Киев. старина. – 1890 – Т. 29. – С. 533–540.
754. **Стронський Г.** Польський театр у Києві // Укр. театр. – 1992. – № 5. – С. 28–29.
755. **Харченко, Гродський.** Польський держ. театр (м. Київ) // Рад. мистецтво. – 1931. – № 1. – С. 9–10.

20.3. Виставка Exhibitions

756. **Цікава** виставка // Евр. вести. – 2000. – № 1–2, янв.
Польський ін-т в Києві відкрив виставку фото “Польські мусульмани”

20.4. Пам’ятні знаки Memorial signs

757. **Братство** крепло в боях: [Памят. знак в Киеве на месте захоронения пол. воинов] // Правда Украины. – 1989. – 9 апр.

20.5. Бібліотека Library

758. Булатова С.О. Книжкове зібрання роду польських магнатів Яблоновських ХУІІ– середини ХІХ ст.: Походження, доля та іст.-книгознавча реконструкція: Автореф. дис. ... канд. іст. наук / НАНУ. НБУВ. – К., 1999. – 17 с.
759. Romeyri P.A. Nowa naswa starej bibliteki / W oparciu o informacje prezesa PSKO im. A. Mickiewicza w Kijowie // Dziennik Kijowski. – 1993. – N 6, Sierpień.
- Ромейрі П.А. Нова назва старої б-ки.

21. Росіяни Russians

760. Життя Червоної Армії: У залоговому ключі. Збори сибіряків і уральців // Більшовик. – 1919. – 10 трав.
761. Какие мы? Попробуем понять ...: Киев. шк. рус. поэзии: [Стихи и проза поэтов и прозаиков, объедин. лит.-интеллек. клубом “LNR» / Сост. В. Дробот]. – К.: Голов. спеціаліз. ред. літ. мовами нац. меншин України; Київ. нац. культур.-просвіт. т-во “Рус. собрание”, 1996. – 397, [1] с.
762. Потапова А.В. “Російське зібрання” з прийняттям Конституції України сподівається на ліпше: Одкровення не зовсім типових укр. росіян: [Бесіда з керівником Київ. нац. культур.-просв. т-ва “Російське зібрання” / Записав В. Барсук] // Україна молода. – 1996. – 3 серп.
763. Толочко П.П. Об этническом развитии Киевской Руси // Русские Украины: Прошлое, настоящее, будущее: Материалы междунар. науч.-практ. конф. (27–28 февр. 1998 г.) – К., 1998. – Ч. 1. – С. 10–17.

22. Румуни Rumanians

764. Ішуніна Н. Румуни в Україні: Київське т-во румун. культури “Петру Мовіле” // Етнічна історія народів Європи: Зб. наук. праць. – К., 1999. – С. 32–34.
765. Ретнив М. Украинцы и румыны // Евр. вести. – 1998. – № 5–6, март.
У Києві створено т-во румунської культури ім. Петру Мовіле (Петра Могили).

23. Сербі Serbs

766. Андриевский А. Сербы в Киеве // Киев. старина. – 1885. – Июль. – С. 505.

24. Мусульмани Moslems

24.1. Загальні праці General works

767. **Аникин В.** С былинных времен: [О некоторых тюркизмах в рус. былинах Киев. цикла. «Советская тюркология», 1984, № 1] // Наука и жизнь. – 1985. – № 2. – С. 11.
768. **Бартольд В.В.** Культура мусульманства. – Пг.: Огни, 1918. – 112 с.
769. **Pritsak O.** An Eleventh lecture Turkic Bilingual (Turko-Slavic) graffiti from St. Sophia Cathedral in Kyiv // Harvard Ukrainian Studies (Harv. Ukr. St.). – 1982. – Vol. 1, N 2. – P. 152–166.
- Прицак О.** Двомовні графіті: (Тюрко-слов'ян. графіті в Софії Київ.).

24.2. Релігія Religion

770. **Ахмерова Р.** Размышления очевидца: [Киев. мусульман. община 90-х годов] // АРРАИД. – 2000. – № 2 (15). – С. 6.
771. **Каримова Н.** Андрей Петрович Ковалевский: [Исследователь араб. источников истории Украины] // Аль-Баян. – 2000 – Июль – авг.
У Михайлівському Золотоверхому монастирі знаходився рукопис корана (1682 р.) арабського філософа Аль-Газалі. Він пізніше зберігався у викладача Києво-Могилянської акад. С. Тодорського.
772. **Кальницький М.** Під знаком півмісяця // Янус. Нерухомість. – 1999. – № 10. – С. 14–15: іл.
773. **Кирюшко Н.И.** Мусульмане в современной Украине: (90-е годы XX ст.) // АРРАИД. – 2000. – Июль– авг.
Перша мусульманська спільність Києва у 1990 р. зареєстрована в Шевченківському р-ні під керівництвом. А. Тамима.
774. **Молебен** мусульман // Киевлянин. – 1914. – 27 июля.
На Подолі (за відсутністю мечеті про перемогу російської зброї).
775. **Помнят** имя свое ...: [На горе Щекавица в Киеве возводят мусульманскую мечеть] // Евр. вести. – 1999. – № 1–2, янв.

24.3. Татари Tatars

24.3.1. Історія татар у Києві Tatars' history in Kyiv

IX–XVI ст.
IX–XVI cent.

776. **Галеева М.** По следам древних предков: (Репортаж о киев. татарах). – К.: Нац. пед. ун-т им. М.Д. Драгоманова, 2000. – 37 с.: ил.
777. **Каманин И.** Письмо канцлера Олбрахта Гаштолда к великому скарбию Богушу Боговитиновичу в начале XVI века (1522–1530 гг.) о защите г. Киева от разорения его татарами / Сообщ. И. Каманин // Чтения в ист. о-ве Нестора Летописца. – 1891. – Кн. 5, отд. III. – С. 47–48.
778. **Литвин М. (Тышкевич М.).** Извлечения из сочинения Михаила Литвина (1550 г.) [«О нравах татар, литовцев и московитян»] // Мемуары, относящиеся к истории Юж. Руси (XVI ст.) – К., 1890. – Вып. 1. – С. 51–54. – Відб. з: Киев. старина. – 1889. – № 5–6. – С. 8–11.
779. **Нурутдінов Фархад.** Доля і заклик давньої поеми Шамсі Башту. Легенда про доньку Шана: (Фрагм. з поеми) // Хроніка 2000. – К., 1992. – Вип. 1. – С. 532–566.

Мусульманський скит у Києві (IX ст.).

780. **Панашенко В.** Роки випробувань: Боротьба проти турецько-татар. нападів // Веч. Київ. – 1979. – 11 серп. – (Київ 1500: Сторінки історії).
781. **Похлебкин В.В.** Татары и Русь: 360 лет отношений. 1238–1598. – М., 2000.
782. **Протопопов Н.** Что за люди были татары, которые покорили Русь в XIII в. // Мирское слово. – 1874. – № 30–33.
783. **Рклицький С.** Київ давній // Глобус. – 1929. – № 12. – С. 189–192.
- Інформація про татар і литовців.*

XX ст.
XX cent.

784. **Гизатуллина Р.** Сабантуй в День Киева // Аль-Баян. – 1997. – № 4, июль–авг.
- Празднование татарами Дня Киева.*
785. **Озенбашлы А.** Доклад, прочитанный на Съезде народов в Киеве // Голос татар. – 1917. – 23 сент.
786. **Татарский праздник** // Евр. вести. – 1994. – № 15–16, авг.
- В Киеве состоялся I Всеукраинский конгр. татар. Празднование нац. татарского праздника «Сабантуй».

24.3.2. Наука Science

787. **Алексеев В.** О состоянии востоковедения в Киеве // Восток. – 1923. – Кн. 2. – С. 131–132.
Про А. Кримського, його наук. праці з питань сходознавства.

24.3.3. Мистецтво. Література Art. Literature

788. **Культурная** хроника января: [Вечер, посвящ. 100-летию татар. поэта, публициста и журналиста Хади Такташу, проведен Киев. о-вом татар. культуры им. Габдуллы Тукая] // Аль-Баян. – 2001. – № 1.
789. **Масаутов Р.З.** Насамперед – відповідальність: [Бесіда з худож. Р.З. Масаутовим / Записала Л. Осипова] // Прапор комунізму. – 1990. – 3 берез.
790. **Об участии** в Днях крымскотатарской культуры и искусства в г. Киеве // Сб. норматив. актов Верхов. Совета и Правительства Автономной Республики Крым по вопр. возвращения и обустройства департир. граждан 1992–1995 гг. – Симферополь, 1996. – Ч. 2. – С. 11–12.
791. **Самойленко Л.** Лицар духовної краси: [За матеріалами бесіди з худож. Р.М. Багаутдіновим] // Столиця. – 2000. – 2 верес.
792. **Цибенко О.** Спадкоємність таланту: [Про відкриття вист. живопису укр. худож. татар. походження Багаутдінова] // Веч. Київ. – 1997. – 20 лют.

24.3.4. Пам'ятні знаки Memorial signs

793. **Вниманию** мусульман г. Киева: [О проекте по сооружению памятн. знака (стелы) на месте первого татар. кладбища на ул. Мельникова] // Аль-Баян (Разъяснение). – 2000. – № 1 (39), янв.

24.3.5. Татарська вулиця Tatar street

794. **Бахтинський [Сенгалевич] Ф.** По старому Києву. Татарка // Глобус. – 1931. – № 2. – С. 30–31: іл.
795. **Кислий Д.М.** Реконструкція “Татарки”: [Передмістя м. Києва] // Рад. Київ. – 1938. – № 2, квіт. – С. 26–27.
796. **Лівшиць М.** Татарка: (На карті міста) // Веч. Київ. – 1963. – 2 берез.
797. **Майбутнє** Татарки [Шевченк. р-н] // Прапор комунізму. – 1986. – 21 лют.
798. **Позняк П.** Татарська вулиця // Прапор комунізму. – 1984. – 10 лют.

24.3.6. Бібліотека Library

799. **Каталог** арабских рукописей из ЦНБ им. В.И. Вернадского АН УССР / Сост. А.В. Савченко. – К., 1998. – 67 с.
800. **Нахідки** цінної б-ки в Києві: [3000 кн. на сх. мовах]: Новинки // Діло. – 1926. – Ч. 275.

24.4. Турки Turks

24.4.1. Загальні праці General works

801. **Драгоманов М.** Про українських козаків, татар та турків: 3 дод. про життя Драгоманова. – 4-е вид. – К.: Просвіта, 1917. – 50 с.

24.4.2. Українсько-турецькі відносини Ukrainian-Turkish relations

802. **Наливайко Д.С.** Західно-європейські автори кінця ХУІ – початку ХУІІІ ст. про роль українських козаків у боротьбі з турецькою агресією // Укр. іст. журн. – 1968. – № 5. – С. 142–147; № 6. – С. 139–147.
803. **Сафаров А.** Турки про українську літературу // Сх. світ. – 1929. – № 1–2. – С. 371–372.
804. **Турецька** делегація в Києві // Глобус. – 1926. – № 14. – С. 293.
805. **Члени** турецького уряду в Києві // Глобус. – 1932. – № 9. – С. 15.

24.4.3. Турецька мова Turkish language

806. **Грунін Т.** Турецька мова: Елементарна грамати́ка на новий алфавет. – Х.; К.: ДВУ, 1930. – 128 с. – (Всеукр. акад. наук. Тюркол. коміс. під керівництвом А.Е. Кримського).
807. **Тауфик-Кезма.** Элементарные основы грамматики турецкого языка в популярном изложении: Из лекции, читан. чл. Киев. отд-ния Всеукр. Науч. Ассоц. Востоковедения. – К., 1928. – 576 с. – (Зб. Іст.-філол. відділу / ВУАН; № 70).

24.4.4. Мистецтво Art

808. **(Д.)** Мозаїки святої Софії Царгородської // Життя і знання. – Л., 1935. – Ч. 7–8 (94–95). – С. 213.
809. **Новицька М.** Турецькі оксамити Лаврського музею (Київ) // Сх. світ. – 1930. – № 10–11. – С. 351–359.

24.5. Турки-месхетинці Turks-meskhethians

810. **Клинченко Т.** Долгий путь домой: Месхетинские турки: трагедия и надежды ... // Аль-Баян. – 1997. – Ноябрь.-дек. – Из жизни мусульман Украины.

24.6 Узбеки Uzbeks

811. **Мандрика М.** Прапорonoсці: [Про зустріч учасників боїв за визволення Києва від фашист. загарбників, колиш. командира 86-го стрілец. полку Г. Шамсутдінова та його заст. О. Кубу] // Літ. Україна. – 1973. – 2 листоп.
812. **Мирочник В.** Дружба двух б-к: [Києва и Ташкента] // Социалист. Узбекистан. – 1954. – № 5. – С. 20.

25. Угорці Hungarians

25.1. Історія угорців у Києві Hungarians' history in Kyiv

813. **Венгерские интернационалисты в Великой Октябрьской социалистической революции /** Сост. сб. Енё Льеркен и Анат Йожа. – М.: Воениздат, 1959. – 322 с.: ил.
Про Київ – С. 63–65, 137–140.
814. **Кузьмін О.** Загадка Лайоша Гавро: [Угор. комуніст-інтернаціоналіст був комендантом Київ. укріп-ну: Репрес. у 1937 р.] // Прапор комунізму. – 1989. – 20 серп.
815. **Тельман И.** Киев–Будапешт, 1919.: [О совмест. борьбе интернбригад Украины и Венгрии против сил контрреволюции] // Правда Украины. – 1967. – 28 мая, 1, 6 июня.
816. **Хроніка:** Регістрація австро-угорців [в Києві] :Здача зброї // Більшовик. – 1919. – 25 черв.
817. **Штернберг Я.І.** Діяльність угорських комуністів у Києві в 1919 р. та їх газ. “Vönös újág” // Укр. іст. журн. – 1957. – № 1. – С. 88–93.

25.2. Угорське товариство Hungarian society

818. **Архітектор Янош Віг** // Пагирия В., Рогдев Х. Закарпатці в Києві: Нариси про Закарпатських “киян”. – Ужгород, 2000. – С. 129–131.
Архітектор, голова Т-ва угорців Києва.

819. Аттіла Виднянський. «Получил заказ – не философствуй» / Беседу вел С. Васильев // День. – 1998. – 5 нояб.

Інтерв'ю з режисером угорського театру в Берегові, який здійснив постанову «Блоха у вусі» Жоржа Фейдо в театрі російської драми ім. Лесі Українки

820. Благодійна акція у Києві: [Вечір популяр. класич. угор. музики, влаштов. Послом Угор. Республіки в Україні паном Яношем Кішфолві та головою т-ва угорців в Києві Я. Вігом] // Пагиря В., Рогдев Х. Закарпатці в Києві: Нариси про Закарпатських “киян”. – Ужгород, 2000. – С. 170.

26. Хазари **Khazars**

821. Гаркави А. По поводу известия Авраама Керчинского о посольстве святого Владимира к хазарам. – СПб., 1876. – 28 с.

822. Гумилев Л.Н. Сказание о хазарской дани: (Опыт критич. коммент. летопис. сюжета) // Рус. лит. – 1974. – С. 154–167.

823. Коковцев П.К. Новый еврейский документ о хазарах и хазаро-русско-византийских отношениях в X веке // Журн. М-ва Нар. просвещения. – 1913. – № 11. – С. 105–129.

824. Крымский А. Хазары // Рукоп. відділ ЦНБ АН УРСР, Ф. 2. № 25500, 439 арк.

825. Магнер Г.Н. От дыма меч: Ист. основа легенды о полянской дани хазарам // Средневековая и новая Россия: Сб. науч. ст. к 60-летию проф. И.Я. Фроянова. – СПб., 1996. – С. 189–195.

826. Назаренко А.В. «Путь из немец в хазары» и первые века древнерусской истории // Внешняя политика Древней Руси: Юбилейн. чтения, посвящ. 70-летию В.Т. Пашуто. – М., 1988. – С. 52–57.

827. Цукерман К. Русь, Византия и Хазария в середине X века: Проблемы хронологии // Греческий и славянский мир в средние века и раннее новое время: Сб. ст. к 70-летию Г.Г. Литаврина. – М., 1996. – С. 68–80.

27. Цигани **Gypsies**

828. Бахтинський (Сенгалеви́ч) Ф. По старому Києву. Циганський провулок // Глобус. – 1931. – № 1. – С. 14–15: іл.

829. Пономаренко Л. Як виник провулок [Цимлянський] // Молода гвардія. – 1981. – 10 лип. – (До 1500-річчя Києва)

З середини XIX ст. до 1952 р. мав назву Циганівський провулок.

830. Шамрай Г. Столичний циганський театр “Романс” здобув золото на міжнародному фестивалі // Хрещатик. – 2000. – 24 лют.

28. Чехи

Czechs

28.1. Українсько-чеські зв'язки Ukrainian-Czechs connections

831. **Брайчевский М.Ю.** К истории чешско-украинских науч. связей (В.В. Хвойка) // Sbornik Národního musea v Praze. – 1966. – V. XX, n. 1–2. – S. 207–210.
832. **Кабанець Є.** Печерський монастир і походження русько-чеських літературних зв'язків найдавнішого часу // Хроніка 2000. – 1999. – Вип. 25–26. – С. 58–75.
833. **Лаптева Л.П.** Неопубликованная переписка О.М. Бодянского с чешскими учеными (арх. Бодянского в Киеве. Арх. Патеры в Праге) // Переписка славистов как ист. источник: Сб. ст. и материалов. – Тверь, 1995. – С. 4–12.
834. **Нодч Марцел** Джерело гордості та школа досвіду // Колгосп. село. – 1959. – 9 жовт.
- Враження чеського журналіста про Виставку передового досвіду в народному господарстві УРСР.*
835. **Розов Н.Н.** Из истории русско-чешских литературных связей древнейшего периода (в предполагаемых западнославян. источниках соч. Илариона) // Тр. / Отд. древнерус. лит. Ин-та рус. лит. (Пушкин. дом АН СССР). – Л., 1968. – Т. 23. – С. 71–85.
836. **Федорищев В.Е.** Поэма К. Гавличка-Боровского «Крещение святого Владимира» / Пер. с чеш. Д. Самойлова // Вопр. рус. лит. – 1979. – Вып. 2. – С. 130–136. – Библиогр.: 7 назв.

28.2. Історія чехів у Києві Czechs' history in Kyiv

837. **Голуб П.А.** Братство, скрепленное кровью: (Чехословац. рабочие и крестьяне на защите завоеваний Октября в России в 1917–1920 гг.). – М.: Госполитиздат, 1958. – 80 с.
- Про участь чехословаків у боротьбі за владу Рад у Києві – С. 3–16, 56–59.
838. **Марченко Л.** Под Соколово, Киевом и Прагой: [Об участии чехословац. воин. соединений в боевых действиях совет. войск в период Великой Отечеств. войны] // Совет. Украина. – 1958. – № 2. – С. 138–141.
839. **Никольский Н.К.** К вопросу о следах мораво-чешского влияния на литературных памятниках домонгольской эпохи // Вестн. АН СССР. – 1933. – № 8–9. – С. 14–16.
840. **Партійне життя:** Відозва чесько-словацьких комуністів // Більшовик. – 1919. – 10 трав.
841. **Партійне життя:** Всім чесько-словацьким комуністам в м. Києві / ЦК Чесько-Словацьких комуністів // Більшовик. – 1919. – 3 трав.

842. **Райцин Б.** Чехословацкая бригада в боях за Киев // Славяне. – 1943. – № 12. – С. 17–18.
843. **Чехи** и их отношение к Австрии: [По материалам киев. газ. «Чехославянин»] // Киевлянин. – 1914. – 28 июля.
Заклик приймати участь у війні на боці братів-слов'ян, відмовитись від австрійського підданства.
844. **Яровий І.** Командував боєм Людвік Свобода // Веч. Київ. – 1987. – 6 листоп.

28.3. Чеські товариства Czech associations

845. **Власенко В.** Чеський центр // Евр. вести. – 1997. – № 3–4, фебр.
Народження чеського центру в Києві.
846. **Житник В.Я.** “Наш Київ ... – привітайте сто разів”: Іст. нарис [про укр. чехів] // Відродження. – 1994. – № 10–11. – С. 62–66.
847. **Зуман Ф.** Діяльність добродійного просвітнього т-ва ім. Яна Амоса Каменського в Києві (1914–1917) // Хроніка 2000. – 1999. – С. 266–271.
848. **Мухіна Л.** Чехи в Києві // Евр. вести. – 1998. – № 7–8, апр.
Українсько-чеське культ. освітнє т-во “Вишеград”.
849. **Новое о-во:** [“О-во чеш.-славян.. единения»] // Киевлянин. – 1916. – 10 окт.
1914 р. – чеські добровольці.

28.4. Мистецтво Art

28.4.1. Театр. Література Theatre. Literature

850. **Лозинський І.** Ярослав Гашек на Україні // Жовтень. – 1983. – № 4. – С. 119–121.
851. **Лозовская А.** Чешское кино в Киеве: [Открытие дней чеш. кино в кинотеатре «Кинопанорама», 10–15 нояб. 1998 г.] // День. – 1998. – 10 нояб.
852. **Набойщиков Г.** Як живий до живих промовля: До 85-річчя з дня народж. Юліуса Фучика: [Про кійв. адреси героїв чехословац. письменника] // Веч. Київ. – 1988. – 22 лют.
853. **Чешский театр** // Киевлянин. – 1917. – 10 янв. – (Подпись) Любитель.25.5.

28.5. Музеї Museums

854. **Терещенко М.** Осяєні братерством: Музей рад.-чехословац. дружби відкрито в серед. шк. № 63 Шевченк. р-ну // Прапор комунізму. – 1983. – 20 груд.25.6.

28.6. Нумизматика Numismatics

855. **Сиверс А.А.** Топография кладов с пражскими грошами. – СПб., 1922. – [2], 38 с.: 2 вкл. л. ил., карта. – (Рос. акад. истории материал. культуры. Тр. нумизмат. комис. ; Т. 2).
Про Київ – С. 17–18. Перелік грошових скарбів, знайдених на території Києва (XIV–XV ст.)

29. Югослави Yugoslav

856. **Голуб П.** В совместной борьбе за победу Октября // Славяне. – 1957. – № 8. – С. 19–26.
Участь югославів у боротьбі за встановлення Радянської влади в Києві – С. 20–21.
857. **Шевченко Ф.П.** Южные славяне в Киеве ХУШ в. // Славян. культуры и мировой революц. процесс: Междунар. науч. конф. Минск, 28 сент. – 1 окт. 1982: Тез. докл. – Минск, 1982. – С. 199–200.

30. «Нетрадиційні» мігранти Nontraditional migrants

858. **Бабійчук А.** Виступ на семінарі “Нетрадиційні” мігранти в Києві // “Нетрадиційні” мігранти в Києві : Матеріали семінару. Київ, 3 листоп. 2000 р. – К., 2000. – С. 27.
859. **Байдіна Т.А.** Вікова структура мігрантів та ринок праці м. Києва: Деякі аспекти взаємозв’язку // Зайнятість та ринок праці: Міжвідом. наук. зб. – К.: НЦ ЗРП НАН і Мінпраці України, 1996. – Вип. 4. – С. 193–199.
860. **Байдіна Т.А.** Міграційна мобільність населення Києва: структура і динаміка // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Управління трудовими ресурсами: Пробл., перспективи розвитку». – Хмельницький, 1997. – С. 367–370.
861. **Байдіна Т.А.** Міграція населення і етнічні процеси м. Києва // Матеріали міжнар. конф. «Етнонаціональний розвиток в Україні та стан укр. етнічності в діаспорі: сутність, реалії конфліктності, пробл. та прогнози на порозі століття». – К.; Чернівці: Ін-т економіки НАН України та ін. – 1997. – Ч. 2. – С. 231–233.
862. **Байдіна Т.А.** Рівень і структура освіти мігрантів міста Києва взаємозв’язку // Зайнятість та ринок праці: Міжвідом. наук. зб. – К.: НЦ ЗРП НАН і Мінпраці України, 1995. – Вип. 3. – С. 246–252.
863. **Popson E.Nancy, Rable Blair A.** Kyiv’s Nontraditional Immigrants // Post-Soviet Geography and Economics. – 2000. – 41, N 5. – P. 365–378.

- Попсон Е. Ненсі, Рабле Блеер А.** – Нетрадиційні іммігранти в Києві.
- 864. Прибыткова И.** Коренные киевляне и мигранты: Мониторинг соц. изменений на рубеже XXI века // Мигранты в столич. городах: Науч. докл. – (М.). – 2000. – Вып. 4. – С. 5–32.
- 865. Прибиткова І.** Мігранти в Києві: Хто вони? // Пробл. міграції. – 2000. – Т. 5, ч. 1 (12). – С. 18–27.
- 866. Про затвердження** порядку оформлення іноземцям та особам без громадянства дозволу на працевлаштування в Україні: Постанова Каб. Міністрів України № 2028 від 1 листоп. 1999 р. // Офіційн. вісн. України. – 1999. – № 44. – С. 63.
- 867. Про заходи** щодо запобігання нелегальній міграції іноземних громадян в Україну: Рішення Київради від 28 груд. 1999 року. – № 215/717 // Хрещатик. – 2000. – 8 лют.
- 868. Семінар:** Нетрадиційні мігранти в Києві: [3 листоп. 2000] / А. Бабійчук, Т. Клиненко, В. Легейда, О. Малиновська, В. Новік, І. Прибиткова, С. Рябов, Н. Стрільчук, М. Шульга. – К.: Шк. світ, 2000. – 32 с. – У надзаг.: Ін-т Кеннана. Київ. проект.
- 869. Хомра О.У., Байдина Т.А.** Киевский региональный рынок труда: Специфика формирования // Проблемы экономики, оплаты и нормирования труда в условиях формирования рыноч. механизмов: Сб. докл. междунар. науч.-практ. конф. – Хмельницкий, 1995. – С. 12–13.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Абарбарчук С. 247, 279, 280
Абашина Н.С. 1
Абрагамсон А.А. (578)
Абу-Али Ахмед бен Омар (172)
Авдеенко А. 426
Аврамов И. (227)
Агапіт (204)
Александрова О. 141
Алексеев В. 787s
Алексєенко О. 272
Аль-Газалі (771)
Андрєєв М.К. 518
Андрієвський О. [Андрієвский А.]
17, 766
Андрієнко О. 598
Андріяшев О. 7
Аникин В. 767
Антонович В.Б. (9), 10
Антонович Д. 683
Аронов Г. 322
Ахмерова Р. 770
- Бабійчук А. 858, (868)
Багаутдінов Р.М. (791), (792)
Бажан М. 523
Баженова Г.И. (58)
Байдіна Т.А. [Байдина] 859–862,
869
Барац Г.М. 339, 340
Барсук В. (762)
Бартольд В.В. 768
Баувіссін І. 695
Бахтинський [Сенгалевиц] Ф. 483,
548, 684, 794, 828
Безвержня (61)
Безименський О. 608
Бейліс (367–389)
Белорыбкин Г.Н. 189
Белоусов А. 627
Беренбайм І.Ю. (579)
Беренштейн Л.Е. 411
- Беренштейн О.Б. 356
Бернер Я. (580)
Бернштейн А. 524
Биск И.С. 50
Бичваров М. 185
Быховский Б. (58)
Білокриницька Н. 429
Бінвільський Ян (711)
Біск А.І. (98)
Блажко Э. 367
Блайх Я. 338, 430
Бобров А.І. (448)
Боголюбский Юрий (259)
Богомолова О. 534
Богров Д. (582–584)
Богуш Боговитинович (777)
Божко О.І. 15
Болгарський Іоан, Екзарх (185)
Болеслав II смелый (713)
Бондаренко (700)
Бондарь С.В. 243
Бонч-Бруевич В. 368
Боровий С.Я. 510
Боровський Я.Є. 196
Борщевський О. (314)
Брайчевский М.Ю. 197, 348, 831
Брейтман Г.Н. 369
Бренер М. 432
Бреннер Й. 564
Брик О.С. 304
Бродский И.И. (576)
Бродский Л. (324), (327), (328), (335),
(345), (565)
Бродский С.И. (492), (493)
Будник Д. 433
Булат В.М. 142
Булатова С.О. 734, 758
Булгаков (542)
Бурелюк А. 110
Бурчак Ф. 124
Буцько М.О. 142
Бушуев С. (282)
Бялик З. 310

В. 370

В.Ш. [В. Шульгин]. 299
 Вайнберг М. 51
 Вайсман Б.І. 599
 Вантом Б. 144
 Васильев С. 696, (819)
 Васканов О. (218)
 Васканян В. 198
 Ващенко А. 145
 Введенський В. 403
 Вейцехівська Г.А. (589)
 Верещинский И. 12, (14), (15)
 Вержиковская Н.В. (58)
 Веселовська Г. 535
 Виднянский Атила 819
 Виленский Ю. 305, 542
 Віг Янош (818), (820)
 Вікул У. 132
 Владимир Святой (148), (821)
 Владимирский-Буданов М.Ф. 6, 8,
 (9), 18
 Владич Л. 517
 Власенко В. 845
 В[овк] Ф. 640
 Водотика С.Г. 508
 Войтенко В. 525
 Войцехівський Ю.С. 146
 Вортман Д. 547

 Г. 53
 Гавличка-Боровский К. (836)
 Гаврилов Ю. (381)
 Гавро Лайош (814)
 Галайба В. 323, 324
 Галант І. [И.В.] 300, 341
 Галеева М. 776
 Гальченко Е.М. (252)
 Гамалея К.М. (41)
 Гамсахурдіа І. [Гамсахурдіа І.].
 263, 264
 Гарич О. [А.] 54, 137, 138, 288
 Гаркави А.Л. [Я.]. (317), 543, (567),
 625, 626, 821
 Гартман С. 665
 Гашек Ярослав (850)
 Гаштолд Олбрахт (777)

 Гельсхорн К. 678
 Гем М. 557
 Георгієнко В. 434
 Герберштейн С. 641
 Гербов К. 587
 Гизатуллина Р. 784
 Гизель (687)
 Гиташвили Н. 273
 Гіляров С. 616
 Гінзбург Л. (585)
 Глаголев А.А. 325
 Гмитерек Г. 747
 Голб Х. 349, 350
 Голуб П.А. 837, 856
 Голубовский П.В. 148
 Гольдельман С. 306
 Гомберг Н.И. 326
 Гордон П. 642, 643
 Горжалчинский А.Г. 748
 Горишкина Р. 503
 Горовиц С. (403)
 Городецкая К. 491
 Городецький В. (616), (617), (619,
 (624)
 Городисський М. 274
 Горський В.С. 307
 Гофмейстер І. (691)
 Гофштейн Д. (527), (555)
 Гранцін М. 660
 Григорий Философ (188)
 Григорян Г. 222
 Гричер Г. (523)
 Гродський 755
 Груневіг Мартин (646)
 Грунін Т. 806
 Грушевський М. (7)
 Гудзик К. 666
 Гумилев Л.Н. 149, 822
 Гун О. 644
 Гурамішвілі Д. (261)
 Гуревич Ф.Д. 175
 Гусев-Оренбургский С. 390
 Гуслистый К. 736

 (Д.). 808

- Давидов В. 435
 Дадіані А. (264)
 Даніель С. 57
 Данчев Д. 179
 Данькович Б. 582
 Даревский И.А. 289
 Дашкевич Л. 27
 Дашкевич Я.Р. 150, 199, 209, 210
 Двинятинов В. 127
 Демиденко В. 436
 Деміл 742
 Деркач Н.В. (58)
 Дехтярьова Н. [Дехтярева Н.] 488, 511, 566, (604), (607)
 Джамангараев К. (608)
 Джаппасбай-батир (610)
 Джемс Дж. 484, (487)
 Джигун В. (427), 437
 Дзюба І. [И.]. (414), 438, 439
 Дзюба О.М. 176
 Дилевський М.М. 186
 Димерець І. 440
 Дическуло Л.А. (235)
 Дыновский Ф.И. 28
 Длугаш Ян (716)
 Дмитриевский А. 236
 Дмитрієнко М.Ф. 215, 229
 Добжанська Б. 667
 Долинский М. 526
 Донської Д. 441
 Драгоманов М. 801
 Драк А. 536
 Драч І. 442
 Дробот В. (761)
 Дубиневич О. 478
 Дубровіна Л.А. 230, (252), 254
 Дуван А.И. (629)
 Дуткевич Т. 720
 Евтушенко Е. (532)
 Едвард І. 562
 Енева Т.Л. (58)
 Епштейн М. (520)
 Еремян С.Т. 200, 259
 Ернст Ф.Л. 618, 685
 Эренбург И. 443
 Єленський В. (447)
 Єлисаветський С.[Елисаветский С.Я.] 444, 490
 Житецький І. 351
 Житник В.Я. 846
 Жолдак В. 225
 Жужунадзе О.Г. 260
 Журавльова В. 511
 З[ибе]р Н. 111
 Заболотний В. 749
 Завгородній Ю. 191
 Заєць В. 537
 Закревский В. 468
 Закревський М. 738
 Замысловский Г. 374
 Захаров І. 57
 Захер-Мазох Л. 544
 Зац М. 491
 Зісельс Й. 313
 Зорін Я. [Зорин Я.] 704, 708
 Зуман Ф. 847
 Івашкевич Ярослав (718)
 Изяслав Ярославич (713)
 Иларион, митрополит (205), (835)
 Ильевич Ст. 553, 554, 569
 Иотий (233)
 Іваніцький К. 725
 Іванов В. (305)
 Іванченкова Л. 703
 Івченко А. 59
 Ієрусалімова І.О. 60
 Іпсіланті Константинос (247), (248), (250)
 Ісасвич Я.Д. [Исаевич]. 202, 645, 646
 Іхтюський В.П. 357
 Ішуніна Н. 764

Йожа А. (813)

Кабанець Є. 290, 352, 832

Кавалеридзе И. (226)

Казнин В. 238

Казшен В. 661

Калениченко П.М. 709

Кальберин И. 493

Кальницький М. [Кальницкий М.]
301, 327–331, 346, 492, 549, 561,
578, 580, 585, 596, 600, 601, 686,
772

Каманин И. 737, 777

Капельгородська Н. 528

Капер Я. 433

Каплан С. (519)

Каракіс Й. (586–589), 590, (591–
594)

Карамаш С. 581

Карапетян М. 216

Каргер М.К. (175)

Каримова Н. 771

Карпов Г.Ф. (733)

Картвелішвілі Л.Й. (266)

Катоніна С.П. 61

Керенский А.Ф. 377

Керчинский Авраам (821)

Киркевич В. 308, 687

Кирюшко Н.И. 773

Кислий Д.М. 795

Кіквідзе В.С. (265)

Кіпніс С. [Кипнис С.] 180

Кішфолві Я. (820)

Клевцова Л. 539

Клинченко Т. 810, (868)

Клир Дж. Д. 358

Книжник И. 583

Ковалевский А.П. (771)

Ковалинський В. [Ковалинский В.]
65, 668, 728, 729,

Коваль В.С. 445

Коваль М.В. (413)

Коган М. (630)

Коган С. (617), (630)

Коковцев П.К. 823

Колисниченко Ю. 265

Коль Г. 647

Комаренко Т. 663

Комісаренко С.В. 446, 447

Кондрацький А. 721

Конопацький Є. 244

Кореняко М. 495

Корогодський Р. 529

Короленко В. (376), 378

Король В.Ю. 66, 449, 450

Королюк В.Д. (671)

Корчак-Чепурківський О. 68, 69

Косач Ю. 648

Косих Т. 649

Костомаров Н.И. 359

Котляр М.Ф. 156

Кохацький М. 139

Коцик М.М. 681

Кравчук Л. 417

Краснодемська З. (504)

Красюк Г. 559

Крейсберг И. (403), (405)

Крижанівський В. 451

Крыжицкий Г. 275

Крикун М.Г. 13

Кримський А.Е. [Крымский А.]
(787), (806), 824

Круглов А.И. 286

Крюков А. 602

Куба О. (811)

Кузнецов А. 452, 453

Кузьменко В. 603

Кузьминський (391)

Кузьмін О. 814

Кулага Г. 650

Кулишер М. 291

Кулінич І.М. 681

Кулінська С.Ю. 30

Кульчицький С.В. 70

Кучер В. 450

Кучма Л. (420)

Кшуташвілі Е. (269–271)

Л.І. [Лукомська І.]. 456

- Л[ебединцев] П. 19
 Ламонова О. 519
 Лаптева Л.П. 833
 Левберг Е. 604
 Левитас И. 579
 Левицкий В. 71
 Левич Яким (521), (522)
 Левін В. 287
 Левін Н. 454
 Левітас Ф. 314, 379, 412, 455
 Левчук Н.М. 72
 Легейда В. (868)
 Лейнцінгер М. 599
 Линниченко И. 732
 Литвин В.М. (229)
 Литвин М. (Тышкевич М.). 778
 Литвинов А. 436
 Лысенко А. (74)
 Лі Світлана. 633
 Лівшиць М. 796
 Лобода В.А. 73
 Лозинський І. 850
 Лозовская А. 851
 Лопе де Вега (272), (274), (276),
 (277)
 Лошицький О.А. 157
 Луначарский А.В. (385)
 Лучицкий И. 20
 Льёркен Енё (813)
 Любашенко В. 342
 Ляскоронський В. 670,688
 Лясота Е. [Ляссота Э.] 212, 651–653
 Ляховецкий М. 457
- Магнер** Г.Н. 825
Мазарати С. (227)
Майзель (316)
Майроніс (636), (637)
Макаревич М. 697
Макаренко М.В. 74
Маковецький Т.Е. (29), (42), (44)
Максимович М.А. 635
Малаков Д. 239, 545, 689
Маламуд Б. 546
Малиновська О. (868)
- Малишевський** І. 353, 354
Мальчевський О. 710
Мамиконян И. (200)
Мандельштам М.Е. 360
Мандрика М. 811
Марголин Д. (331)
Марджанов К. (Марджанишвили)
 (273), (275–278)
Маркін М. 105
Мартіросян С. 217
Мархалін М. (594)
Марченко Л. 838
Марьянчик Л.П. 496
Маршак И. (595)
Масаутов Р.З. 789
Махун С. 458
Машенко Е. 597
Меир Голда (552), (553), (596),
 (597)
Мелконян Е.Н. 221
Мельниченко В. 465
Мень Г. (338)
Мерінг Н. (684), (690)
Месхиа Ш.А. 262
Мещерский В.П. 31
Мирончук А.С. 231
Мирочник В. 812
Михайлов Г. 76
Михальчук В. 394
Мицик Ю.А. 711
Мышко Д.И. 211
Мілецький А. 459
Мінаєв С.В. 134
Мірошниченко М. 460
Мицель М. [Мицель М.] 485, 739
Мнацаканян А.Н. 218
Могила Петро (341), (638), (764),
 (765)
 [Мозговой В.Г.] 32, 33
Монастырский А. 540
Мордвінцев В. 21
Московитинов В. 77
Моторін Р.М. 3, 78
Моця О.П. 4, 158, 190
Мстиславский С.Д. 395

Мухіна Л. 848
Мякушко С.В. 231

Набойщиков Г. 852
Надеждін Д. 79
Назаренко А.В. 671–673, 826
Наливайко Д.С. 802

Наливайко С. 159
Наумов Г. 80
Неесе Н. 664
Некрасов В. 462
Неллі В. 274, 276
Немировський Г. 607
Непокупний А. 636, 637
Нечай П. 266
Никольский Н.К. 839
Ніколайчук О. 605
Новак А. 744
Новицкий В.Д. 365
Новицкий И. 119
Новицька М. 809
Новицький Ф.О. (41), (42)
Новік В. (868)
Нодч Марцел. 834
Нурутдінов Фархад. 779

Одживольський З. 740
Озенбашлы А. 785
Олендер П. 426
Ольгин М. 302
Онищенко О.С. 570
Осадчук Б. 292
Осипова Л. (789)
Остапенко В. 177
Островский Г. 558
Островский З.С. 396

[П.Т.]. 753
Павленко М. (479)
Пайчадзе Г.Г. 267
Пальмов Н. 268
Панасьєва Т. (434)
Панашенко В. 780
Пантюхов И.И. 34–36

Папета С. 520
Параджанов С. (226)
Парійський С. 283, 463
Пасічник О. 541
Пашуто В.Т. (826)
Пейчев Б. 185
Пелешенко Ю. 187
Перетц В.М. 355
Перковський А.Л. 23, 24, 108, 109
Петлюра С. (394)
Петрашевич Ю. 422
Петренко М. 712
Петров Н. 233, 240, 241
Петрова А. 226
Петровский И.М. 317, (567)
Пивоварська К.Б. 219, 220, 224
Писанська В. (699)
П-ко Вл. 22
Плющ Л. 381
Погожев А.В. (87)
Погребінська І.М. 361
Позняк П. 248, 281, 486, (507), 690,
691, 798
Покас П. 213
Покольчук Ю. (381)
Полетика Н.П. 398
Поліщук Г. 500
Пономаренко Л. 829
Пономарьов А. 162
Попельницька О. 214
Попович М. 464
Попсон Е. Ненсі. 863
Портников В. 309
Потапова А.В. 762
Похлебкин В.В. 781
Прибиткова І. [Прибыткова И.].
864, 865, (868)
Примост В. (479)
Притула І. 379
Прицак О. 349, 350, 769
Прокомина І. (572)
Проничева Д.М. (413), 424
Протопопов Н. 782
Проценко І. (144)
Пряхин Ю.Д. 234

- Птуха М.В. 84, 85
 Пузиков І. 611
 Пустоход П.І. [П.І.]. 114, 115
 Путро О.І. 25
 П'ятериков С. [Пятириков С.] 502, 623
- Рабінович Я.Й. 335
 Рабле Блеер А.. 863
 Радченко В. 555
 Райцин Б. 842
 Рапов О.М. 713
 Ратманский М. 318
 Рахлин Натан (554)
 Резакевич К. 638
 Ретнів М. 765
 Рыбаков М.О.[Рыбаков М.] 379, (509), (513)
 Рибачук А. 465
 Рильський Іоан (186)
 Рыков Ю.Д. 188
 Рынди́н А. 284
 Ркліцький С. 164, 783
 Рожановский В. 676
 Розов Н.Н. 205, 835
 Романовська Т.Є. (518)
 Ромейрі П.А. 759
 Рудницька А. 701
 Рутковский А. 698
 Рябов С. (868)
- Савченко А.В. (799)
 Савченко (409)
 Садовникова О. 184
 Самойленко Л. 791
 Самойлов Д. (836)
 Самюэль М. 382
 Сандомирский Г. 584
 Сафаров А. 803
 Сашин А. 86
 Свердлов В. 468
 Свобода Людвіг (844)
 Сенченко М.І. (252), 571
 Сергеева І.А. [Сергеева И.] 503, (567), 570, 572–574
- Сергійчук В.І. 399
 Сиверс А.А. 855
 Сигизмунд І (737)
 Сигизмунд ІІІ (735)
 Сидоренко О.І. (152)
 Сидяченко Н. 714
 Сикерський М. 723
 Силин О. 249
 Симкович В. 715
 Сингаївський М. (179)
 Синицкий Л.Д. 656, 657
 Синякова С. 250
 Сімзен-Сичевський А. 705
 Скальський Т. 726
 Скибицька Т. 706
 Складенко Г.Я. 347,521,
 Складарська М. 522
 Скоморовський Р. 466
 Скорик Л. 467
 Славін В. 165
 Слагенко Г. 693
 Слободян В. 530
 Смирнова Г. 251
 Смирнова Л. (415)
 Смішко В.П. 166, 167
 Смолій В. (229)
 Собко Я. (444), (695)
 Сойко І. 463
 Соколовская Я. 468
 Соколовский А. (296)
 Солодар Ц. (527)
 Соломко А. 674
 Солонська Н.Г. 254, 575
 Сорочер Я. 531
 Спицын А.А. 2
 Старожил 39
 Стасюк О. (416)
 Стороженко А.В. 9,14, 727
 Стрийковський М. 168
 Стрільчук Н. (868)
 Стрішенець М.М. 16
 Стронський Г. 754
 Ступка Богдан (534)
 Субботин А.П. 363
 Сургай О. 730

Суходольська Н. 269, 270
Сухолит Н. 181

Табачник Д.В. 157
Табісь Я. 750
Тагер А.С. 385, (387)
Такташу Хади (788)
Тамим А. (773)
Таннок Л. 277
Тараніков М. 386
Тарановский Н. 43
Тауфик-Кезма 807
Тельман И. 815
Терещенко М. 854
Терновский С.А. (643)
Терновський Є. (186)
Тершаковець М. 658
Тетельбаум О. 504
Тимчук В.А. (310)
Тихомиров М.Н. 716
Ткач О. 216
Ткаченко Н.Г. 713
Товкун В.І. 94
Тодорський С. (771)
Толкачов З. (517)
Толочко П.П. 5, 170, 171, 763
Томазов В.В. (229)
Трахтенберг И. 469
Трацевський М. 94, 95, 96
Тримбач С. 470
Тростницький Н.А. (122)
Тур Т. 471, 472
Турац (391)
Турилов А.А. 188
Туровський Кирило (307)

Удотова Л.Ф. 94
Усач В. 98
Ушульний М. 99,100

Фабрициус В.И. 44
Федорищев В.Е. 836
Федорова Л. 514
Феллер М. 515
Фельдман М. 577

Фельзер А. 594
Феона И. 278
Феохари С.И. 235
Філімонова 101
Фок Д. (691)
Френкель М. 474
Фрювірт Ф. 699
Фундуклей И. 45
Фурманов Ю. 38, 505
Фучик Юліус (852)

Халтагаров К.Е. 192, 193
Хамрай О.О. 632
Ханін В. 516
Харченко. 755
Хачикян Л.С. 206, 207
Хвойка В.В. (831)
Хвольсон Д.А. 172
Хентова С. 532
Ходорковський Ю.І. 551
Ходорова Е.Л. 506
Ходос М.Р. 46, 102, 103
Хомра О.У. 869
Хорунжий Ю. 117
Хрущов М. (409)

Цамблак Г. (187)
Церунян Ж. 208
Цибенко О. 792
Цинцадзе Я.З. 262
Цирендоржиев Р.Д. (191), (195)
Цівірко М. 106
Цукерман К. 827
Цюпа Ю. 731

Черкасов. 242
Черкаский Л.М. 337
Черниченко Н. 194, 195
Чернышов Н. 47
Чернухін Є.К. (253), 255–258
Черток С. 526
Чирко З.Б. 173
Чорновіл В. (414)
Чубинский П.П. 118, 119
Чухак Арад (410)

- Шайтан** М.Э. 675
Шамиль Имам (284)
Шамрай Г. 830
Шамсутдінов Г. (811)
Шана (779)
Шапочка Яр. 388
Шапшович Р. 507
Шевченко С. (714)
Шевченко Ф.П. 26, 857
Шедель И. (687)
Шеремет Г. 475, 476
Шероцкий К.В. 624
Шиле О. (686)
Шифман Б. 477
Шкирко Н. 478
Шкрупська О. 271
Шлаен О.О. [Шлаен А.] (427), 479–481
Шмідт В. 751
Шнітцлер С. 48
Шнорали Нерсес, католикос (205)
Шолом-Алейхем (536), (541), (556), (598–607)
Шопен (721)
Шпорлюк Р. 104
Шрейбер С. 405
Штернберг Я.І. 817
Штрейхер Л. 533
Штуппурих Р. 659
Шульга М.О. (52), (868)
 [Шульгин В.В.] 299, 389
Шульман М. 344
Шуров І. 79
- Щавелева** Н.И. 717
Щеголев П.Е. (365)
Щербак Ю. 718
Щербаківський Д. 487
Щербина В.І. 49
- Юзвенко** В. 724
Юнкер Г.Ф.В. (645)
Юркевич В. 107
Юрченко П.О. 719
- Ющинский** Андрей (368), (372), (374), (380)
- Яблонські** (734), (758)
Яковлева Л.В. (229)
Янюк Л. 482
Яровий І. 844
Яснопольський Л.М. (96)
Ясь О.В. (229)
- Antonowytch** D. 683
Budnik D. 433
Choroschunowa I. (425)
Demil. 742
Dutkiewicz Teresa. 720
Edward Isaac. 562
Gelshorn K. 678
Gmiterek H. 747
Golb H. 349
Granzin Martin. 660
Harkavy A. 626
Horodecki W. (617)
Iwanicki K. 725
Kaper J. 433
Horodecki W. 617
Klier J.D. 358
Leikin E. (384)
Levin N. 454
Malamud Bernard. 546
Micel Michał. 739, (741)
Neese Nicolaus. 664
Nowak A. 744
Odszywolski Z. 740
Pilsudskij J. (744)
Popson E.Nancy. 863
Pritsak O. 349
Pritsak O. 769
Rable Blair A. 863
Romeyri P.A. 759
Schnitzler S.-H. 48
Schulman M. 344
Senchenko N.A. 571
Siekierski M. 723
Skalski T. 726
Storożenko A. 727

Stuppurich R. 659
Szporluk R. 104
Tabiś Jan. 750

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК НАЗВ КНИГ ТА СТАТЕЙ

- Акционерное о-во гильзовой ф-ки «А.И. Дуван» в Киеве** 629
Американская администрация помощи «Ара» 321
Архив Юго-Западной России 11 11
Архітектор Янош Віг 818
- Бабин Яр** 413, 427, 428
Была когда-то “Культур-Лига” 409
Бібліотеку колишньої синагоги Бродського передано до УАН 565
Боль Бабьего Яра 431
Братство крепло в боях 757
Будівництво концертного зала музичної школи 586
- В інших** партіях: Конф. комуніст. Бунда 311
В Киевской коммуне: От Мандатной комис. Новый учет бывших офицеров. Регистрация польских граждан 743
В Раді нац. т-в України та в Єврейській Раді 406
В Совете нац. об-в Украины 143
Венгерские интернационалисты в Великой Октябрьской социалистической революции 813
Весь Киев на 1926 год 631
Вивчення впливу зовнішньої міграції 1991–1996 рр. на зміни етнічного складу населення 52
Вниманию мусульман г. Киева 793
Возвращение синагоги Бродского 345
Вони визволяли Київ 147
Всесоюзная гор. перепись 1923 г. 129
Всесоюзная. перепись населения 1926 года 133
- Город** Киев по переписи 1897 года 120
Города России в 1904 году 55
Города России в 1910 году 56
Государственный польский театр УССР 752
Грамота короля Сигизмунда III 1619 г. Киевскому шевскому цеху на право владения двором на Подоле 735
Греки в Киеве 227
Греки Украины: История и современность 228
Грецькі рукописи у зібраннях Києва. 253
Греческие рукописи из фондов ЦНБ АН УССР в Киеве 252
- Дело** Бейлиса 371
Дело об убийстве Андрея Ющинского 372

Доклад комис. по вопросу о канализации г. Киева 29
Доповідна записка УНКДБ УРСР по Київській обл. обкому КП(б)У про діяльність в окупованому Києві шкіл для осіб німецької національності 700

Еврейская гимназия в Киеве 489
Еврейские фонды ЦНБ им. В.И. Вернадского 567
Екатерининский греческий монастырь на Подоле 237
Еще раз о «Культурной Лиге» 512

Єврейські адреси Києва 560
Єврейські наук. ін-ти та бібліотечні колекції в Києві після 1917 р. 568

Життя Червоної Армії 760

З виступу І. Дзюби у Бабиному Яру 414
З виступу на Нюрнберзькому процесі Л. Смирнова 415
З подорожніх записок Мартина Груневега 201
З'їзд народів у Києві 151
За границей 373
Заболееваемость населения пожилого возраста г. Киева в период с 1958 по 1991 гг. 58
Земля завойована 527

Из зала суда (дело Бейлиса) 375
Из протокола допроса в МГБ в качестве обвиняемого бывшего полицейского украинской полиции О. Стасюка 416
Итоги Всесоюзной гор. переписи 1923 г. 130, 131
Итоги Киевской переписи (12–16 марта 1919 г.) 125

Іудаїка – Judaica 518

К биографии Шамиля 282
К вопросу о русско-армянских связях в период образования .Киевской Руси 203
К постройке армяно-григорианской церкви 223
К 145-летию В.Г. Короленко 376
Караимы 612–614
Караїмська кенаса в м. Києві 619
Каталог арабских рукописей из ЦНБ им. В.И. Вернадского АН УССР 799
Киев 285
Киев в цифрах (на 1 янв. 1911 г.) 62
Киев и его предместья 112
Киев: К постройке караимской синагоги 620
Киевские пионеры в еврейските колонии 494
Киевский еврейский театр 538
Киевский и Одесский погромы в отчетах сенаторов Турау и Кузьминского 391

- Київ:** Громадські організації і благодійні фонди 152
Київ: Нац.-культурні т-ва та земляцтва 153
Київ. Павло Скоропадський затвердив постанову Ради міністрів про асигнування коштів на організацію влітку 1918 року у Києві курсів для вчителів єврейських шкіл та трьохмісячних курсів для вчителів польських шкіл 404
Київ та його приміська смуга 63
Київ. У клубі «Родина» відбулися перші організаційні збори українсько-німецького «Т-ва культурно-екон. зближення» 662
Київ у цифрах 64
Київський погром 1905 року 392
Кількість об-нь громадян етнічних груп зростає 154, 154
Комитет министров о еврейском вопросе 366
Конгрес неросійських народів у Києві 155
Конкурсная работа ученика 9 класса гимназии «Консул» В. Боброва 448
Короткий статистично-екон. довідник Київської обл. 1932 року 67
Культурная хроника января 788
- Ліра**, що породила народи 261
- Майбутнє** Татарки 797, 797
Матеріали к истории русской контрреволюции 393
Матеріали щодо смертності на Україні: Померлі в м. Києві 75
Молебен мусульман 774
Молебствие в караимской кенасе 615
Молитва 461
Мстить беспощадно немецким извергам! 419
- На конференції** “Бунда” 315
На Подоле 26 и 27 апреля 364
Назустріч трагічній даті 420
Наказ коменданта української поліції м. Києва керівникам будинків міста про подання відомостей щодо євреїв, працівників НКВС та членів ВКП(б) 407
Население Киева по переписи 1897 года 121
Нахідки цінної б-ки в Києві 800
Непорозуміння з приводу одноденного перепису в Києві 113
Німецькі подорожі в Києві та в Україні 654
Нова тютюнова ф-ка братів С. і М. Коганів в Києві наприкінці XIX ст. 630
Нове місто 591
Новий концертний зал 592
Новое здание караимской синагоги в г. Киеве 621
Новое о-во 849
- О доставлении** военному губернатору сведений о последствии дела по устройству нового греко-российского кладбища 246

Об отводе для лютеранского и католических кладбищ места в Киеве 702
Об участии в Днях крымскотатарской культуры и искусства в г. Киеве 790
Обвинительный акт по делу Бейлиса 380
Общее собрание греческого благотворительного о-ва в г. Киеве 232
Оголошення окупаційної влади м. Києва про обов'язкову явку єврейського населення міста і його околиць в р-н Бабиного Яру 421
Освобождение нижних чинов евреев на еврейские праздники 293
Освящение караимской синагоги (кенаса) 622
Отчет денежных сумм Киевского Караимского благотворительного о-ва за 1913 год 628
Отчет Киевского ком. по оказанию помощи пострадавшим от погрома 18–21 окт. 1905 г. 397
Отчет Киевского отделения о-ва распространения просвещения между евреями в России за 1907 год 497
Отчет Киевского учебного округа о состоянии еврейских училищ за 1889 год 498
Отчет о-ва попечения о всех ремесленниках и рабочих евреях г. Киева за 1907 г. 332
Отчет по погребению умерших евреев г. Киева за 1904 год 550
Отчет по снабжению бедных евреев г. Киева топливом за 1907–1908 гг. 334

Пам'ятки мови та письменства давньої України 204
Памятная книжка Киевской губернии на (1882–1915) 81
Пам'ятник київський 722
Памятники дипломатических сношений древней России с державами иностранными 733
Партійне життя: В ком. міськ. р-ну 316
Партійне життя: Відозва чесько-словацьких комуністів 840
Партійне життя: Всім чесько-словацьким комуністам в м. Києві 841
Партійне життя: Екстренне засідання Київського ком. Засідання бюро Київського ком. Загальне засідання Подільського р-ну 634
Партійне життя: Засідання бюро Київ. ком. 160, 161
Паспорт Києва 82
Первая всеобщая перепись населения России 1897 г. 122
Перепис населення [1989 року в Києві] 140
Перепись г. Киева 16 марта 1919 г. 126
Письмо к редактору "Киевлянина" 294
План и Программа Общественно-еврейского мужского бесплатного училища «Талмуд-Тора» в Киеве 499
Подвиг синів братніх народів 610
Події в Києві і поляки 745
Помнят имя свое 775
Попередні підсумки демографічного перепису 1920 р. по Київщині 128
Портрет темряви 423

- Правда історії** 513
- Предписание** Киевского военного губернатора, 1 авг. 1864 г., за № 10212
Киевскому старшему полицмейстеру 295
- Природний рух** населення найважливіших міст України в 1924 р. 83
- Про залишення** євреїв проживати в Києві в існуючому їх стані 362
- Про заснування** Єврейського народного ун-ту 501
- Про затвердження** порядку оформлення іноземцям та особам без громадянства
дозволу на працевлаштування в Україні 866
- Про заходи** щодо запобігання нелегальній міграції іноземних громадян в
Україну. 867
- Про перепис** неписьменних 135
- Програма** Днів єврейської культури України, присвячених 135-річчю від дня
народження Шолом-Алейхема 606
- Пусть торгуют ...** Жители Киева остались довольными 303
- Раненые** австрийцы, германцы, турки и арабы 163
- Расскажи** сыну своему 408
- Регістрація** австро-угорців [в Києві] 816
- Ремесленное** и пром. население Киева 116
- Сборник** материалов для исторической топографии Киева и его окрестностей
692
- Сборник** статистических сведений о Киевской губернии 38
- Сборник** статистических сведений о Киевской губернии за 1859 год 37
- Свято** греків 245
- Семинар:** Нетрадиційні мігранти в Києві. 868
- Скоропадський** видав у Києві Грамоту про ратифікацію мирного договору
України з Німеччиною 655
- Собрание** болгарской колонии 182
- Соціально-демографічна** ситуація у м. Києві в умовах переходу до ринкової
економіки⁸⁷
- Спецповідомлення** НКДБ УРСР секретарю ЦК КП(б) М. Хрущову про
антисемітські прояви в Україні. 13. жовт. 1944 р. 409
- Справа** Бейліса 383
- Старожил** 39
- Старообрядческое** население России по всеобщей переписи 1897 г. 123
- Статистика** промышленности и труда 40
- Статистические** сведения (за янв.– июнь 1924 г.) о населении 88
- Статистические** сведения по г. Киеву за (1905–1915 гг.) 89
- Статистический** бюллетень по городу Киеву 90, 91
- Статистично-економічний** довідник Київщини. 1929/1930 рр. 92
- Столицы** союзных республик и города-миллионеры сквозь призму статистики
93
- Счет** пожертвованиям в пользу О-ва для распространения просвещения между
евреями в России 336

- Таблицы** (ежемесячные) движения населения г. Киева в (1888–1889) году 41
Таблицы смертности и рождаемости киевского населения, составленные по метрическим книгам за (1880–1887 гг.) 42
Товариство закарпатців в Києві 169
Торжественные молебствия и манифестации русских и евреев 343
Турецька делегація в Києві 804
- У Київській** комуні: Засідання Губревкому 296
У Київській комуні: Засідання президіума Виконкому. Від Виконкому. Прохання каси страхування 746
У Київській комуні: Розстріл контрреволюціонерів 297
У Київській раді: Засідання Губвиконкому 12 черв. 298
У справі соціалістичного змагання Всенародної Б-ки України з Білоруською Держ. 178
Україна: Статистичний щорічни. 97
Уничтожение евреев в СССР в годы немецкой оккупации (1941–1944) 410
Устав о-ва Киевской еврейской общественной б-ки им. И.И. Бродского 576
Утворено т-во єврейської культури у Києві 319
- Фабрика** Иосифа Маршака в Киеве 595
Фонд «Память Бабьего Яра» 473
- Хроніка:** Конф. комуністичного Бунду 320
Хроніка: Припинення видачі ордерів. Допомога жертвам погромів 400
Хроніка: ... Революційна Рада німецьких робітників 694
Хроніка: Чистка радянських установ 401
Художественная школа для детей 593
- Царское** правительство и процесс Бейлиса 387
Цікава виставка 756
- Чехи** и их отношение к Австрии 843, 843
Чешский театр 853
Члени турецького уряду в Києві 805
Что происходило в Киевской гор. думе 18 октября 1905 года 402
Чуття єдиної родини 677, 669, 183, 174
- Шолом-Алейхем:** Бібліогр. покажч. творів та літературозн. досліджень, вид. в Україні 607
- Як було** проведено перепис неписьменного населення в Києві 136
- Der Kiewer** Kontraktenyahrmarkt 680
Die Schobe von Babij Jar 425
Handbuch der Geschichte Rußlands 639

Jews and eastern slavs 312
Kennst Du Kiew? 682
Pamiętnik kijowski 722
Spis powstańców 1863 roku więzionych w twierdzy Kijowskiej 741
Studies in Jewish bibliography, history and literature 563
The Beilis transcripts: the antisemitic trial that shook the world 384
Tygodnik ilustrowany 707

ОСНОВНІ СКОРОЧЕННЯ

ДА МВС – Державний архів Міністерства внутрішніх справ

ДА СБ – Державний архів Служби безпеки

ДНАББ ім. В.Г. Заболотного – Державна наукова архітектурно-будівельна бібліотека ім. В.Г. Заболотного

Євбаз – Єврейський базар

ЗНТШ – Записки наукового товариства Шевченка

НКВС УРСР – Народний комісаріат внутрішніх справ Української Радянської Соціалістичної Республіки

НКДБ – Народний комісаріат державної безпеки

Окрвиконком – Окружний виконавчий комітет

УАН – Українська академія наук

ЦДАГО – Центральний державний архів громадських об'єднань

ОСНОВНЫЕ СОКРАЩЕНИЯ

МВД – Министерство внутренних дел

МГБ – Министерство государственной безопасности

УНИАН – Украинское национальное информационное агентство

ЦНБ им. В.И. Вернадского – Центральная научная библиотека им. В.И. Вернадского

ЦСУ УССР – Центральное статистическое управление Украинской Советской Социалистической республики

ЗМІСТ

Передмова	5
I. Демографія	6
1. Найдавніша історія	6
2. Демографічна хронологія.....	6
XI ст.	6
XIII ст.....	6
XV ст.....	6
XVI ст.	7
XVII ст.....	7
XVIII ст.....	7
XIX ст.....	8
XX ст.....	10
3. Переписи населення	13
3.1. Загальні праці.....	13
3.2. Хронологія переписів.....	14
1666 р.....	14
XVIII ст. (30–60 рр.).....	14
1874 р.....	14
1897 р.....	15
1913 р.....	15
1919 р.....	15
1920 р.....	15
1923 р.....	16
1926 р.....	16
1939 р.....	16
1989 р.....	17
II. Етнічні спільноти	17
1. Загальні праці	17
2. Білоруси.....	19
3. Болгари.....	19
3.1. Українсько-болгарські зв'язки	19
3.2. Болгарські товариства.....	20
3.3. Торгівля.....	20
3.4. Діячі болгарської культури.....	20
3.5. Пам'ятки археології	20
4. Буряти	21
5. Вірмени	21
5.1. Українсько-вірменські зв'язки	21
Перша половина XI–XIII ст.....	21
XV–XIX ст.....	22
XX ст.....	23
5.2. Вірменське товариство.....	23

5.3. Культові споруди.....	23
5.4. Вулиця	24
5.5. Виставка	24
6. Греки.....	24
6.1. Українсько-грецькі зв'язки.....	24
6.2. Грецькі товариства	24
6.3. Грецькі церкви	25
6.4. Культура	25
6.5. Мистецтво	25
Некрополь	26
6.7. Пам'ятки історії.....	26
6.8. Рукописна та книжкова спадщина	26
7. Грузини.....	27
7.1. Українсько-грузинські зв'язки	27
X–XVIII ст.....	27
XX ст.....	27
7.2. Мистецтво	27
7.2.1. Живопис	27
7.2.2. Театр	28
7.3. Вулиця	28
8. Дагестанці	28
9. Євреї.....	29
Хронологічний літопис (частина 1)	29
9.1. Загальні праці.....	29
9.2. Правовий статус євреїв	29
9.2.1. Історичні джерела.....	29
9.2.2. Загальні праці.....	30
9.3. Українсько-єврейські зв'язки	30
9.4. Єврейські товариства	31
9.4.1. Благодійні організації. Меценацтво	31
9.5. Релігія	33
9.5.1. Культові споруди.....	33
9.6. Історія євреїв у Києві	34
9.6.1. IX–XII ст.....	34
9.6.2. XVII–XVIII ст.	34
9.6.3. XIX ст.	34
9.6.3.1. Погроми.....	35
9.6.4. XX ст.....	35
9.6.4.1. Справа Бейліса	35
9.6.4.2. Погроми.....	37
9.6.4.3. 1917–1918 рр.....	37
9.6.4.4. Друга світова війна (1941–1945).....	38

9.6.4.4.1. Історичні джерела.....	38
9.6.4.4.2. Загальні праці.....	39
9.6.4.4.3. Бабин Яр.....	39
9.6.4.4.3.1. Історичні джерела.....	39
9.6.4.4.3.2. Загальні праці.....	40
10. Матеріальна та духовна культура (2частина).....	43
10.1. Етнографія.....	43
10.2. Освіта та виховання молоді.....	43
10.3. Наука.....	44
10.4. Видавництва.....	44
10.5. Мистецтво.....	45
10.5.1. Живопис. Декоративно-прикладне мистецтво.....	45
10.5.2. Кінематограф.....	45
10.5.3. Музика.....	46
10.5.4. Театр.....	46
10.6. Література.....	47
10.7. Археологія.....	47
10.8. Некрополь.....	47
10.8.1. Меморіальні дошки.....	48
10.9. Демографія.....	48
10.10. Музеї.....	48
10.11. Походження назви народу (етимологія).....	48
10.12. Картографія.....	48
10.13. Бібліографія.....	49
10.13.1. Бібліотеки.....	49
10.14. Персоналії.....	50
Абрагамсон А.А.....	50
Баренбойм І.Ю.....	50
Бернер Я.....	50
Биховський Г.....	50
Богров Д.....	50
Гінзбург Л.....	51
Каракіс Й. Ю.....	51
Мархалін М.....	51
Маршак І.....	52
Меїр Голда.....	52
Шолом-Алейхем.....	52
11. Казахи.....	53
12. Караїми.....	53
12.1. Загальні праці.....	53
12.2. Релігія.....	53
12.2.1. Культові споруди (кенаса).....	53
12.3. Історія караїмів.....	54
12.4. Благодійне товариство.....	54
12.5. Промисловість: караїмські підприємці.....	54

12.6. Некрополь	55
12.7. Бібліотека	55
13. Корейці	55
14. Латиші	55
15. Литовці	55
16. Молдавани	55
17. Німці	56
Хронологічний літопис Києва (1 частина)	56
17.1. Загальні праці.....	56
17.2. Українсько-німецькі зв'язки.....	56
17.3. Німецькі товариства	58
17.4. Релігія	58
7.4.1. Культові споруди.....	58
17.5. Історія німців в Києві	58
IX – перша половина XIII ст.....	58
XVIII ст.....	59
XX ст.....	59
18. Матеріальна та духовна культура (2 частина)	60
18.1. Участь німців в культурному житті міста.....	60
18.1.1. Гете-інститут в Києві (з 1993 р.)	61
18.2. Освіта.....	61
18.3. Некрополь	61
18.4. Вулиці з німецькою топонімікою	61
19. Поляки	62
Хронологічний літопис (частина 1)	62
19.1. Загальні праці.....	62
19.2. Українсько-польські зв'язки.....	62
19.3. Польські товариства	63
19.4. Релігія. Костьоли	63
19.5. Історія поляків у Києві	64
19.5.1. XII–XV ст.....	64
19.5.2. XVI–XIX ст.....	64
19.5.3. Повстанці 1863 р. “Косий капонір”	65
19.5.4. XX ст.....	65
1912 р.....	65
1918–1921 рр.....	65
20. Матеріальна та духовна культура (2 частина)	66
20.1. Освіта.....	66
20.2. Польський театр	66
20.3. Виставка	66
20.4. Пам'ятні знаки	66
20.5. Бібліотека	67
21. Росіяни	67
22. Румуни	67
23. Сербі.....	67

24. Мусульмани	68
24.1. Загальні праці	68
24.2. Релігія	68
24.3. Татари	69
24.3.1. Історія татар у Києві	69
IX–XVI ст.	69
XX ст.	69
24.3.2. Наука	70
24.3.3. Мистецтво. Література	70
24.3.4. Пам'ятні знаки	70
24.3.5. Татарська вулиця	70
24.3.6. Бібліотека	71
24.4. Турки	71
24.4.1. Загальні праці	71
24.4.2. Українсько-турецькі відносини	71
24.4.3. Турецька мова	71
24.4.4. Мистецтво	71
24.5. Турки-месхетинці	72
25. Угорці	72
25.1. Історія угорців у Києві	72
25.2. Угорське товариство	72
26. Хазари	73
27. Цигани	73
28. Чехи	74
28.1. Українсько-чеські зв'язки	74
28.2. Історія чехів у Києві	74
28.3. Чеські товариства	75
28.4. Мистецтво	75
28.4.1. Театр. Література	75
28.5. Музеї	75
28.6. Нумизматика	75
29. Югослави	76
30. «Нетрадиційні» мігранти	76
Іменний покажчик	78
Алфавітний покажчик назв книг та статей	88
Основні скорочення	95
Основные сокращения	95
Зміст	96

INHALT

Preface	5
I. Demography	6
1. Ancient history	6
2. Demographic chronology	6
XI cent.	6
XIII cent.	6
XV cent.	6
XVI cent.	7
XVII cent.	7
XVIII cent.	7
XIX cent.	8
XX cent.	10
3. Census of population	13
3.1. General works	13
3.2. Census chronology	13
1966 y.	13
XVIII cent. (30–60 yy.)	13
1874 y.	13
1897 y.	14
1913 y.	14
1919 y.	14
1920 y.	15
1923 y.	15
1926 y.	16
1939 y.	16
1989 y.	16
II. Ethnic associations	17
1. General works	17
2. Byelorussians	19
3. Bulgarians	19
3.1. Ukrainian-Bulgarian connections	19
3.2. Bulgarian associations	20
3.3. Bulgarian commerce	20
3.4. Figures of Bulgarian culture	20
3.5. Archeology memorials	20
4. Buryats	21
5. Armenians	21
5.1. Ukrainian-Armenian connection	21
The first half of XI–XIII cent.	21
XV–XIX cent.	22
XX cent.	23
5.2. Armenian association	23

Ukrainian-Armenian connection	23
5.3. Cult buildings	23
5.4. Street	24
5.5. Exhibition	24
6. Greeks	24
6.1. Ukrainian-Greek connections	24
6.2. Greeks associations	24
6.3. Greeks churches	25
6.4. Culture	25
6.5. Art	25
6.6. Necropolis	26
6.7. History memorials	26
6.8. Manuscript and book heritage	26
7. Georgians	27
7.1. Ukrainian- Georgians connections	27
X–XVIII cent.	27
XX cent.	27
7.2. Art	27
7.2.1. Painting	27
7.2.2. Theatre	28
7.3. Streets	28
8. Daghestans	28
9. Jews	29
Chronological annals (Part 1.)	29
9.1. General works	29
9.2. Legal status of Jews	29
9.2.1. Historical sources	29
9.2.2. General works	30
9.3. Ukrainian-Jewish connection	30
9.4. Jewish associations	31
9.4.1. Charity organizations. Macanese's	31
9.5. Religion	33
9.5.1. Cult buildings	33
9.6. History of Jews in Kyiv	34
9.6.1. IX–XII cent.	34
9.6.2. XVII–XVIII cent.	34
9.6.3. XIX cent.	34
9.6.3.1. Pogroms	35
9.6.4. XX cent.	35
9.6.4.1. Case of Bailis	36
9.6.4.2. Pogroms	37
9.6.4.3. 1917–1918 yy	37
9.6.4.4. The second world war	38
9.6.4.4.1. Historical sources	38
9.6.4.4.2. General works	39

9.6.4.4.3 Babin Revine	39
9.4.4.4.3.1. Historical sources.....	39
9.6.4.4.3.2. General works	40
10. Material and spiritual culture (Part 2)	43
10.1. Ethnography	43
10.2. Education and training of youth	43
10.3. Science	44
10.4. Publishing houses	44
10.5. Art	45
10.5.1. Painting	45
10.5.2. Cinematograph	45
10.5.3. Music	46
10.5.4. Theatre	46
10.6. Literature	47
10.7. Archeology	47
10.8. Necropolis	47
10.8.1. Memorial plates	48
10.9. Demography	48
10.10. Museums	48
10.11. Ethymology	48
10.12. Cartography	48
10.13. Bibliography	49
10.13.1. Libraries	49
10.14. Personnas	50
Abragamson A.A.	50
Barenboim I.Ju.	50
Berner Ja.	50
Bychovsky G.	50
Bogrov D.	50
Ginzburg L.	51
Karakis J.Ju.	51
Marchalin M.	51
Marshak I.	52
Meir Golda	52
Sholom-Aleschem	52
11. Kazakh	53
12. Caraimes	53
12.1. General works	53
12.2. Religion	53
12.2.1. Cult buildings (kenasa)	53
12.3. Caraim's history	54
12.4. Charity society	54
12.5. Industry: caraimes employers	54
12.6. Necropolis	55
12.7. Library	55

13. Koreans	55
14. Letts	55
15. Lithuanians	55
16. Moldavians	55
17. Germans	56
Chronological annals (part 1)	56
17.1. General works	56
17.2. Ukrainian-German connections	58
17.3. German associations	58
17.4. Religion	58
17.4.1. Cult buildings	58
17.5. Germans' history in Kyiv	58
IX – the first half of XIII cent.	58
XVIII cent.	59
XX cent.	59
18. Material and spiritual culture (part 2)	60
18.1. Participation of germans in culture life of city	60
18.1.1. Goethe-institute in Kyiv (from 1993 y.)	61
18.2. Education	61
18.3. Necropolis	61
18.4. Streets	61
19. Poles	62
Chronological annals (part 1)	62
19.1. General works	62
19.2. Ukrainian-Polish connections	62
19.3. Polish societies	63
19.4. Religion. Roman-Catholic churches	63
19.5. Poles history in Kyiv	64
19.5.1. XII–XV cent.	64
19.5.2. XVI–XX cent.	64
19.5.3. Rebels of 1863 y. in “Slanting caponier” (“Kosoj caponier”).....	65
19.5.4. XX cent.	65
1912 y.	65
1918–1921 y.	65
20. Material and spiritual culture (part 2)	66
20.1. Education.....	66
20.2. Polish theatre	66
20.3. Exhibitions	66
20.4. Memorial signs	66
20.5. Library	67
21. Russians	67
22. Rumanians	67
23. Serbs	67
24. Moslems	68
24.1. General works	68

24.2. Religion	68
24.3. Tatars	69
24.3.1. Tatars' history in Kyiv	69
IX–XVI cent	69
XX cent.	69
24.3.2. Science	70
24.3.3. Art. Literatur	70
24.3.4. Memorial signs	70
24.3.5. Tatar street	70
24.3.6. Library	71
24.4. Turks	71
24.4.1. General works	71
24.4.2. Ukrainian-Turkish relations	71
24.4.3. Turkish language	71
24.4.4. Art.....	71
24.5. Turks-meskhethians	72
24.6. Uzbeks	72
25. Hungarians	72
25.1. Hungarians' history in Kyiv	72
25.2. Hungarian society	72
26. Khazars	73
27. Gypsies	73
28. Czechs	74
28.1. Ukrainian-Czechs connections	74
28.2. Czechs' history in Kyiv	74
28.3. Czech associations	75
28.4. Art	75
28.4.1. Theatre. Literature	75
28.5. Museums	75
28.6. Numismatics	75
29. Yugoslavs	76
30. Nontraditional migrants	76
Personalities	78
Index of books and articles titles	88
Abbreviations	95
Inhalt	96

Наукове видання

**Історія міста Києва з найдавніших часів до 2000 року
(XVII ст. до 2000 р.)**

Науково-допоміжний бібліографічний покажчик

У 3-х томах, 14-ти книгах

Том II. Книга десята

**ДЕМОГРАФІЯ.
ЕТНІЧНІ СПІЛЬНОТИ У КИЄВІ**

Редактор-бібліограф *Л. А. Дехтярьова*
Коректор *Н. А. Дехтярьова, Л. Є. Дем'янова*
Комп'ютерне складання: *Т. К. Майко*
Комп'ютерне верстання *Т. К. Майко*
Оригінал-макет: *Л. Г. Мигаль*

Підписано до друку 16.02.2010 р. Формат 70x100/16.

Ум. друк. арк. 10,5. Обл. вид. арк. 5,2.

Тираж 300. Зам. 9.2010.

Поліграф. д-ця Ін-ту історії України НАН України
Київ-1. Грушевського, 4